

دیدگاه کارشناسی

Didgah
Karshenas

کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان فارس

فصلنامه خبری، تحلیلی، آموزشی، پژوهشی، شماره ۶ پاییز ۱۳۹۸ قیمت: ۱۰۰۰ تومان

شماره: .....
تاریخ: .....
پست: .....

به خداوند متعال سوگند یاد میکنیم،
در امور کارشناسی که به من ارجاع می گردد،
خداوند متعال را حافظ و ناظر دانست،
بر راستی و درستی نظر خود را اظهار نمایم،
و اغراض شخصی خود را در آن دخالت نندم،
و تمام نظر خود را نسبت به موضوع کارشناسی اظهار نمایم،
و هیچ چیز را کم نندم و تعدیم،
و بر خلاف واقع چیزی ننویسم و تعدیم،
و رازدار و امین باشم.

کانون کارشناسان رسمی دادگستری

کانون کارشناسان رسمی دادگستری

کانون کارشناسان رسمی دادگستری

زنگ

از تمامی علاقمندان، کارشناسان و پژوهشگران دعوت بعمل می آید تا مقالات خود را مطابق راهنمای تدوین مقالات نشریه دیدگاه کارشناس به آدرس kkrdfans@gmail.com ارسال نمایید.

فهرست

- سخن آغازین (محمدحسین دادخواه) ۲
- پیام رئیس کل دادگستری به مناسبت روز کارشناس ۳
- پیام استاندار به مناسبت روز کارشناس ۴
- پیام مدیرکل دیوان محاسبات استان فارس به مناسبت روز کارشناس ۵
- ضرورت تحول در امر کارشناسی (سید عبدالنبی نجیبی) ۶
- نقش موثر آموزش در ارتقای سطح کیفی نظریات کارشناسی (سید محسن مرشدی) ۱۰
- سخنی کوتاه با مدیر کل محترم اداره کل دادگستری استان (ستار خورشیدی) ۱۱
- پارادایم‌های کارشناسی و لزوم درک اصل عدم قطعیت (علیرضا رودکی) ۱۲
- معرفی قاب RCS و دلایل استفاده از آن در صنعت ساختمان (فرزاد رئیس زاده) ۱۵
- بررسی آگهی ها و اعتراضات ثبتی (اکبر اکبری) ۲۰
- تاثیر اطلاعات دقیق حوادث رانندگی در ارتقای سطح ایمنی ترافیک (عباس محمودآبادی) ۲۴
- مدیریت بهره وری سرمایه (پرویز احمدپور) ۲۷
- مسئولیت تولیدکننده و فروشنده خودرو در قبال وجود نقص در خودرو (نعمت اله اعتمادی) ۳۲
- پدیده های ساده و پیچیده (غلامحسین ارجایی) ۳۴
- نکاتی در مورد حقوق سر قفلی، کسب یا پیشه (شاهرخ ابراهیمی قاجار) ۳۶
- گرافولوژی چیست؟ (غلامرضا صابری نژاد) ۳۸
- آشنایی با مفاهیم اولیه عکس برداری هوایی و تفسیر عکس هوایی و ماهواره ای (حسن روستا) ۴۰
- اهمیت گلخانه ها از منظر اقتصادی و مصرف بهینه آب (امید ابراهیم پور) ۴۳
- مدیریت پسماند شهری (بهزاد قنبری) ۴۶
- چگونه یک دوربین عکاسی تهیه کنیم؟ (شهرام کاتوزیان) ۴۹
- در یاد کوچه ها (احمدعلی فرهام) ۵۵
- آنزایمر چیست؟ ۵۶
- رایحه درمانی (محمدحسن کرد، احمد یوسفی) ۵۷
- راهنمای تدوین و ارائه مقاله به فصلنامه «دیدگاه کارشناس» ۵۸
- گزارش عملکرد دوره دهم کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان فارس (روابط عمومی کانون) ۵۹

صاحب امتیاز: کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان فارس

مدیر مسئول: مهندس محمدحسین دادخواه

شورای سیاست گذاری: دکترسید محسن مرشدی - مهندس سید امیر پیروز مرعشی

مهندس احمدرضا کشتکاران

مدیر اجرایی و روابط عمومی: زهرا بازیار

شورای نویسندگان: مهندس علیرضا صدیقی، مهندس غلامحسین هوشمند سروستانی،

سرنگ نعمت اله اعتمادی، مهندس احمدعلی فرهام، دکتر فرزاد رئیس زاده

مهندس ناصر ابونصر شیرازی

ویراستاران: افروز نجابتیان، سارا وطن زاده

طراحی و صفحه آرایی: سید داوود طباطبایی

تایپست: فاطمه سادات موسوی

همکاران این شماره: آسیه راستی، راضیه شبانی

لینوگرافی، چاپ و صحافی: مجتمع چاپ دنیا

۱۲۴ داخلی ۷-۳۶۲۹۱۵۳۶

www.kkrdf.ir

kkrdfars@gmail.com

آدرس: فارس، شیراز، خیابان قصر دشت، آسیاب قوامی جنب انتقال خون
کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان فارس

سخن‌نویسان

محمدحسین دادخواه
رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان فارس
مدیر مسئول فصلنامه دیدگاه کارشناس

آنچه با عنوان عملکرد ارکان و کارکنان کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان فارس در دوره دهم در صفحات آتی این شماره به استحضار عزیزان خواهد رسید، برآورده شدن گوشه ای از اهداف متعالی کانون و کارشناسان فرهیخته و پویای خطه وسیع فارس است که همواره با حضور فعال و حداکثری در هم اندیشی ها، و همیاری و همکاری بی دریغ خود، ارکان کانون را تنها نگذاشته و با حفظ پیوندهای ناگسستنی و یکپارچگی عمیق خود، شریک و پشتیبان اقدامات صورت گرفته بوده اند. خوشبختانه این پویایی در راستای اهداف قانونی کانون کارشناسان رسمی دادگستری ارزیابی شده و مورد استقبال مقامات عالیله دادگستری استان واقع گردید، همچنین دیگر نهادها و ارگان های اجرایی نیز مساعدت و همکاری لازم با این کانون را بعمل آوردند که باعث افتخار و نوید بخش شأن و منزلتی رفیع تر برای کانون و کارشناسان فرهیخته استان است.

به سهم خود این تولد دیگر کارشناسان در یکم آبان ماه؛ که مصادف با روز کارشناس است را به شما عزیزان تبریک و شادباش عرض نموده؛ پایداری و پابندگی اتحاد مجموعه کارشناسان را می ستایم و در این آغازین سخن پنجمین شماره دیدگاه کارشناس که با تلاش و کوشش شورای نویسندگان و سایر دست اندرکاران و نویسندگان فرهیخته در یک سال گذشته تقدیم حضورتان گردیده، آرزوی پیروزی و سعادت هرچه بیشتر شما را دارم.

پیروز و سرافراز باشید

رئیس کل دادگستری استان فارس:

حجت الاسلام و المسلمین سید کاظم موسوی

کارشناسان رسمی دادگستری باید تعهد و تخصص لازم را داشته باشند

رئیس کل دادگستری استان فارس؛ ضمن تبریک روز کارشناس با اشاره به اهمیت نگاه تخصصی و ویژگی های علمی به برشمردن ویژگی های اخلاقی کارشناسان پرداخت و بیان داشت: امانت داری، رازداری، احساس مسئولیت و پرهیز از تأثیرپذیری لازمه کارشناسان رسمی دادگستری است.

حجت الاسلام و المسلمین سید کاظم موسوی در ادامه احساس مسئولیت، پرهیز از اظهار نظرات معارض و داشتن دیدگاه جامع اطراف را از شاخصه های یک کارشناس رسمی عنوان کرد و افزود: فلسفه رجوع به کارشناس باز شدن ابعاد پیچیده فنی و تخصصی موضوعات است و اگر کارشناس با علم، مهارت و تخصص خود واقعیات را به درستی تبیین نماید، در حسنات فریضه اجرای عدالت سهیم و شریک خواهد بود.

وی داشتن تعهد و تخصص لازم را دو ابزار مهم حوزه کارشناسی ذکر کرد و افزود: کارشناس باید هر روز بر تخصص، تجربه و معلومات فنی خود بیفزاید و مطالعه خود را بیشتر کند که این امر در اتقان و استحکام نظریه کارشناسی و آراء قضایی مؤثر خواهد بود.

حجت الاسلام و المسلمین موسوی؛ وجه اشتراک قضات و کارشناسان رسمی دادگستری را تلاش مشترک در احقاق حق و اجرای عدالت دانست و افزود: توجیه پذیر بودن، توجه به نکات و مستندات علمی و فنی و صراحت بیان در ارائه نظرات مبتنی بر اطلاعات روز، از ویژگی های نظریه کارشناسی است.

وی با بیان این که نظرات کارشناس رسمی نقش اساسی و مهمی در امر دادرسی ایفا می کند تصریح کرد: ارائه نظریه های علمی موجب سرعت و دقت در رسیدگی به پرونده های قضایی و صدور رأی عادلانه توسط قضات می شود و به عبارتی نظرات کارشناس نوعی قضاوت غیرمستقیم است.

نماینده عالی قوه قضائیه در استان فارس در خصوص اطلاع دادرسی در دستگاه قضایی نیز یادآور شد: طولانی شدن مدت زمان رسیدگی به پرونده های قضایی یا همان اطلاع دادرسی دلایل مختلفی دارد که باید یک به یک مورد نقد و بررسی کارشناسانه قرار گرفته و نسبت به رفع آن ها تصمیمات مقتضی اتخاذ شود.

حجت الاسلام و المسلمین موسوی افزود: در بعضی از موارد خطای انسانی، قصور و سهل انگاری در انجام وظیفه، اطلاع دادرسی را

در پی دارد که لازم است این نقیصه را با اصلاح امور و ایجاد زمینه تسریع در روند رسیدگی و اجرای عدالت فراهم نمود که در تقویت جامعه کارشناسی و بنیه علمی و اجرای وظایف محوله کارشناسان نیز تأثیرگذار است.

وی یکی از اقدامات انجام شده در زمینه کاهش اطلاع دادرسی را استفاده از شیوه های نوین ابلاغ و ارجاع بصورت الکترونیک دانست که استفاده از این شیوه موجب کاهش اطلاع دادرسی ناشی از تأخیر در اظهار نظرهای کارشناسی شده است و همچنین در ادامه افزود: باید به سمتی حرکت کنیم تا افراد فقط در زمان رسیدگی به پرونده ها در دادگستری حضور یابند و بقیه امور از طریق دفاتر خدمات الکترونیک قضایی قابل پیگیری باشد.

رئیس شورای قضائی استان فارس تصریح کرد: بی تردید اجرای این طرح گام مهمی در توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات در دستگاه قضائی بشمار می آید و کاهش مراجعات مردم به مراجع قضایی را به دنبال خواهد داشت و علاوه بر تسهیل رسیدگی به امور مردم، امکان طرح دعوی بدون مراجعه به محاکم یا دادرها را فراهم می کند.

حجت الاسلام و المسلمین موسوی به دوران تحول قضائی در دوران ریاست حضرت آیت اله رئیسی اشاره کرد و گفت: رویکرد تحول گرایانه دستگاه قضا؛ امید آفرین و نتیجه بخش بوده و مورد توجه جامعه قرار گرفته است، بنابراین قضات و کارکنان دستگاه قضائی با ارائه خدمات و کارشناسان رسمی دادگستری نیز با کارشناسی عادلانه تلاش کنند تا امید مردم به اجرای عدالت و احقاق حق تقویت شود.

وی در ادامه افزود: در مسیر اجرای عدالت و احقاق حق، همکاری فعال همه بخش های مرتبط با پرونده های قضایی از جمله کانون وکلا، کانون کارشناسان رسمی دادگستری، مرکز مشاوران قوه قضائیه و سایر بخش ها لازم و ضروری است و سایر نهادها و دستگاه ها نیز باید در امر پیشگیری از وقوع جرم و مبارزه جدی با فساد اهتمام داشته باشند.

رئیس کل دادگستری استان فارس در پایان با قدردانی از اقدامات اخیر انجام شده در کانون کارشناسان رسمی دادگستری فارس در راستای پیشگیری از اطلاع دادرسی اظهار امیدواری کرد و گفت: این روند باید استمرار یابد تا زمینه رضایت بیشتر مراجعان به دستگاه قضائی فراهم شود.

پیام استاندار فارس به مناسبت بزرگداشت روز کارشناس

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ

سوره مائده آیه ۸

ای کسانی که ایمان آورده‌اید، همواره برای خدا قیام کنید و از روی عدل و عدالت گواهی دهید.

بی‌شک پیکره هر جامعه در صورتی پویا و ماندگار خواهد بود که روح عدالت در آن جریان مستمر داشته باشد. جای بسی افتخار است که ایرانیان از سپیده‌دم تاریخ تمدن با منش اعتدال و خردورزی، پرچمدار عدل و گسترش آن در پهنه گیتی بوده‌اند.

یکم آبان ماه، سالگرد استقلال کانون کارشناسان رسمی دادگستری است. این روز ارزشمند به تمامی کارشناسان فرهیخته و جویای حق مبارک باد.

امید است در سال رونق تولید قسم خوردگان عرصه کارشناسی و دانایی بیش از پیش بستر رشد عدالت را برای هموطنان عزیز خویش فراهم کنند. توفیق همه تلاشگران این عرصه را از خداوند بزرگ خواستارم.

عنایت اله رحیمی
استاندار فارس

پیام مدیر کل دیوان محاسبات استان فارس به مناسبت گرامیداشت روز کارشناس

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عموم اندیشمندان و متفکران، قرن بیست و یکم را عصر هجوم پدیده های نوین و نوظهور می دانند. هجومی فوق العاده گسترده از اطلاعات و ابر داده ها یا داده های حجیم در کنار شکوفایی و پرورش تکنولوژی بزرگ و فوق پیشرفته، مراودات مالی بزرگ، افزایش پدیده پول شویی در کنار تجارت های منفی قاچاق اسلحه، مواد مخدر، انسان و...، جهانی شدن اقتصاد و دغدغه توسعه پایدار جهانی، موجب شده که ابزار های سنتی و متداول مدنی در اجرای فعالیت ها و فرآیند های اداره امور کشورها و اعمال حاکمیت (از جمله قوانین و مقررات دستورات عمل ها و...) کار آیی و اثر بخشی معمول خود را از دست بدهند.

تغییرات پی در پی و سریع ساختار های اداری و روش ها و فرآیندهای اجرای امور، نقش و اهمیت آشنایی و اشراف کامل و بهنگام بر اطلاعات جدید را در همه سازمان های عمومی و خصوصی بطور بارز و برجسته ای نمایان ساخته است. بخصوص اشراف مدیران و کارشناسان نخبه و تاثیر گذار بر فناوری های نوین، علوم نوظهور، زبان همگانی و دیدگاه های توسعه پایدار جهانی، قطعاً باعث تسریع و تسهیل اتخاذ تصمیمات مناسب و به موقع شده و زمینه اجرای مطلوب آن تصمیمات را فراهم می سازد.

اهمیت و توجه روز افزون به نقش مسئولیت های اجتماعی و زیست محیطی: حتی در فعالیت های تجاری و منفعت محور بخش خصوصی، تغییر نگرش جهانی اندیشیدن و عمل کردن و توجه به ارزش های اخلاقی و انسانی را در همه ی عرصه های اقتصادی مورد هدف قرار داده و حتی نهاد های سودگرا نیز دیگر صرفاً به دستاوردهای مادی نمی اندیشند.

تمامی موارد ذکر شده بر این ادعا تاکید دارند که تصمیم سازی و تصمیم گیری مناسب در فرآیند های خرد و کلان ساختار های سیاسی و نهاد های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، امنیتی و... صرفاً بر اساس اتکاء به اولاً: داده ها و اطلاعات صحیح و دقیق و ثانیاً: تحلیل و ارزیابی مناسب آن ها انجام می پذیرد و این مهم محقق نخواهد شد مگر با تکیه بر توان و ظرفیت دانش کارشناسان مطلع، جسور، شجاع، بی طرف، مستقل، معتقد و متعهد به ارزش های اخلاقی و انسانی، که بدون شک در قالب ساختار انجمن های صنفی متخصص و غیروابسته تجلی می یابد.

نهاد های صنفی و انجمن های تخصصی و سازمان های مردم نهاد: در دوره حاضر نقش بارز و ارزنده ای در توجه به ارزش های انسانی و اخلاقی و تحقق توسعه پایدار ملی، منطقه ای و جهانی دارند. پیگیری مسئولیت های اجتماعی، زیست محیطی و نیز توجه به حقوق بین نسلی، مرهون تلاش ها و زحمات گسترده این نهاد های مردمی است.

کانون کارشناسان رسمی دادگستری نیز به عنوان یکی از حرفه ای ترین تشکل های صنفی و تخصصی، طلبه دار کمک به حرکت مستمر و جهت دار به سمت توسعه پایدار جهانی، در چارچوب ارزش های اخلاقی و انسانی حاکم بر آن می باشد. اجتماع بزرگ کارشناسان متخصص، مجرب، متعهد و معتقد در رشته های مختلف و متنوع کاربردی، فرصتی کلیدی و مناسب را در کانون بوجود آورده تا این ظرفیت بالقوه با تلاش ها و زحمات همدمند اعضا در تحقق اهداف مقدس انسانی ذکر شده بالفعل گردد.

بی شک کارشناسان و اعضای محترم کانون قدر این جایگاه شایسته و مقدس را که با سوگند کارشناسی قرین می گردد دانسته و در راستای افزایش دانش و آگاهی و رعایت منشور اخلاق حرفه ای کارشناسان همت مضاعف خواهند داشت و خداوند تعالی را از بابت اعطای نعمت خدمتگزاری به مردم هر لحظه شکر گزار خواهند بود.

سازمان مبینی

مدیر کل دیوان محاسبات استان فارس

ضرورت تحول در امر کارشناسی

سید عبدالنبی نجیبی

معاون قضایی و برنامه ریزی دادگستری استان فارس

مثالی که در حوزه کارشناسی می توان بیان کرد این است که به عنوان نمونه زیرتخصص های گوناگونی در رشته کامپیوتر (رایانه) و فناوری اطلاعات وجود دارد؛ در این رشته ۲۸ نفر کارشناس رسمی دادگستری در استان فارس مشغول به کار هستند و همگی صلاحیت اظهار نظر در مورد سخت افزار، نرم افزار، شبکه و امنیت را دارا هستند. این در حالی است که از لحاظ دانش آکادمیک و دانش تجربی هر یک از این حوزه ها نیازمند تخصص متفاوتی هستند؛ به عنوان مثال تجهیزات "سیسکو" دارای متخصص ویژه و خاصی است که مهندسین دیگر قادر به اظهار نظر در آن زمینه بخصوص نیستند.

در نتیجه ضرورت دارد علاوه بر اعطاء پروانه کارشناسی در تخصص رایانه و فناوری اطلاعات؛ به افرادی که از حیث دانش آکادمیک و یا سوابق تجربی دارای تخصص ویژه ای هستند پروانه فوق تخصصی یا کارشناسی ارشد داده شود.

۱-۲- شیوه پیشنهادی اعطاء پروانه فوق تخصصی به کارشناسان

ضروری است در هر رشته یک گروه تخصصی شامل عده ای از متخصصین، زیرتخصص های آن رشته را تبیین نموده و همچنین سوابق تجربی قابل قبول را تعریف و تبیین نمایند چنانکه:

• به مدرک کارشناسی ارشد یا دکتری و یا تحصیلات مرتبط دیگر در هر یک از زیرتخصص ها امتیاز خاصی داده شود.

• به هر سال سابقه تجربی قابل قبول در زیرتخصص های مربوطه نیز امتیاز داده شود.

برای صدور پروانه فوق تخصصی می باید سطح امتیاز قابل قبولی مشخص گردد؛ به عنوان مثال:

رسته تخصصی: رایانه و فناوری اطلاعات

رسته فوق تخصصی: امنیت شبکه

شرایط احراز:

-کسب حداقل ۴۰ از ۵۰ امتیاز مدرک تحصیلی (برای مدارک

دوران صدارت حضرت آیت اله رئیسی ریاست معظم قوه قضاییه "دوران تحول" است.

بر اساس راهبردهای ابلاغی از سوی معظم له، تلاش قوه قضائیه هم اکنون به بازنگری وظایف و کارکردهای دستگاه قضائی و تلاش برای رفع نواقص و معایب و ارتقاء این دستگاه معطوف شده است که نهاد کارشناسی نیز از جمله بخش های مهم در این دستگاه است.

این نوشتار به ارائه برخی پیشنهادات در راستای ایجاد تحول در نهاد کارشناسی خواهد پرداخت.

یادآور می شود که مطالب ذکر شده نشاندهنده دیدگاه نویسنده بوده و لزوماً ارائه دهنده دیدگاه رسمی سازمانی نیست.

۱- اتقان کارشناسی

۲- ارتقاء نظارت و سلامت کارشناسی

۳- اصلاح نظام ارجاع کارشناسی

۱- اتقان کارشناسی

مستند و مستدل بودن نظریه کارشناسی و کیفیت جمع آوری دلایل و استنتاج کارشناسی مستقیماً در رأی تاثیر دارد به بیان دیگر اتقان کارشناسی در اتقان رأی قضائی تاثیر گذار است.

۱-۱- ضرورت صدور پروانه کارشناسی ارشد (فوق تخصصی)

مقوله کارشناسی از سال ۱۳۱۷ و تشکیل کانون کارشناسان در سال ۱۳۵۸ در شرایطی آغاز شد که در کشور به تعداد کافی کارشناس دارای تحصیلات دانشگاهی (لیسانس) وجود نداشت و تعداد افراد باتجربه در رشته های مختلف نیز بسیار کم بود.

در حال حاضر افرادی با تحصیلات کارشناسی ارشد و دکتری در کشور بسیاریند همچنین متناسب با تجارب کاری، افراد با تجربه زیادی در حوزه های متنوع کارشناسی نیز وجود دارند که باید از تخصص ویژه آنها برای تشخیص حق و اجرای عدالت بهره جست.

نظارت و ارزشیابی کانون و مرکز، نظرات غیرمتقن ارائه نموده‌اند را برای مدت معینی محدود کند.

د: دادگاه انتظامی کارشناسان بتواند بر اساس گزارش هیأت نظارت آراء متناسب صادر نماید.

۲-۲- ارجاع به کارشناسی و پرداخت دستمزد علاوه بر متناسب سازی ارجاع به کارشناسان که در بخش بعدی به آن پرداخته خواهد شد موارد زیر می‌تواند به ارتقاء سلامت کارشناسی کمک کند:

الف: ادارات از شخصی به عنوان کارشناس رسمی دادگستری استفاده می‌کنند که صد درصد تابع نظر آنها باشد از اینرو حقوق عامه در برخی نظریات کارشناسی تضییع می‌شود.

ضروری است بنحوی برنامه ریزی شود که ارجاع بوسیله ادارات خارج از نظام ارجاع کانون کارشناسان تخلف صنفی برای کارشناس محسوب شود تا کارشناس نتواند در ظاهر به عنوان یک کارشناس ولی در پنهان به عنوان حقوق بگیر و مستخدم اداره اظهار نظر کارشناسی کند.

ب: شفافیت و متناسب سازی دستمزد کارشناسان: اصلاح تعرفه کارشناسی ضروری بنظر می‌رسد؛ بگونه ای که قضات از تعیین دستمزد کم که باعث تمایل برخی کارشناسان به اخذ دستمزد کارشناسی بصورت دستی می‌شود، منع شوند همچنین دستمزدهای خیلی بالا نیز اصلاح شود.

۲-۳- طرح مستقیم تخلف در دادگاه انتظامی کارشناسان در حال حاضر تخلف کارشناس از طریق هیأت مدیره کانون کارشناسان به دادسرای کانون گزارش و صدور کیفرخواست بوسیله دادستان کانون انجام می‌شود؛ بنظر می‌رسد با اصلاح قانون علاوه بر این شیوه به رئیس دادگستری استان اختیار داده شود رأساً از دادگاه انتظامی، کیفر کارشناس متخلف را بخواهد.

۳- طرح متناسب سازی ارجاع به کارشناس

ریاست محترم قوه قضاییه حضرت آیت اله رئیسی (دام عزه) در نشست هم اندیشی با مدیران کانون کارشناسان و مرکز کارشناسان رسمی دادگستری بر ضرورت اصلاح نظام ارجاع به کارشناسان تأکید نموده و فرمودند نباید ۹۰ درصد کارشناسی‌ها به ده درصد کارشناسان ارجاع شود

تحصیلی مورد قبول امتیازاتی تعیین شود)

- کسب حداقل ۳۵ امتیاز از ۵۰ امتیاز تجربی (برای مدارک تجربی مورد قبول امتیازاتی تعیین شود)

۳-۱- فواید صدور پروانه فوق تخصصی

• شناسایی افراد فوق تخصص در حوزه های متنوع کارشناسی و ارجاع موارد فوق تخصصی به آنان

• هر یک از کارشناسانی که دارای پروانه فوق تخصصی باشند می‌توانند در رشته عمومی مربوط به خود نیز اظهار نظر کنند اما مرجع قضایی می‌تواند امور تخصصی تر را به این دسته از کارشناسان محول کند.

• استفاده از تخصص و تجربه بالاتر باعث اتقان نظر کارشناس و اتقان آراء خواهد شد.

۲- ارتقاء نظارت

۲-۱- پیشنهاد تشکیل هیأت نظارت و ارزشیابی کارشناسان

الف: در سامانه سمپ گزینه‌ای پیش بینی شود تا قضات رسیدگی کننده پس از صدور رأی درخصوص اتقان نظریه کارشناسی در قالب گزینه هایی مانند ضعیف، متوسط، خوب، خیلی خوب و عالی نظر دهند سپس در یک بازه زمانی وضعیت نظریه کارشناسی بوسیله سیستم ارزیابی شده، و در اختیار کانون کارشناسان یا مرکز کارشناسان قرار گیرد.

ب: کانون و مرکز کارشناسان رسمی واحد نظارت و ارزشیابی کارشناسان را راه اندازی کنند.

واحد ارزشیابی مستقر در کانون یا مرکز با استفاده از گزارشات سمپ که در بند "الف" توضیح داده شد و نیز بررسی موردی نظریات کارشناسان بصورت تصادفی، وضعیت علمی و متقن بودن نظریات کارشناسی را در مورد هر کارشناس حداقل یک بار در سال بررسی نماید.

در مورد متقن نبودن نظر کارشناس باید تعقیب انتظامی انجام شود و کارشناسانی که رتبه عالی می‌گیرند سالانه مورد تشویق قرار گیرند.

ج: سامانه سمپ بنحوی برنامه ریزی شود که سامانه: ارجاع کارشناسی به افرادی که به تشخیص هیأت نظارت و ارزشیابی کانون و مرکز، نظرات غیرمتقن ارائه نموده‌اند را برای مدت معینی محدود کند.

د: دادگاه انتظامی کارشناسان بتواند بر اساس گزارش هیأت

و بقیه کارشناسان کار کمی داشته باشند این امر باید ساماندهی و از سامانه های هوشمند در این زمینه استفاده شود.

بررسی های آماری نشان می دهد همانگونه که ریاست محترم قوه قضاییه تأکید کرده اند ارجاع امر به کارشناسان متناسب نیست لذا این طرح بمنظور اصلاح نظام ارجاع به کارشناسان طراحی شده است.

۱-۳- دلایل و موانع ارجاع یکسان به کارشناسان

الف: قانون آیین دادرسی مدنی به قضات اجازه داده رأساً کارشناسان مورد وثوق را انتخاب نمایند بنابراین عملاً انتخاب کارشناس به قضات سپرده شده است؛ این امر موجب شده ارجاع به برخی کارشناسان که شهرت بیشتری دارند یا قضات شخصاً شناخت بیشتری نسبت به تخصص یا سلامت آنان دارند بیشتر شود.

ب: واگذاری «تشخیص و وثوق» به قضات صحیح و موجه نیست؛ زیرا با توجه به تعداد زیاد جمعیت کارشناسان استان، قاضی امکان شناخت عمیق از همه ی کارشناسان را نداشته و در نتیجه امر کارشناسی را صرفاً به کارشناسانی که می شناسد ارجاع می دهد که این موضوع تبعات و پیامدهای منفی زیادی دارد.

ج: علیرغم پیش بینی امکانات استقراء بوسیله سامانه سمپ، قضات و کارکنان از این سیستم استفاده نمی کنند یا کمتر استفاده می کنند. این ارجاعات جایی ثبت نمی شود و بر نحوه پرداخت دستمزد آن نظارتی معمول نمی شود.

د: برخی واحدهای دادسرا و یا شورای حل اختلاف یا به سامانه سمپ متصل نیستند یا از امکانات سامانه استفاده ننموده و ارجاع را بصورت تلفنی و نامه‌ی غیرمکانیزه یا از طریق کلانتری ها انجام می دهند که این امر برخی پیامدها و سوء جریانات را نیز به همراه داشته است.

ه: بسیاری از ارجاعات دستگاه‌های دولتی و عمومی به کارشناسان، خارج از سامانه سمپ و دادگستری بوده و رأساً یا بوسیله کانون کارشناسان یا مرکز کارشناسان انجام می شود.

اولاً ارجاعات مستقیم ادارات به کارشناس، مسیر کارشناسی را منحرف و عملاً کارشناس را بصورت مستخدم اداره در می آورد و بر بی طرفی کارشناس تأثیر می گذارد، حفظ حقوق عامه اقتضاء می کند اینگونه ارجاعات مستقیم به کارشناس منسوخ شود.

ثانیا صرفاً در برخی موارد چون ادارات تملک حق دارند می توانند به انتخاب خود یک کارشناس را معرفی نمایند.

و: نکته مهم اینکه ارجاعات به کارشناس در سامانه سمپ (دادگستری) و ارجاعات از طریق کانون کارشناسان (به درخواست ادارات و بعضاً واحدهای قضایی) از طریق دو نرم افزار انجام می شود و اطلاعات سمپ و نرم افزار موجود در کانون کارشناسان یا مرکز کارشناسان تجمیع نمی شود لذا جمع دقیقی از ارجاعات به کارشناسان وجود ندارد.

ز: افرادی معدود از کارشناسان ارتباطات غیرموجهی با ادارات و کارکنان دستگاه قضایی دارند که این موضوع ارجاع بیشتر به آنان را رقم زده است.

۲-۳- راه حل هایی برای حل مشکلات نظام ارجاع به کارشناسان

الف: تعیین سقف مجاز ارجاع امر به کارشناسان و تشکیل هیأت نظارت و ارزشیابی کارشناسان بهترین و مناسب ترین راه حل است؛ دیگر آنکه ارجاع از طریق سامانه هوشمند و بصورت تصادفی انجام شود یا کانون و مرکز بصورت متمرکز ارجاع مناسب را انجام دهند، اما همانگونه که گفته شد در اجرای این روش دو مانع وجود دارد اول: در قانون به قاضی اختیار داده شده کارشناس را انتخاب کند. دوم: قاضی باید از بین کارشناسان مورد وثوق کارشناسی را انتخاب کند؛ بنابراین اولاً ارجاع هوشمند و تصادفی یا ارجاع از طریق کانون کارشناسان با مشکل قانونی مواجه خواهد بود. ثانیاً در حال حاضر با وجود تعداد کثیر کارشناسان، شناخت قاضی و احراز وثوق آنان دشوار است و از آنجا که هیأت نظارت و ارزشیابی کارشناسان که وثاقت نسبی کارشناسان را دائماً مورد بررسی قرار دهد، وجود ندارد عملاً قاضی باید به صرف صدور پروانه در گذشته اصل را بر وثاقت بگذارد و یا به معدود کارشناسانی که می شناسد کار را ارجاع نماید.

لذا در مبحث جداگانه ای تحت عنوان طرح اتقان نظر کارشناسان پیشنهاد گردید هیأت نظارت و ارزشیابی در کانون و مرکز کارشناسان تشکیل شود تا دائماً وضعیت وثوق کارشناسان را ارزیابی کند و نظریات این هیأت مبنای احراز وثوق قرار گیرد.

معهداً این دو دلیل مانع از تعیین سقف مجاز برای ارجاع امر به یک کارشناس نیست.

تعیین سقف مجاز ارجاع امر به کارشناس باید متناسب با

دارات مذکور باید انتخاب کارشناس را در وب سایتی که بدین منظور طراحی می شود درج کنند تا اطلاعات ارجاعات در سامانه ثبت شود.

د: طراحی یک وب سایت و نرم افزار مشترک و یکسان برای همه کانون ها و مراکز کارشناسان در سطح کشور بوسیله حوزه فناوری اطلاعات قوه قضاییه در دستور کار قرار گیرد.

هـ: به کلیه قضات اعلام شود ارجاعات را یا بوسیله سامانه سمپ یا از طریق سامانه کارشناسان با استقرار انجام دهند.

با توجه به مشکل بودن احراز وثاقت بوسیله قضات، پروانه کارشناسی یا نظریه هیأت نظارت و ارزشیابی مستقر در کانون و مرکز کارشناسان (که پیشنهاد تشکیل آن داده شده) برای احراز وثاقت کافی است.

و: با توجه به اینکه هر دو سامانه (سمپ و سامانه کارشناسان) به موجب این طرح با یکدیگر ارتباط می یابند و ارجاع به کارشناسی در هر دو سامانه منعکس خواهد شد، بنابراین قضات می توانند از امکانات سیستم برای ارجاع هوشمند به کارشناسان استفاده کنند و در موارد استثنایی با ذکر دلیل رأساً مبادرت به انتخاب کارشناس دیگری جز کارشناسی که سیستم انتخاب کرده بنمایند (در حال حاضر امکان استقرار بوسیله نرم افزار سمپ و انتخاب هوشمند در سامانه سمپ وجود دارد اما قضات از آن کمتر استفاده می کنند).

همچنین در خواست اشخاص (شامل ادارات و مراجع دیگر) از کانون و مرکز کارشناسان برای معرفی کارشناس منحصرأ از طریق سامانه کانون و مرکز و بصورت تصادفی انجام گردد و در مواردی که ارجاع تصادفی حسب تشخیص آنان به صلاح نباشد، با ذکر دلیل، موضوع را به کانون یا مرکز کارشناسان منعکس نموده تا به تشخیص آن مرجع، بتوان کارشناس دیگری انتخاب نمود.

نتیجه اینکه با همکاری معاونت فناوری قوه قضاییه با کانون کارشناسان و مرکز کارشناسان می توان بانک اطلاعاتی جامعی از تعداد ارجاع به کارشناسان (اعم از ارجاع بوسیله مرجع قضائی یا غیر آن) ایجاد کرد، پس از ایجاد این بانک اطلاعاتی یکسان ابتدا سقف ارجاع مجاز به کارشناس با تعیین سقف مجاز در قالب یک موضوع صنفی بوسیله مرکز کارشناسان و کانون کارشناسان انجام گردد و در سامانه ی سمپ و سامانه کانون و مرکز این سقف اعمال شود بنحوی که ارجاع بیش از سقف مجاز غیرممکن شود، سپس جز در موارد استثنایی؛ ارجاع به کارشناس بصورت تصادفی و از طریق سامانه با این شیوه انجام پذیرد.

رشته تخصصی وی بوسیله کانون و مرکز کارشناسان و به عنوان یک ضابطه صنفی انجام شود.

همانگونه که نظام مهندسی برای ارجاع به مهندس ناظر سقف تعیین کرده است؛ این دو مرجع صنفی نیز باید سقف مجاز ارجاع امر به کارشناس را مشخص کنند و قبول کارشناسی بیش از این تعداد را تخلف انتظامی بشمار آورند، زیرا گزارش های سامانه سمپ نشان می دهد که به برخی کارشناسان تقریباً در هر روز کاری؛ دو مورد کارشناسی ارجاع شده است. بدیهی است که کارشناس نمی تواند این حجم از امور کارشناسی را به انجام برساند که در نتیجه یا باعث اطاله دادرسی می شود یا کارشناس با دقت اندکی نظریه خود را ارائه می دهد و در صورت عضویت در هیأت کارشناسی نیز بدون بررسی، نظریه بقیه اعضاء هیأت را تأیید می کند.

لذا با توجه به اهمیت مسأله پیشنهاد می شود سقف تعداد ارجاع کارشناسی مجاز برای هر یک از کارشناسان بوسیله این دو مرجع صنفی تعیین و در سامانه سمپ اعمال گردد.

ب: برقراری ارتباط نرم افزاری سامانه کانون و مرکز با سامانه سمپ سامانه سمپ باید اطلاعات ارجاع به کارشناسی را بصورت یک وب سرویس در اختیار سامانه کانون و مرکز قرار دهد. اطلاعات سامانه مرکز و کانون نیز باید بصورت وب سرویس در سامانه سمپ وارد شود تا هر دو مرجع اطلاعات کاملی از تعداد ارجاعات کارشناسی در اختیار داشته باشند.

سقف مجاز ارجاع امر به کارشناس که به عنوان ضابطه صنفی تدوین و از طریق کانون و مرکز اعلام می شود نیز باید در سامانه های موصوف گنجانده شود تا امکان ارجاع بیش از سقف مجاز از بهره برداران سامانه سلب شود.

ج: امکان ارجاع تلفنی و شفاهی، طی بخشنامه ای از مقامات قضایی و اداری سلب شود.

اولاً ارجاع به کارشناسان بوسیله واحدهای قضایی باید از طریق سامانه سمپ انجام شود و چنانچه شعبه به سامانه سمپ متصل نباشد ارجاع منحصرأ از طریق مراجعه به وب سایت کانون و مرکز و یا مکاتبه با این دو مرجع انجام شود تا ارجاعات دقیقاً در یکی از دو سامانه (سامانه سمپ یا سامانه کارشناسان) درج شود.

ثانیاً ادارات نیز با بخشنامه ای ملزم شوند جز در مواردی که قانون انتخاب کارشناس را به عهده آنان گذارده، درخواست کارشناسی را در وب سایتی که مرکز و کانون اعلام می کنند درج نموده، تا انتخاب کارشناسان از این طریق صورت گیرد و تخلف از این شیوه برای کارشناس مستوجب مجازات انتظامی گردد.

حتی در مواردی که کانون به ادارات و اشخاص اجازه انتخاب کارشناس را داده است (مانند کارشناسی در تملک اراضی) اشخاص و

نقش موثر آموزش در ارتقای سطح کیفی نظریات کارشناسی

سید محسن مرشدی
مدیر مؤسسه آموزشی کانون

مدیریت وقت کانون، برگزاری دوره‌ها تداوم یافت تا آنکه در سال ۱۳۹۵ با تأکید هیئت مدیره جدید کانون بر لزوم حضور و همکاری حداکثری همکاران در تحقق اهداف کانون و پررنگ‌تر کردن جایگاه هیئت رئیسه گروه‌های تخصصی کارشناسان، انتخابات هیئت رئیسه‌ها برگزار گردید و در جلسه اهداء احکام ایشان، بر اهمیت آموزش و لزوم برگزاری دوره‌های تخصصی تأکید و از این عزیزان درخواست گردید که با بهره‌گیری از خرد جمعی و پیشنهادات اعضا نسبت به اولویت بندی عناوین دوره‌های آموزشی اقدام نموده و پس از تنظیم برنامه آموزشی یک ساله در هر رشته، مراتب را بمنظور فراهم نمودن زمینه برگزاری دوره‌ها به مؤسسه آموزشی کانون منعکس نمایند.

در این راستا فعالیت برخی از هیئت رئیسه‌ها نظیر گروه راه و ساختمان چشمگیر بوده است که برگزاری بالغ بر ۳۰ نشست تخصصی در طول دو سال و نیم گذشته نمایانگر تلاش این عزیزان و همراهی کارشناسان این گروه می‌باشد. فعالیت گروه‌های دیگر نظیر گروه کشاورزی و منابع طبیعی، صنعت و فن، لوازم خانگی و اداری و حوادث ناشی از کار نیز قابل تقدیر است. لیکن این برنامه‌ها فاصله زیادی تا چشم انداز اهداف آتی کانون دارد که با یاری خداوند و با همراهی بیشتر این عزیزان بتوانیم هرچه سریعتر به نقطه مطلوب برسیم.

در پایان، اعلام می‌دارم مؤسسه آموزشی کانون از تمامی همکاران، پیشکسوتان و کارشناسان جدید، دعوت بعمل می‌آورد تا با انعکاس عناوین و زمینه‌های مورد علاقه خود جهت همکاری با مؤسسه آموزشی و برگزاری دوره‌های تخصصی ما را در رسیدن به اهداف عالی کانون که همان ارتقاء شأن و جایگاه کارشناسی در سطح جامعه است، یاری نمایند.

بی‌شک یکی از ضروریات امر کارشناسی؛ انطباق و هماهنگی دانش کارشناس با پیشرفت‌های علمی روز و تغییرات فناوری است. با عنایت به محدودیت ظرفیت‌های موجود در سیستم رسمی آموزشی، ضرورت ایجاد و توسعه جریان‌های متنوع آموزش تخصصی در کانون تشخیص داده شد که بر مبنای این نیاز کانون فارس به عنوان اولین کانون در سطح کشور؛ در سال ۱۳۸۵ اقدام به ثبت یک مؤسسه آموزشی نمود. اولویت این مؤسسه در سال‌های نخست، آموزش کارآموزان پذیرفته شده در آزمون ورود به حرفه کارشناسی بوده که با تنظیم و اجرای یک دوره آموزش عمومی ۵۲ ساعته در جهت رفع نقیصه‌های انعکاس داده شده توسط کارآموزان از دوره کارآموزی، انجام گرفت. از آن زمان تاکنون بالغ بر ۴۱ دوره (با ظرفیت ۴۰ تا ۶۰ نفر در هر دوره) برای پذیرفته شدگان آزمون‌های سنوات گذشته برگزار گردیده است که بنا به اظهار شرکت‌کنندگان تأثیر بسزایی در آمادگی آن‌ها برای ورود به حرفه کارشناسی داشته است.

همچنین با توجه به بهره‌مندی از همکاری قضات و مسئولین قضایی استان در تدریس بخش‌های مختلف این دوره‌ها نظیر "آشنایی با تشکیلات قضایی"، "اصطلاحات حقوقی"، "قوانین مرتبط با کارشناسی" و "اخلاق حرفه‌ای" تعامل مؤثری بین کانون و دستگاه قضایی استان شکل گرفته که موجب کاهش مسائل و مشکلات موجود مابین همکاران کارشناس با مراجع قضایی گردیده است.

اولویت بعدی که از حدود سال ۱۳۹۰ در دستور کار مؤسسه آموزشی قرار گرفت برگزاری دوره‌های تخصصی، سمینارها و نشست‌های هم‌اندیشی متناسب با عناوین صلاحیت‌های کارشناسان در رشته‌های مختلف بوده است. اگرچه این طرح در آغاز مانند هر کار جدیدی با مشکلاتی روبرو بود؛ لیکن با توجه به تشخیص ضرورت انجام این امر توسط

سخنی کوتاه با مدیر کل محترم اداره کل دادگستری استان

ضمن تقدیر و سپاس از مسئولین محترم قضایی استان، خصوصاً مدیر کل فرهیخته و محبوب استان جناب حجت الاسلام و المسلمین آقای موسوی به استحضار می‌رساند:

وجود کارشناس به عنوان چراغ روشن‌گر در پرونده‌های قضایی و تاثیر خاص کارشناس در پرونده‌ها بر هیچ کس پوشیده نیست و زحمات مدیران قضا در بوجود آوردن فضای مناسب برای صدور رأی و احکام بر مبنای عدالت از طرف قضات محترم محسوس است؛ ما کارشناسان رسمی دادگستری نیز به عنوان بخشی از مسیر تحقق عدالت باید تلاش کنیم تا کارشناسی و نظریه‌ی ما کامل و جامع بوده و از طرفی به شکلی ارائه گردد تا قضات محترم بتوانند با استفاده از نظریه کارشناسی رأی قاطع و صالح صادر نمایند، ولی آنچه که به نظر حقیر تاکنون بدان کمتر پرداخته شده است نبود فضای مناسبی برای حضور کارشناس، پس از ابلاغ قضائی و دعوت از وی در اکثر شعبه‌های دادگاهی استان بمنظور مطالعه پرونده است. در بسیاری از شعبه‌ها باید بصورت ایستاده و در یک وضعیت بسیار سخت پرونده‌ها را از بایگانی شعبه تحویل گرفت و در وضعیتی غیر قابل تحمل مطالعه نمود؛ در نتیجه، این رویه بر روند مطالعه پرونده اثر خواهد گذاشت و منجر به کاهش دقت نظر کارشناس در هنگام مطالعه پرونده و تسلط کمتر وی بر موارد ذکر شده در پرونده شده و در نهایت موجب ارائه نظریه‌ای با امعان نظر کمتر به دادگاه خواهد شد که ممکن است روند پرونده را بسوی چرخه‌ای طولانی و هیأت‌های کارشناسی بعدی سوق دهد.

لذا ضمن تقدیر مجدد از تلاش‌هایی که برای بهبود وضعیت دادگاه‌ها و دادسراهای استان صورت می‌گیرد، پیشنهاد می‌گردد برای رفع مشکل مذکور در صورت امکان یکی از پیشنهادات زیر صورت پذیرد:

۱- در هر شعبه حداقل فضایی جهت نشستن کارشناس و مطالعه پرونده در نظر گرفته شود تا کارشناس بتواند با مطالعه دقیق پرونده نظر کاملی تنظیم و تقدیم نماید.

۲- بخشی از پرونده شامل دادخواست، دفاعیات و لوائح طرفین دعوی، نظریه‌های کارشناس، قرار کارشناسی و سایر اطلاعات مجاز روی سامانه در دسترس کارشناس (صرفاً جهت مطالعه) قرار گیرد تا هم در زمان صرفه جویی شود و هم مشکل مطالعه در شعب بر طرف گردد.

۳- در هر مجتمع قضائی؛ فضایی جهت گذاشتن چند رایانه و ایجاد دسترسی برای کارشناس فراهم گردد تا دسترسی به اطلاعات پرونده محدود به مجتمع قضائی باشد.

مهندس ستار خورشیدی
کارشناس رسمی دادگستری در رشته راه و ساختمان

پارادایم‌های کارشناسی و لزوم درک اصل عدم قطعیت

علیرضا رودکی

کارشناس رسمی دادگستری در رشته راه و ساختمان

مقدمه:

نظریه منطق اعداد فازی^۱ (FUZZY LOGIC) شکلی از منطق چند ارزشی بود که برای نخستین بار توسط پرفسور لطفی زاده مطرح گردید؛ اصل این نظریه بر این مبناست که مقادیر درستی متغیرها ممکن است هر عدد حقیقی بین ۰ و ۱ باشد به عبارت دیگر درستی جزئیات در مفاهیم ریاضی برای مقادیری است که می‌تواند بین کاملاً درست و کاملاً غلط باشد طرح این نظریه در ریاضی علاوه بر ایجاد نگرشی جدید در این علم تأکیدی بود بر نظریه نسبیت انیشتین در علم فیزیک که قبلاً در دهه ۲۰ میلادی مطرح گردیده بود.

در فلسفه ایرانی - اسلامی عدد یک جای خود را به مطلق خوبی‌ها و روشنایی‌ها یعنی ذات اقدس ربوبی می‌دهد و عدد صفر جایگاه شیطان رجیم است و جایگاه آدمیان خاکستری است بین سپیدی و سیاهی و نور و ظلمت، پذیرش مقام انسانی یعنی رسیدن به این مقام که من درمیانه‌هایم نه کفر و نه ایمان

خیر الامور اوسط بر ما بین و بگذر
در این مقاله در پی آنیم که ضمن تعریف امر کارشناسی و عناصر تاثیرگذار بر آن از دیدگاه نظری پرداخته و ضمن بررسی الگوواره‌های اساسی و مطرح در امر کارشناسی و تعاریف مرتبط با آن در نهایت به موضوع نسبیت در امر کارشناسی پرداخته و ضمن بررسی این مهم، مصادیقی در این ارتباط را بیان کنیم.

کلمات کلیدی: الگوواره، نسبیت، استقراء، استنتاج

بیان موضوع:

کارشناسی از جمله علوم نظری، محسوب می‌شود که پایه‌های کشف حقیقت و رسیدن به مطلوب نظر در آن تابع پارادایم‌های چند گانه‌ای است که عوامل و عناصر رهیافت به حقیقتند؛ مطلق گرایی، احساس گرایی، جزمیت و تجرر در تأکید بر تجارب پیشینیان و پیشینه امر کارشناسی،

گاهی نتایج نامطلوب و فاجعه آمیزی به همراه دارد، برای درک این امر، نخست بر آنیم که تعاریفی موجز از موضوع کارشناسی ارائه داده و در ادامه به انعطاف و تأکید بر اصل عدم قطعیت در عرصه کارشناسی بپردازیم.

از این رو در خانه اول به تعریف کیستی کارشناس و چیستی کارشناسی می‌رسیم.

کارشناسی چیست و کارشناس کیست؟

کارشناسی علم درک و تشخیص حقیقت از طریق استنتاج (inference) و استنباط (deduction) است و کارشناس کاشف این مهم، در این راه او می‌تواند از طریق راهکارهای مختلف به کشف حقیقت نائل آید که در این روش عموماً از پارادایم یا الگوواره‌های مختلفی بهره می‌گیرد که دو الگوواره مهم و اساسی آن عبارتند از:

نخست: الگوواره ای اثباتی که برگرفته از نظریه و تئوری است که در اصطلاح فلسفی آن را استقراء می‌گویند.

تعریف استقراء: نوعی استدلال که مقدمات آن از نتیجه بصورت محتمل پشتیبانی می‌کند.

فرآیند استقراء از مشاهدات جزئی شروع شده و نتیجه تصمیم آن استنتاج است و نتیجه آن احتمالی و نسبی است.

استقراء را به دو دسته تام و ناقص تقسیم بندی می‌کنند:

استقراء تام، بیشتر در کارشناسی‌هایی مورد استفاده قرار می‌گیرد که تعداد نمونه‌ها محدود و معدود باشد و این قابلیت را داشته باشد که بتوان در مورد آن جداگانه بررسی و اظهار نظر نمود.

استقراء ناقص: در این روش بررسی کلیه نمونه‌ها به علت تعدد امکان پذیر نیست ولی در یک صفت خاص قابلیت اشتراک دارند.

۱- واژه فازی: به معنای غیردقیق، ناواضح و مبهم و شناور است.

فرمول های محاسباتی نقل شده از اساتید پیشکسوت به روش استاد- شاگری و مواردی از این دست صرفاً " ابزاری برای کشف حقیقتند و نه حقیقت"

وجود انگیزه و اشتیاق موجب پویایی یک کارشناس می شود همانطور که برای یک معمار، نویسنده یا فیلم ساز، هر کار نو نشانی برای خلق یک شاهکار است، علاقه و اشتیاق به کشف حقیقت و اعتقاد راسخ به این موضوع نشانی از بازی خلاقانه ذهن تا رسیدن به باور بوده و باعث رشد و تعالی کارشناس می گردد.

پیرامون موضوع اصلی مقاله یعنی نسبیت در امر کارشناسی در ابتدا باید پذیرفت که کارشناسی امری نظری است و البته نظری که " براساس مبانی استدلالی " استحکام یافته باشد.

باتوجه به تغییرات گسترده در قوانین جاریه، فرهنگ و رفاه اجتماعی میبایست معیارهای متفاوت و رویکردهای نوینی در کارشناسی ملاک عمل قرار گیرد. موضوع نسبیت به معنای عدول از بعضی اصول، تعاریف و معیارهای کارشناسی است که به عنوان تجارب انتقال یافته‌ای هستند که قطعاً نیاز به بازنگری دارند؛ در این ارتباط بطور اخص به موضوع ارزیابی در گروه تخصصی نگارنده، یعنی گروه راه و ساختمان می پردازیم:

دامنه ارزیابی جدید چنان گسترده و متنوع است که ملاک های مختلفی علاوه بر الگوهای ارزش گذاری سابق را شامل می شود، این عناصر تعیین کننده در ارزیابی باعث تغییرات فراوان در دیدگاه کارشناسی می شوند.

مصادیق ارزیابی

قدمت بنا

بطور عام قدمت بنا و فرسایش ایجاد شده در آن باعث کاهش ارزش آن می شود در کتاب ها و دانش متعارف کارشناسی سالیانه دو درصد، ارزش کاهنده به دلیل قدمت بنا در نظر گرفته می شود، این مورد علاوه بر آنکه مشمول

بطور مثال: وقتی مجموعه آپارتمانی احدائی در یک عرصه و با وضعیت مشاعی و مستحدثات عمومی مشترک، کارشناسی می شوند این کار به علت محدودیت نمونه به استقراء تام نزدیک تراست.

در بیان این مطلب کارشناسی با عنوان اینکه " قیمت واحدهای تجاری نسبت به قیمت واحدهای مسکونی بطور عام بیشتر است" یک اصل را می پذیریم که تابع استقراء ناقص است.

دوم: پارادیم یا الگوواره‌ای که رویکرد تفسیرگرایانه دارد و برگرفته از کشف موضوع حاکم بر پدیده است و "قیاس" نامیده می شود.

قیاس (syllogism): استدلالی است از کل به جزء که اگر مقدمه های آن درست باشد نتیجه بدست آمده حتماً درست خواهد بود.

در پدیده کارشناسی می توان برای کشف حقیقت از هر دو روش پیش گفته استفاده نمود که نتیجه هر دو روش خردگرایانه و عقلانی است. آنچه باعث خطای کارشناس شده و به عنوان آسیب کارشناسی شمرده می شود را می توان به انواع زیر تقسیم بندی نمود:

۱- قضاوت کارشناس با اتکا به ذهنیات و تجربیات عمومی و دانش شخصی

۲- قضاوت کارشناسی تحت تاثیر حالات روحی بدون توجه به اصل تعلیق ذهن که گاهی باعث نتایج متناقض و حتی متناقضی شود.

۳- مطلق گرایی و جزمیت در ارائه نظریه کارشناسی

۴- روزمرگی کارشناس در اثر تعدد ارجاعات

آنچه کارشناس و نظریه کارشناسی را از خطاهای فاحش مصون می کند توجه به یک اصل کلی و مهم است و آن اینکه کارشناس در هر ارجاع کاری بایستی به دنبال کشف حقیقت باشد و از طریق استدلال و استنباط به مکاشفه حقیقت بپردازد در این راه تجارب کارشناسی، مطالعات عمومی میدانی و کسب اطلاعات از مراجع خبره محلی،

بناهای میراثی با ارزش تاریخی نمی گردد بلکه امروزه به عنوان مصداق می توان خانه های شیروانی احدثی دهه ۳۰-۴۰ شمسی موسوم به سبک انگلیسی در نقاط خاصی از شهر با کاربری های فرهنگی از جمله موزه های مختلف هنری را نام برد که دارای ارزش خاص اعیانی هستند بطور مثال: خانه مرحوم نادر کاظمی، خانه های قدیمی خیابان حائری و کلانتری سابق قصردشت شیراز

قیمت ارزیابی املاک تجاری

در آموخته های کارشناسی، با افزایش مساحت فضای تجاری میزان ارزش سرقفلی کاهش می یابد. در بازار امروز املاک تجاری که مراکز عمده بورس فروش ماشین، محل عرضه برندهای خاص لباس، هایپرمارکت های بزرگ، مراکز خاص تجاری مانند بانک ها و غیره هستند، عموماً مساحتی بزرگ دارند و در قیاس با واحدهای تجاری مجاور با مساحت کمتر، از قیمت بالاتری برخوردارند بطور مثال: واحدهای تجاری واقع در خیابان های ستارخان، بلوار قدوسی غربی و معالی آباد.

تعیین حقوق مالکانه

به عنوان یک قاعده کلی در تعیین حقوق مالکانه آمده است: "قیمت عرصه واحد تجاری، یک تا دو برابر ارزش عرصه مسکونی، پشت جبهه تجاری است". با این وجود در بعضی از نقاط مطرح شهر شیراز، فواصل ارزش تجاری و مسکونی تفاوت اساسی و غیرقابل قیاسی دارند، عمده این نقاط خیابان های تجاری محلات قدیم و نزدیک به بازار شهر هستند که این قاعده کلی در این نقاط مصداق پیدا نمی کند.

بطور مثال: واحدهای مسکونی پشت جبهه خیابان های احمدی و محورهای اصلی بازار وکیل
قیمت ارزیابی املاک تجاری در یک محور، تابعی از قاعده قیاس و رسیدن از کل به جزء نیست.

همکاران محترم گاهی در فضای مجازی در خصوص قیمت ملک در محلی از همکاران دیگر پرس و جو می کنند، اصل قیاس قیمت در برخی از نقاط شهر نمی تواند مصداقی برای رسیدن از کل به جزء باشد. بطور مثال:

• واحدهای تجاری خیابان زند حد فاصل خیابان انوری تا محور خیابان توحید در ضلع جنوبی به مراتب ارزش بیشتری از واحدهای ضلع شمالی این خیابان دارند.

• واحدهای تجاری خیابان رودکی با نزدیک شدن به خیابان زند ارزش سرقفلی بیشتری دارند و هرچه واحد تجاری به قسمت های انتهایی خیابان رودکی و فردوسی نزدیک ترمی شود از ارزش ریالی کمتری برخوردار است.

• واحدهای مسکونی کوچه منتهی به خیابان منبع آب قصردشت نسبت به میدان گاهی محله قصردشت ارزشی به مراتب بیشتر دارند.

نتیجه

در این مقاله سعی شد تا به کارشناسی از دیدگاه علوم نظری پرداخته شود و دو پارادایم اصلی که ابزار کارشناس برای رسیدن به حقیقت هستند تعریف و تبیین شوند، سپس از دل این تعاریف اصل عدم قطعیت تحت عنوان "تسبیت و انعطاف" در کارشناسی مورد توجه قرار گرفت، و در ادامه با ارائه مصادیقی سعی شد بر امر نسبیت در کارشناسی تاکید شود.

و در نهایت این موضوع مورد تاکید قرار گرفت که تکیه بر مطلق گرایی و تجارب و سوابق کارشناسی ممکن است نتیجه کارشناسی را دچار خطای فاحش کند، کارشناسی امروز نیاز به ذهنی پرسشگر، ضمیری خلاق و فکری منعطف دارد؛ با رعایت جمیع این عناصر، می توان به آینده ای که نتیجه آن کارشناسی موثر است خوشبین بود، ضرورت تغییر دیدگاه امری بایسته است که مدد شایستگان را می طلبد.

معرفی قاب RCS و دلایل استفاده از آن

دکتر فرزاد ریسی زاده
کارشناس رسمی دادگستری در رشته راه و ساختمان

چکیده:

یکی از صنایع مهم و استراتژیک در کشورهای پیشرفته و در حال توسعه، صنعت ساختمان است، تاثیر گذاری این صنعت بر اقتصاد، اجتماع و محیط زیست مشهود است، سیاست گذاری و تصمیم گیری مناسب در این زمینه گامی موثر در راستای تحقق معیارهای توسعه ی پایدار خواهد بود لذا بهره گیری از تکنولوژی های نوین سازه ای به عنوان زیر ساخت های اصلی توسعه این صنعت می تواند به تحقق اهداف صنعت ساخت و ساز در کشور کمک شایانی نماید. قاب های خمشی مرکب (Reinforced Concrete column to Steel beam connection) RCS یکی از سیستم های سازه ای جدید است؛ در این قاب ها ستون ها از جنس بتن مسلح و تیرها از نوع تیرهای فولادی به یکدیگر اتصال یافته اند در قاب های RCS تیر فولادی بصورت ممتد از درون ستون بتنی عبور می کند با توجه به اینکه کاربرد این نوع سیستم در مناطق لرزه خیز دنیا فراگیر شده و با عنایت به اینکه کمر بند زلزله، قریب به ۹۰ درصد کشور ایران را در بر گرفته است، شناخت و استفاده از سیستم های سازه ای با عملکرد مطلوب می تواند به کاهش خسارات ناشی از زلزله منجر گردد در مقاله حاضر این سیستم قاب ساختمانی و اتصالات مرسوم در آن به اختصار تشریح شده است.

مقدمه:

قاب های خمشی کامپوزیت RCS در آمریکا و ژاپن در اواخر دهه ۱۹۷۰ و اوایل دهه ۱۹۸۰ توسعه یافتند. در آمریکا این سیستم با تغییر در سازه های فولادی، در مناطق با لرزه خیزی پایین استفاده شد. به این صورت که با جایگزینی ستون های بال پهن فولادی با ستون های بتنی، برای تحمل بار محوری، مزیت اقتصادی مهمی برای قاب های بدست آمد. مزیت اقتصادی ستون های بتنی نسبت به فولادی، با افزایش ارتفاع ساختمان، افزایش یافته و معیار سختی سازه، طراحی سازه را کنترل می کند. در ژاپن، قاب RCS به عنوان جایگزین قاب های بتنی، در مناطق با لرزه خیزی بالا استفاده می شود. هدف از این کار، استفاده از خاصیت تیر فولادی در پوشش دهانه های بلند، برای تأمین فضای معماری، بدون وجود ستون اضافی بود. سیستم های RCS با ستون های بتنی تقویت شده و تیرهای فولادی، در سال های اخیر دارای شهرت بیشتری شده اند. ستون های بتنی تقویت شده (بتن آرمه) و تیرهای فولادی بصورت مرکب در این سازه ها استفاده می شوند، به گونه ای که مزایای مصالح استفاده شده، با توجه به خصوصیات بتن و فولاد به فرم کاملاً مؤثری در سیستم های سازه ای دخالت می کنند. یعنی از

با وجود قرار گرفتن مناطق وسیعی از کشور ایران در پهنه ی با خطر نسبی لرزه خیزی خیلی زیاد و زیاد، احتمال تجربه زمین لرزه های بزرگ توسط ساختمان های موجود بویژه سازه هایی چون برج ها، بیمارستان ها، ساختمان های مخابراتی، دولتی یا ساختمان هایی با کاربری نظامی که در مدیریت بحران کشور نقش کلیدی دارند، زیاد است. چنانکه بررسی سوابق لرزه خیزی ایران نیز نشان می دهد، همواره در طول تاریخ خسارات مالی و جانی زیادی بر اثر زمین لرزه های گذشته بوجود آمده است که از جمله ی این خسارات می توان زمین لرزه های ری، تبریز، رودبار، منجیل، طبس و بم را بر شمرد. از دلایل عمده ی این خسارات در کشور، عدم وجود دانش کافی درباره ی طراحی ساختمان های مقاوم در برابر زمین لرزه در گذشته و عدم نظارت بر روند ساخت و سازها در سال های اخیر ذکر شده است. همچنین نیاز به سیستم های سازه ای جدید مانند RCS سازه های برای سازه های با اهمیت بالا که نسبت به سازه های بتنی و فولادی رفتار بهتری از خود نشان می دهند ضروری است.

خطر لرزه‌خیزی بالا نشان دادند. نتایج تحقیق آن‌ها نشان داد که استفاده از قاب‌های خمشی RCS در مناطق با لرزه‌خیزی بالا باعث کاهش هزینه‌های اجرا و همچنین ایجاد حالت پایدار عملکرد چرخه‌ای در طی رفتار غیرالاستیک خواهد شد. Phillip Steele^۱ در سال ۲۰۰۲، قابلیت ساخت و رفتار سازه‌های RCS را برای ساختمان‌های با ارتفاع کم تا متوسط که در مناطق دارای باد شدید و یا لرزه‌خیزی متوسط قرار دارند، مورد بررسی قرار داده است. در سال ۲۰۰۴^۲ Chen, Lai, Tsai از مرکز تحقیقات زلزله تایوان به همراه Deierlein و Cordova از دانشگاه استنفورد، نتایج آزمایش‌های قاب سه طبقه با مقیاس واقعی را مورد بررسی و مطالعه قرار دادند. البته این آزمایش مربوط به رساله دکتری Cordova در دانشگاه استنفورد بوده که در سال ۲۰۰۵ از آن دفاع کرده است. نتایج آزمایش‌ها نشان داده که علاوه بر اقتصادی بودن استفاده از سیستم RCS به دلیل استفاده مؤثر از مصالح نسبت به سیستم‌های فولادی و بتنی خالص، امکان ایجاد مقاومت و شکل‌پذیری اتصالات تیر-ستون در سیستم‌های RCS بیشتر از قاب‌های خمشی بتنی و فولادی متداول می‌باشد.

اتصالات در سیستم RCS

در این سازه با توجه به اینکه از دو مصالح فولاد و بتن استفاده شده است و در محل اتصالات این سازه تیر فولادی از درون ستون بتنی عبور می‌کند، برای نقطه برخورد تیر به ستون در محل اتصال شرایط بحرانی بوجود می‌آید، بگونه‌ای که بر اثر زلزله و جابجایی طبقات ساختمان و بوجود آمدن نیرو و لنگرهای متفاوت در محل اتصال، ستون بتنی بشدت آسیب پذیر است. برای برطرف کردن این مشکل از سخت‌کننده‌های متفاوتی در محل اتصال استفاده می‌گردد. این سخت‌کننده‌ها، باعث یکپارچگی ستون‌های بالایی و پایینی تیر در محل اتصال گردیده و همچنین کنترل‌کننده نیروهای وارده بر اتصال می‌باشند.

مقاومت فشاری بتن در ستون و از مقاومت کششی فولاد در تیر بنحوی استفاده شده است که این استفاده مناسب باعث کم شدن سطح مقطع اعضاء سازه می‌شود. استفاده بهینه از مصالح باعث پایین آمدن وزن ساختمان و کاهش هزینه‌های ساخت نیز می‌گردد. با پایین آمدن وزن سازه، از نیروی وارد بر پی کاسته شده و در نتیجه سطح مقطع و ضخامت کمتری برای فونداسیون حاصل می‌شود و از این جهت نیز باعث کاهش هزینه ساخت کل سازه می‌گردد. با توجه به مقاومت فشاری بالای بتن نسبت به مقاومت کششی آن، استفاده از بتن در ستون بهترین رفتار بتن را نتیجه می‌دهد. همچنین با توجه به مقاومت کششی بالای فولاد، استفاده از فولاد به عنوان عضو خمشی مناسب ترین رفتار فولاد را نتیجه می‌دهد.^۳

تحقیقاتی که بر روی قاب‌های RCS، انجام شده عمدتاً روی رفتار کلی این قاب‌ها و بررسی رفتار اتصالات بوده است. Griffis در سال ۱۹۸۶ به بررسی مزیت‌های قاب RCS پرداخت که بر اساس نتایج بدست آمده، قاب‌های RCS در حدود ۱۵ درصد نسبت به قاب‌های بتنی و فولادی با در نظر گرفتن کلیه عوامل، اقتصادی‌تر هستند. در سال ۲۰۰۰، Mehanny و همکاران^۴ رفتار لرزه‌ای قاب‌های RCS را در دانشگاه استنفورد بررسی و با قاب‌های فولادی مقایسه کردند. نتیجه تحقیقات نشان داده است که قاب‌های RCS و فولادی دارای پاسخ مشابهی برای حداکثر تغییر مکان نسبی میان طبقات بوده‌اند و مقطع تیرهای مورد استفاده در دو قاب نیز مشابه هم می‌باشد. تنها تفاوت در طراحی ستون‌ها و اتصالات است و بر اساس سختی اضافه شده توسط ستون‌های بتن مسلح (RC)، قاب‌های RCS بیشتر تمایل دارند که با حداقل مقاومت مورد نیاز کنترل شوند، در حالیکه قاب‌های فولادی بوسیله محدودیت در تغییر مکان نسبی کنترل می‌گردند Bracci و همکاران^۵ در سال ارزیابی قابلیت اجرا، هزینه و رفتار لرزه‌ای تعدادی از قاب‌های RCS را در نواحی با

ایجاد مفصل پلاستیک

یکی دیگر از دلایل استفاده از قاب‌های RCS رفتار غیرخطی مصالح و پدیده مفصل پلاستیک در این قاب‌ها می‌باشد. در بعضی حالت‌ها در سازه‌های فولادی، ستون فولادی دارای مقطعی به نسبت کوچکتر از مقطع تیر است (بیشتر در قاب‌ها با دهانه‌های بزرگ)، که در این حالت ستون در برابر نیروی محوری و ممان خمشی انتقال یافته تیر دچار ضعف می‌شود. علاوه بر این، چنین ستونی در محل اتصال نیز جوابگو نخواهد بود، چنانچه مشخص است بر اثر اعمال نیروی جانبی به سازه و چرخش اتصال، عضو ضعیف‌تر متصل به اتصال در ابتدا دچار مفصل پلاستیک شده و خرابی در آن حاصل می‌گردد. به دلیل اهمیت کمتر تیر نسبت به ستون در یک سازه، ترجیح داده می‌شود مفصل پلاستیک اول درون تیر تشکیل شود تا تغییر شکل‌های بزرگ بجای ستون‌ها در سیستم سقف بوجود آید که در این صورت احتمال کمتری برای از بین رفتن پایداری کل سازه وجود دارد.

همچنین در این اتصالات ترکیبی، به علت سراسری بودن تیرهای فلزی، جوشکاری تیر به ستون به حداقل رسیده و بدین وسیله از ایجاد نقطه ضعف در سازه جلوگیری می‌شود. علاوه بر این در طبقات با ارتفاع کم مثل پارکینگ‌ها و یا وجود فاصله زیاد بین ستون‌ها، در صورت استفاده از تیر بتنی، عمق زیادی برای این تیر لازم خواهد بود که این امر برای ایجاد فضای معماری مناسب و انجام فعالیت‌های دیگر ایجاد مشکل خواهد کرد و بنابراین با استفاده از تیر فولادی که دارای رفتار مناسب‌تری در خمش بوده و ارتفاع کمتری دارد، نتیجه مطلوب حاصل می‌گردد.

در این قاب‌ها با استفاده از ستون بتنی به دلیل وجود تکیه‌گاه گیردار در پای ستون و دارا بودن رفتار صلب‌تر نسبت به ستون فولادی، جابجایی سازه در محدوده مناسب قرار می‌گیرد. همچنین به دلیل وجود سقف کامپوزیت بجای سقف و تیر بتنی، به مقدار قابل توجهی از وزن سازه کاسته می‌شود. علاوه بر این به دلیل کاهش وزن سازه، نیروی وارد بر پی کاهش یافته و در نتیجه سطح و ضخامت پی نیز کاهش می‌یابد که این امر سبب می‌شود که در صورت وجود خاک‌های با ظرفیت باربری پایین، این قبیل

سیستم‌های ساختمانی با توجه به وزن مرده کمتر، مزیت‌های فنی و اقتصادی بیشتری داشته باشند. از مزیت‌های دیگر این قاب‌ها، توانایی تطبیق یافتن با روش‌های نوین ساخت است که هزینه و زمان ساخت را کاهش می‌دهند.

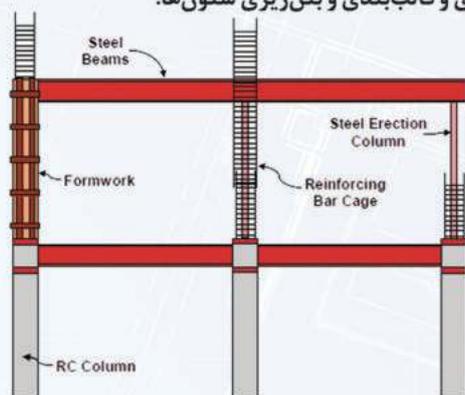
چگونگی اجرای سازه

برای اجرای سازه‌های مختلط فولادی و بتنی روش‌های متفاوتی وجود دارد؛ یکی از روش‌های مناسب برای اجرای قاب RCS استفاده از مقطع فولادی درون پوشش بتنی است که در ابتدا با اجرای یک سازه کاملاً فولادی یعنی تیر و ستون فولادی، اسکلت اصلی این سازه ایجاد می‌شود. طراحی تیر بر اساس بارهای مرده و زنده و سایر بارهای موجود صورت می‌گیرد. لیکن برای طراحی ستون باید از بار مرده قسمت فولادی سازه استفاده شده و سطح مقطع حاصله فقط برای تحمل بار مرده تیر و ستون‌های فولادی طبقات بالایی محاسبه شود.

پس از اجرای اسکلت فولادی، ستون‌های بتنی در اطراف ستون فولادی اولیه بصورت کامپوزیت اجرا می‌شود. سطح مقطع ستون بتنی با در نظر گرفتن بارهای کل سازه در انتها بدون در نظر گرفتن وزن مرده سازه فولادی حاصل می‌گردد. بعد از اجرای ستون بتنی، با اعمال و نصب سخت‌کننده‌های مناسب و کافی، بتن اتصال و سقف طبقه اجرا می‌شود و طبقات بعد نیز به همین صورت اجرا می‌گردند.

مراحل اجرا در این روش بصورت زیر است (شکل ۴-۱):

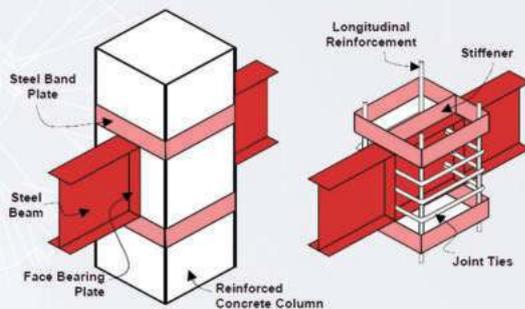
- اجرای اسکلت فلزی با استفاده از ستون‌های کوچک فولادی
- قرار دادن عرشه فلزی برای دال کامپوزیت
- نصب برش‌گیرها و قرار دادن آرماتورهای دال و ریختن بتن دال
- قرار دادن آرماتورهای ستون بتنی در اطراف ستون‌های کوچک فولادی و قالب‌بندی و بتن‌ریزی ستون‌ها.

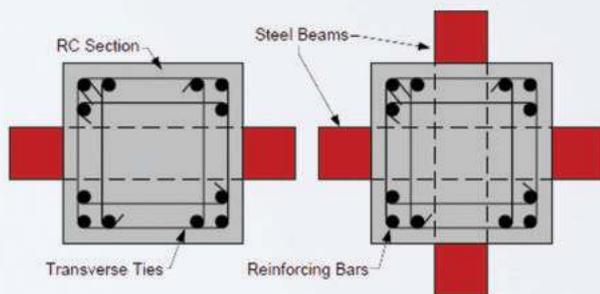
شکل ۴-۱: اجرای قاب RCS

بتنی می‌گذرد که نیاز به جوشکاری نداشته و مشکلات ناشی از گسیختگی در اتصالات فولادی را از بین می‌برد. آرماتورهای طولی ستون‌ها نیز از درون اتصال گذشته و در بیرون از اتصال، اجرای وصله انجام می‌شود. آرماتورهای طولی باید طوری قرار داده شوند که تیر فولادی بتواند از درون اتصال عبور کند (شکل ۵-۲).

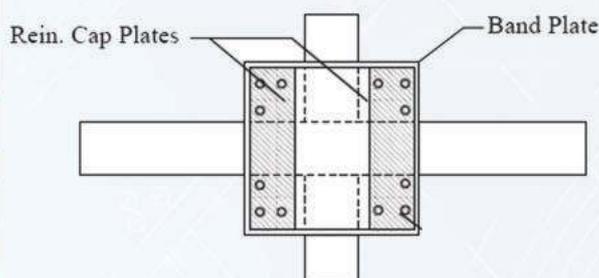
شکل ۵-۱: اتصال بین تیر فولادی و ستون بتنی

شکل ۵-۲: نحوه قرارگیری آرماتورهای طولی در ستون بتنی

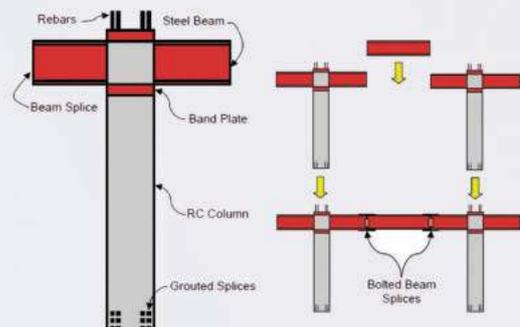
اتصالات طبقه آخر

در قاب‌های RCS، به دلیل عدم وجود ستون در بالای اتصال در طبقه آخر، شرایط بحرانی بوجود می‌آید. برای اینکه اتصال مقاومت کافی را تأمین کند از جزئیات اتصال خاصی استفاده می‌شود. این جزئیات در شکل ۶-۱، نشان داده شده است که صفحه فولادی پوششی در بالای ستون برای مهار آرماتورهای طولی قرار داده شده است.

شکل ۶-۱: جزئیات اتصال طبقه آخر

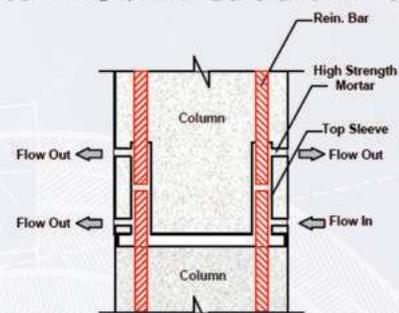
روش دیگر: استفاده از قطعات پیش‌ساخته است که در این روش تیر فولادی بصورت یکپارچه با ستون بتنی اجرا شده و محل وصله ی تیر، در فاصله کمی از بر ستون است (دور از ناحیه تشکیل مفصل) که با استفاده از صفحات فولادی در بال و جان تیر انجام می‌شود (شکل های ۴-۲ و ۴-۳). ستون‌ها نیز با ملات پرکننده اتصالات به یکدیگر وصله می‌شوند. این ملات مقاوم با فشار بالا به محل وصله وارد می‌شود (شکل ۴-۴). محل وصله ستون‌ها نیز دور از ناحیه مفصل پلاستیک بوده و در ناحیه میانی طبقه وصله زده می‌شود^۸.

شکل ۴-۲: اجرای قاب RCS با استفاده از روش پیش‌ساخته

شکل ۴-۳: نمونه‌ای از اجرای قاب RCS پیش‌ساخته در زاین

شکل ۴-۴: جزئیات وصله ستون‌های بتنی پیش‌ساخته

اتصالات RCS

یکی از بزرگترین مزیت‌های قاب RCS، اتصالات تیر به ستون است (شکل ۵-۱). در این اتصالات تیر فولادی بصورت ممتد از ستون

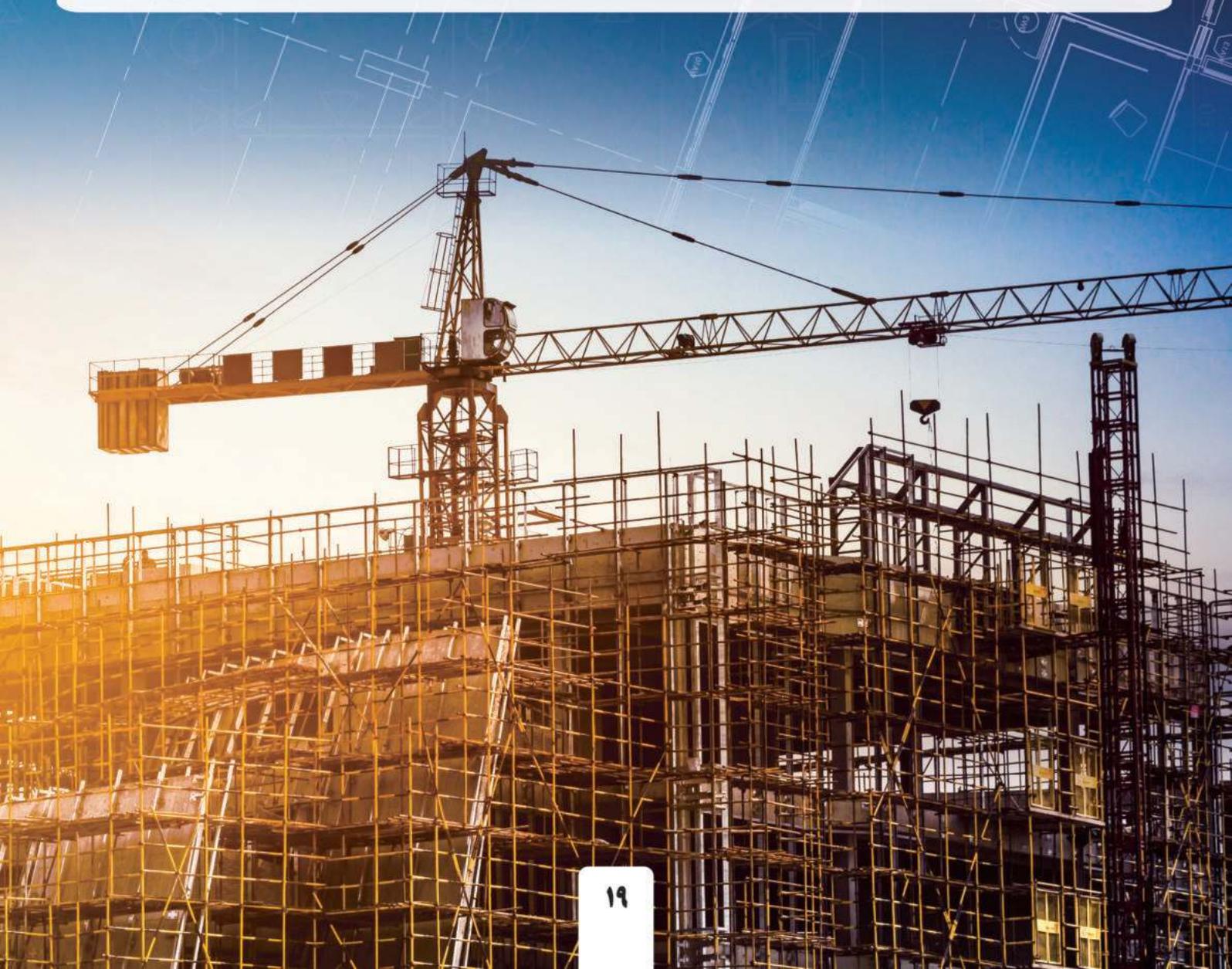

منابع و مراجع:

- [1]Griffis, L.G. (1992). Composite Frame Construction. Construction Steel Design, Ed. Dowling P.J., Harding J.E., Bjorhovde R., Elsevier Applied Sciences, NY, p. 523554.
- [2]Leon, R. and Deierlein G.G. (1995). An Overview of Codes, Standards, and Guidelines for Composite Construction. ASCE Conference Proceedings, Boston, p. 1297-1300.
- [3]Griffis, L. G. (1986). Some Design Considerations for Composite-Frame Structures. AISC/Engr. J., Second Quarter, p. 59-64.
- [4]Mehanny S.S.F. Deierlein G.G. (2001). Seismic Damage Analysis-Assessing Collapse Prevention for Composite Moment Frames. JSE, ASCE 127 (9) p. 1045-1053.
- [5]Bugeja M., Bracci J.M. and Moore W.P. (1999). Seismic Behavior of Composite Moment Resisting Frame Systems. Tech. Report CBDC-99-01, Dept. of Civil Engng. Texas A&M University.
- [6]Steele, Jhon Philip. (2003). Composite RCS Space Frame Systems: Constructability and Performance. M.S Thesis, Department of Civil and Environmental Engineering, Texas A&M University.
- [7]Underwood M. A. and Keller T. (2008) Testing Civil Structures Using Multiple Shaker Excitation Techniques. Sound and Vibration.
- [8]Cordova, Paul Philip & Deierlein, Gregory G. (2005). Validation of the seismic performance of composite RCS1 frames: full-scale testing, analytical modeling, and seismic design. PhD dissertation, Department of Civil and Environmental Engineering, Stanford University.

نتیجه گیری:

بمنظور ارتقا و بهبود رفتار سازه در برابر بارهای اعمالی، استفاده از سیستم‌های نوین نظیر قاب‌های RCS (که در آن از مزایای بتن توأم با فولاد استفاده می‌شود) می‌تواند منجر به کاهش خسارت تحت نیروهای هم‌چون زلزله گردد. تحقیقات و مطالعات اخیر درباره رفتار کلی این قاب‌ها نشان می‌دهد که اتصال قاب‌های RCS ظرفیت جانبی قاب را افزایش می‌دهد. با توجه به توسعه روز افزون طراحی سازه‌ها بر اساس سطوح عملکردی و عملکرد لرزه‌ای مطلوب این نوع قاب‌ها که بر اساس آیین‌نامه‌های معتبری همچون FEMA356 مورد بررسی قرار گرفته است، لزوم شناخت جامعه‌ی مهندسی و اعمال این نوع سیستم‌ها در آیین‌نامه‌های طراحی سازه در کشورمان مفید به نظر می‌رسد.

بررسی آگهی ها و اعتراضات ثبتی

اکبر اکبری

کارشناس رسمی دادگستری در رشته امور ثبتی

و یکم بهمن ماه است که فاصله دو آگهی ۳۰ روز خواهد بود. اولین آگهی نوبتی از اهمیت ویژه ای برخوردار است، چرا که مبدا مهلت اعتراض نسبت به تقاضای ثبت ملک محسوب می شود؛ یعنی افرادی که در خصوص تقاضای ثبت معترض بوده و مدعی مالکیت کل یا جزء ملک مورد تقاضا هستند، در مهلت قانونی (۹۰ روز از تاریخ نشر اولین آگهی نوبتی) نسبت به تقدیم اعتراض اقدام نمایند و یا اگر دعوایی قبلاً در محاکم بین مدعی و متقاضی ثبت مطرح بوده، گواهی طرح دعوی از تاریخ نشر اولین اعلان نوبتی تا ۹۰ روز تهیه و به اداره ثبت تقدیم شود. به این ترتیب، ممکن است نسبت به برخی از املاک واقع در ناحیه یا قطعه مورد عمل اعتراض واصل شود، در این صورت موضوع در دادگاه صالح مورد رسیدگی قرار می گیرد و اداره ثبت براساس رأی نهایی دادگاه اقدام خواهد نمود و در صورت صدور رأی به نفع خواهان، ادامه عملیات ثبتی به نفع او جریان می یابد.

آگهی های تحدیدی (آگهی تحدید حدود)

اقسام آگهی تحدیدی

۱- تحدید حدود عمومی

۲- تحدید حدود اختصاصی

آگهی های تحدید عمومی (موضوع ماده ۱۴ قانون ثبت):

به دنبال انتشار آگهی نوبتی و معرفی املاک که نسبت به آن ها تقاضای ثبت شده است، عملیات ثبتی ادامه می یابد، به این ترتیب که قدم بعدی، مشخص نمودن حدود ملک مورد تقاضا و تعیین حقوق ارتفاقی است. برای این منظور، به مرور و برای املاک واقع در ناحیه مورد نظر، به ترتیب شماره املاک، آگهی های جداگانه برای تعدادی از املاک که امکان عملی تحدید در روز (روزهای) مقرر فراهم است، تهیه و منتشر می گردد.

به موجب این آگهی ها از متقاضی ثبت و مجاورین دعوت

فلسفه وجودی آگهی های ثبتی، اعلان عمومی به منظور جلوگیری از تضییع حق مالکین و مجاورین املاکی که تقاضای ثبت آن ها به اداره مربوطه داده شده است، می باشد. این آگهی ها در مراحل مختلف ثبت املاک با عناوین مختلف و با اهداف مختلف منتشر می شوند و برای صاحبان حقوق؛ حق اعتراض منظور گردیده است تا بتوانند مراتب اعتراض خود را نسبت به ثبت ملک یا حقوق ارتفاقی مجاورین ملک (مانند حق عبور، آبچک، حق ناودان و...) به اداره مربوطه اعلام نمایند. در ادامه انواع مختلف آگهی های ثبتی، ویژگی ها و نحوه اعتراض به آن ها توضیح داده خواهد شد.

آگهی های نوبتی

آگهی های نوبتی مربوط به ثبت عمومی (آگهی موضوع ماده ۱۱ قانون ثبت)

"آگهی نوبتی" در اجرای قانون ثبت عمومی و در خصوص کلیه املاک واقع در قطعه یا بخش مورد عمل، در ابتدا منتشر می شود.

هدف از نشر آگهی نوبتی

اول: با معرفی املاکی که نسبت به آن ها تقاضای ثبت شده است، به مدعیان حقی که نسبت به تقاضای ثبت معترض هستند گوشزد شود که در مهلت قانونی نسبت به تقدیم اعتراض اقدام نمایند.

دوم: با معرفی املاکی که نسبت به آن ها تقاضای ثبت نشده است یا به بیان دیگر مجهول المالك اعلان شده اند هشدار داده شود که مشمول ضمانت اجراهای پیش بینی شده در قانون می گردند.

ویژگی های آگهی نوبتی

این آگهی در دو نوبت منتشر می گردد. تاریخ انتشار آگهی های نوبتی باتوجه به زمان درخواست ثبت در تاریخ های یکم اردیبهشت ماه، یکم مرداد ماه، یکم آبان

۴- چنانچه پس از ثبت ملک در دفتر املاک، مالک آن به موجب سند رسمی قراردادی منعقد نماید که در نتیجه اعیان احداثی در آن ملک به ملکیت طرف قرارداد که مجاز به احداث اعیان بوده مستقر گردد، مالک اعیانی پس از انجام عمل می تواند سند مالکیت اعیانی را از اداره ثبت بخواهد و در این صورت اداره ثبت، وقت معاینه محل و تعیین حدود اعیانی و حقوق ارتفاقی را به مالک عرصه مجاورین اخطار می نماید و در وقت مقرر صورت مجلس حدود صدور اعیانی تنظیم می گردد و نیازی به انتشار آگهی تحدیدی نیست.

۵- طبق بند ۲ ماده ۹ آیین نامه اجرایی قانون زمین شهری، در مواردی که قسمتی از یک زمین طبق قرار و اعلام دارندگان اسناد و یا تشخیص وزرات مسکن و شهر سازی موات اعلام می گردد؛ اعم از آن که سند به نام اشخاص حقیقی یا حقوقی یا بنیادها و نهادها از جمله بنیاد مستضعفان و غیره باشد، اداره ثبت اسناد مکلف است با اعلام وزرات مسکن و شهرسازی سند مالکیت قسمت موات را بصورت شش دانگ به نام دولت و به نمایندگی وزرات مسکن و شهرسازی صادر نماید و بنابراین در این مورد به انتشار آگهی های نوبتی و تحدیدی نیازی نیست.

۶- طبق ماده ۱۴۴ الحاقی به قانون ثبت با اجرای مقررات اصلاحی ارضی نسبت به هر ملک تحدید حدود قطعات مورد تصرف زارعین و یا سهم اختصاصی مالک در صورت تقسیم و یا مستثنیات قانون اصلاحات ارضی فقط با انتشار آگهی الصاق پس از استعلام از اداره تعاون و امور روستا های محل انجام می گیرد. هر گاه املاک مشمول مقررات اصلاحات ارضی متصل به هم باشند می توان تحدید حدود قطعات را ضمن یک آگهی الصاقی انجام داد و در مواردی که مجاور ملک از املاک جزو املاک عمومی باشد وقت تحدید حدود باید به مرجع صالح ابلاغ شود و عدم حضور نماینده اداره تعاون و امور روستا ها یا نماینده سایر مراجع صالح مانع انجام تحدید حدود نخواهد بود که در این صورت تحدید حدود با معرفی مجاور و مطلعین و معتمدین محل انجام می گیرد.

موعد و مندرجات انتشار آگهی تحدید حدود

طبق ماده ۱۱ قانون ثبت پس از پروسه آگهی نوبتی،

بعمل می آید که در روز یا روز های معینی در محل حاضر شده تا با حضور مأمورین ثبت نسبت به تحدید حدود و تعیین حقوق ارتفاقی اقدام شود. نسبت به املاک مزروعی، با رعایت اهمیت آن، می باید یک یا چند روز وقت تحدید حدود قرار داده شود.

به موجب ماده ۱۴ قانون ثبت: تحدید حدود املاک واقعه در هر بخش متدرجاً به ترتیب شماره املاک مطابق آیین نامه وزارت دادگستری بعمل می آید و تقاضا کنندگان ثبت و مجاورین برای روز تحدید حدود به وسیله آگهی احضار می شوند. این آگهی لااقل ۲۰ روز قبل از تحدید حدود یک بار در جراید منتشر می شود به علاوه مطابق آیین نامه وزارت دادگستری در محل نیز آگهی منتشر خواهد شد.

موارد عدم انتشار آگهی تحدید حدود

۱- اگر مجاورین از لحاظ عملیات ثبتی تثبیت و معین باشند تحدید حدود بدون انتشار آگهی با تبعیت از حدود مجاورین بعمل خواهد آمد، در این مورد در صورتی که یک یا چند ملک مورد تحدید از اموال عمومی مربوط به دولت و شهرداری یا حریم قانونی آن ها باشد، تحدید حدود با حضور نمایندگان سازمان های ذیربط بعمل خواهد آمد و عدم حضور نماینده مزبور مانع انجام تحدید حدود نخواهد بود، در این صورت تحدید حدود بدون انتشار آگهی تحدیدی بعمل خواهد آمد.

۲- منابع ملی شده ای که به موجب قانون ملی شدن جنگل ها ملی شده اند و به شرح فراز های ۱ و ۲ بند ۲۴۸ مجموعه بخشنامه های ثبتی به ترتیب مشتمل بر املاک ثبت نشده؛ اعم از این که مجهول المالك باشند یا قبول درخواست ثبت شده ای که تاکنون آگهی نوبتی آن منتشر نشده یا دستور تجدید آگهی آنها صادر شده باشد، بدون انتشار آگهی تحدیدی طبق نقشه و صورت مجلس تنظیمی که به امضای نماینده منابع ملی و اداره ثبت می رسد، اقدام به صدور سند مالکیت می شود.

۳- در صورتی که املاک مجاور مورد درخواست ثبت کاملاً تحدید شده باشند و درخواست کننده ثبت در اظهار نامه این موضوع را متذکر شود یا اداره مطلع گردد، انتشار آگهی تحدیدی و عملیات نسبت به آن ملک لازم نیست و بر طبق حدود مجاورین تعیین حدود و ثبت خواهد شد.

آگهی تحدیدی، منتشر می شود. در آگهی تحدید حدود می بایستی نام و نام خانوادگی، شماره پلاک و نوع ملک تحدید حدود، محل وقوع ملک و مساحت آن و روز و ساعت انجام تحدید ذکر شود، همچنین فاصله تاریخ نشر آگهی تحدیدی با روز تحدید حدود نباید کمتر از ۲۰ و زیاد تر از ۶۰ روز باشد (ماده ۶۷ آیین نامه). با لحاظ قرار دادن ماده ۶۱ آیین نامه تحدیدی حدود معمولاً از روی آگهی نوبتی و بصورت شماره پلاک تهیه می شود و باید تعدادی از املاک در یک آگهی تحدیدی منظور شود و با توجه به وسعت ملک مورد تحدید حدود، برای هر روز چند شماره ملک منظور می شود و برای هر ملک آگهی اختصاصی داده نمی شود. آگهی املاک که برای تحدید حدود در نظر گرفته می شود می بایست به تعداد و با رعایت اهمیت ملک و استعداد نمایندگان حداقل برای ده الی بیست شماره از املاک شهری و اعیانی و قطعات مفروزه، یک آگهی منتشر و متوالیاً تحدید شود، مگر آنکه درخواست کننده ثبت در موقع تحدید حدود هزینه آگهی و فوق العاده و هزینه سفر نماینده را بوسیله اداره پردازد و نسبت به املاک مزروعی با رعایت اهمیت آن باید یک یا چند روز وقت تحدید آن را قرار دهند.

آگهی تحدیدی علاوه بر انتشار در یکی از جراید تعیین شده به صورت اعلان، پشت سفید و در معابر و محل وقوع ملک مورد تحدید الصاق می گردد، مطابق ماده ۱۵ قانون ثبت، تحدید حدود املاکی که با زمین موات یا شارع یا مرتع عمومی یا جنگل عمومی، حد مشترک دارند می بایستی بوسیله انتشار آگهی تحدیدی انجام شود. عدم حضور نماینده اداره و بنگاه های مربوطه مانع انجام تحدیدی حدود نخواهد شد.

آگهی تحدیدی اختصاصی

ممکن است با انتشار آگهی تحدیدی عمومی، تحدید حدود ملک یا املاکی بنا به دلایلی ممکن نگردد؛ در این موارد بر حسب تقاضای متقاضی یا متقاضیان یا نمایندگان آن ها، آگهی تحدید حدود اختصاصی منتشر می گردد.

۱- تحدید حدود املاک مشمول مواد ۱۴۷ و ۱۴۸ قانون ثبت، نیز به حکم تبصره ۴ ماده ۱۴۸ با درخواست متقاضی بصورت تحدید حدود اختصاصی انجام می شود.

۲- تحدید حدود املاک مشمول قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمان های فاقد سند رسمی براساس ماده ۱۳ آیین نامه قانون مذکور بصورت اختصاصی انجام می شود.

ویژگی های آگهی تحدیدی

- فقط در یک نوبت منتشر می شود.
- در یکی از جراید حوزه مربوطه یا در یکی از جراید نزدیک ترین حوزه ثبتی یا در یکی از جراید تهران منتشر می شود. مطابق ماده ۵۳ آیین نامه؛ آگهی مربوط به هر بخشی باید در روزنامه معینی منتشر شود که در آخر هر سال برای سال بعد، از طرف سازمان ثبت تعیین شده و به اطلاع عموم خواهد رسید.

اعتراض های ثبتی

اعتراض های ثبتی بر مبنای موضوع آن به سه دسته تقسیم می شوند. برخی از مقررات مختص هر قسم از اعتراض ها است. برخی احکام نیز بین اعتراض های سه گانه مشترک است. بنابراین ابتدا ضمن تشریح هر قسم از اعتراض ها، احکام خاصه آن تبیین می گردد.

اعتراض بر تقاضای ثبت

مقصود از اعتراض بر تقاضای ثبت آن است که معترض با ادعای حق نسبت به ملک مورد ثبت، متقاضی ثبت را کلاً یا جزئاً بی حق دانسته و خود را ذی حق می داند و یا حقی مانند حق انتفاع برای خود قائل است که از سوی متقاضی ثبت مورد انکار قرار گرفته است.

چه کسانی حق اعتراض نسبت به تقاضای ثبت را دارند؟

با توجه به ماده ۱۶ قانون ثبت "هرکس" می تواند نسبت به تقاضای ثبت ملک اعتراض نموده و خواهان رسیدگی قضایی و احراز حق و نهایتاً اعلام حقانیت خود گردد.

مهلت اعتراض به تقاضای ثبت به شرح زیر است:

- مهلت ۹۰ روز از تاریخ انتشار اولین آگهی نوبتی (ماده ۱۶ قانون ثبت)
- مهلت ۳۰ روز در حالتی که اشتباه مؤثری در آگهی نوبتی رخ داده و به حکم هیئت نظارت آگهی تحدیدی منتشر گردد. (تبصره ۱ ماده ۲۵ قانون ثبت) اثر انقضاء مهلت اعتراض بر تقاضای ثبت: به موجب ماده ۲۴ قانون ثبت "پس از انقضای مدت اعتراض، دعوی این که در جریان ثبت تزییع حقی از

مهلت اعتراض بر حدود

مهلت اعتراض نسبت به تحدید حدود ۳۰ روز از تاریخ تنظیم صورت مجلس تحدید حدود است.

رفع اختلاف راجع به حدود بر مبنای نقشه کاداستر

به موجب تبصره ۱ ماده ۱۵۶ الحاقی به قانون ثبت در رفع اختلاف حدودی که متعاقباً حادث می گردد " نقشه کاداستر" ملاک عمل خواهد بود.

نقشه کاداستر نقشه ای است که محدوده و موقعیت املاک و ارتباط جغرافیایی آن ها را با یکدیگر نشان می دهد.

اعتراض نسبت به حقوق ارتفاقی

در این قسم اعتراض؛ شخصی که مدعی حق ارتفاقی است؛ مورد انکار قرار گرفته و در صورت مجلس قید نگردیده، یا منکر حق ارتفاقی است که دیگری برای خود قائل شده و در صورت مجلس قید شده است، می تواند خواستار رسیدگی به موضوع و به رسمیت شناختن حق خود و یا نفی حق برای دیگری است.

کسانی که حق اعتراض دارند

متقاضی ثبت: متقاضی ثبت که در روز تحدید حدود و تعیین حقوق ارتفاقی حضور نداشته و مجاورین و حتی غیر مجاورین مدعی حق ارتفاقی او شده اند و یا حق ارتفاقی را که متقاضی ثبت در ملک آنان قائل است مورد انکار قرار داده اند، می تواند اعتراض نماید.

صاحبان املاک دیگر (اعم از مجاور و غیر مجاور): صاحبان املاک دیگر اعم از مجاور و غیر مجاور که مدعی حق ارتفاق در ملک مورد تقاضا باشند در حالی که متقاضی ثبت حق آنان را مورد انکار قرار داده و نیز گاهی منکر حق ارتفاقی باشند که متقاضی ثبت در ملک آنان مدعی گردیده، می توانند اعتراض نمایند.

مهلت اعتراض نسبت حقوق ارتفاقی

در این اعتراض مانند اعتراض بر حدود، مهلت اعتراض ۳۰ روز از تاریخ تنظیم صورت جلسه تحدید حدود است.

کسی شده پذیرفته نخواهد شد. نه به عنوان قیمت، نه به هیچ عنوان دیگر خواه حقوقی باشد و خواه جزائی. ماده ۲۲ قانون ثبت نیز بر لزوم رعایت اصل مالکیت تأکید داشته است. بنابراین با انقضای مهلت اعتراض نسبت به تقاضای ثبت، اصل مالکیت تثبیت می گردد و در صورت رعایت مقررات قانونی راجع به ثبت املاک، ثبت اولیه قابل خدشه نیست. بدیهی است ادعای عدم رعایت مقررات نیز مادام که اثبات نشده مؤثر در مقام نیست.

اعتراض نسبت به حدود

در این قسم، اعتراض بر اظهار کسی که مأمور محدود با استماع اظهارات او نسبت به تحدید حدود اقدام نموده صورت گرفته و معترض خواستار رسیدگی به اختلاف است.

چه کسانی حق اعتراض نسبت به حدود را دارند؟

الف- مجاورین: هر یک از مجاورین که به اظهار متقاضی ثبت یا نماینده او معترض باشد، می تواند اعتراض نماید. ذکر این نکته حائز اهمیت است که رسیدگی به اعتراض غیر مجاور در صلاحیت رئیس ثبت است که در این خصوص بر بلا اثر بودن اعتراض اظهار نظر خواهد نمود.

ب- متقاضی ثبت: متقاضی ثبت در دو حالت ذیل می تواند نسبت به حدود اعتراض نماید:

در فرضی که تحدید حدود با اظهار مجاورین به عمل آمده است: در صورتی که در روز مقرر قاضی ثبت حاضر نباشد، تحدید حدود براساس اظهار مجاورین انجام می شود. در این حالت متقاضی می تواند نسبت به اظهارات مجاورین اعتراض نموده و در مهلت قانونی اعتراض خود را تقدیم نموده و خواستار رسیدگی شود. در فرضی که تحدید حدود با اظهار شریک ملک مشاع به عمل آمده است، در صورتی که تحدید حدود با حضور برخی از شرکاء، ملک مشاع بعمل آید، شریک یا شرکای غایب در صورتی که به اظهار شریک یا شرکای حاضر اعتراض داشته باشند می توانند در مهلت قانونی اعتراض نمایند. (بند ۲۹۶مجموعه بخشنامه های ثبتی)

تأثیر ثبت اطلاعات دقیق حوادث رانندگی در ارتقای سطح ایمنی ترافیک

دکتر عباس محمودآبادی

معاون برنامه‌ریزی ستاد مدیریت حمل و نقل و سوخت

که در کشورهای در حال توسعه روش‌های رسیدگی به حوادث رانندگی باید دستخوش تغییرات اساسی شوند بنحوی که متخصصان توان ارزیابی دلایل بروز و رخداد حوادث را داشته و بر مبنای اطلاعات، راهکارهای محلی و منطقه‌ای برای ارتقای ایمنی ترافیک را به اجرا گذارند.

به طور کلی در نظام اجرایی برنامه‌های ارتقای ایمنی ترافیک سه سطح مختلف برای رسیدگی به حوادث رانندگی در دنیا وجود دارد؛ سطح اول آن مربوط به رسیدگی قضایی حوادث رانندگی است و در تمام کشورهای دنیا حتی در کشورهای توسعه یافته نیز در حال انجام است. در این سطح، مقصر حادثه بر اساس مشاهدات میدانی و با تکیه بر تجربه کارشناسان و نیز مقررات مصوب رانندگی تعیین و برای طی مراحل قضایی به مراجع مربوط معرفی می‌گردد. بنابر اعتراض طرفین حادثه، ممکن است این روند چندین بار تکرار شود اما در ماهیت آن برای تعیین مقصر حادثه تغییری رخ نمی‌دهد. متخصصان معتقدند اطلاعات بدست آمده از این سطح نباید برای تصمیم‌گیری در خصوص انجام اقدامات ایمنی در حوزه فنی و مهندسی مورد استفاده قرار گیرند چرا که به بسیاری از عوامل اصلی حوادث رانندگی (Contributing Factors) اشاره نداشته و کارشناسان نیز تخصص ورود به چنین مقوله‌ای را ندارند. سطح دوم رسیدگی به حوادث رانندگی، سطح دستیابی به عوامل بنیادی (Root Causes) است. در این سطح رسیدگی؛ نهادها یا کارشناسان مستقل دلیل بروز حوادث رانندگی را با روش‌های علمی و با دقت مضاعف مورد بررسی قرار داده و ارتباط، توالی و دلایل بروز حوادث را بررسی می‌نمایند. این

اطلاعات منتشر شده توسط سازمان پزشکی قانونی حاکی از افزایش تلفات حوادث رانندگی در سال‌های ۹۷ و چهار ماهه ابتدایی سال ۹۸ نسبت به مدت مشابه در سال‌های قبل است. بر این اساس در جلسات کارشناسی ویژه‌ی ارتقای ایمنی حمل و نقل در کشور، مسئولین از کارشناسان می‌پرسند که چه باید کرد؟ و کارشناسان نیز جوابی تقریباً معادل نمی‌دانیم را در لفافه یا به صراحت اعلام می‌کنند. آیا واقعاً کارشناسان نمی‌توانند راهکارهایی برای کاهش حوادث رانندگی توصیه نمایند و یا این پاسخ نشان دهنده بی‌انگیزگی آنها در مداخلات ایمنی است؟ مقاله حاضر توضیحی است در خصوص سطوح رسیدگی به حوادث رانندگی و نحوه استفاده از اطلاعات جمع‌آوری شده آن‌ها که می‌توان آن را پاسخی به سوال فوق دانست.

برابر گزارش‌های منتشر شده توسط سازمان بهداشت جهانی (Global Status Report, WHO, 2018) در جهان سالانه حدود یک میلیون و سیصد هزار نفر جان خود را در حوادث رانندگی از دست داده و پنجاه و چهار میلیون نفر نیز مصدوم می‌شوند که بعضی از مصدومین، از ناتوانی جسمی ناشی از بروز مصدومیت بصورت مادام‌العمر رنج می‌برند. همین اطلاعات نشان می‌دهد که بخش عمده‌ای از این حوادث و تلفات در کشورهای آفریقایی و در حال توسعه آسیایی رخ می‌دهند. این سازمان پیشنهاد می‌کند که راهکارهایی برای کاهش میزان مرگ و میر ناشی از حوادث رانندگی در کشورهای فوق بکار گرفته شود و از آن جمله به راه‌اندازی نظام رسیدگی به حوادث رانندگی (در قالب مدیریت ایمنی ترافیک) اشاره می‌کنند. کارشناسان بین‌المللی معتقدند

کاهش حوادث رانندگی مصروف می‌دارند، از کشورهای پیشرفته یاری می‌گیرند. معروف‌ترین نهاد مرتبط با چنین سطحی از رسیدگی تحت عنوان ستاد ملی ایمنی حمل و نقل (National Transport Safety Board) در آمریکا وجود دارد که علاوه بر رسیدگی دقیق به حوادث منتخب در کلیه شقوق حمل و نقل در ایالات متحده آمریکا، حوادث مرتبط با حمل و نقل در کشورهای دیگر را نیز حسب درخواست میزبان، مورد رسیدگی قرار می‌دهد. این نهاد به حدی به نظام رسیدگی خود و نتایج حاصل از آن مطمئن است که گزارش حادثه را پس از رسیدگی دقیق در سایت اینترنتی‌اش برای استفاده کلیه کارشناسان در دنیا منتشر می‌کند.

اینک با شناخت مختصر سطوح رسیدگی به حوادث رانندگی موضوع اهمیت رسیدگی دقیق در تحلیل اطلاعات ثبت شده مطرح می‌گردد. ذکر دو مثال در این قسمت می‌تواند تفاوت بین نتایج حاصل از رسیدگی قضایی (سطح اول) و رسیدگی فنی و مهندسی (سطح دوم) را در تحلیل حوادث رانندگی روشن نماید:

الف: نقطه پرحادثه؛ در بسیاری از کشورهای در حال توسعه مفهومی تحت عنوان نقاط پرحادثه (Black Spots) در مبانی فعالیت‌های ایمنی ترافیک قرار دارد. بدون توجه به آن که در هر کدام از کشورهای یاد شده چه رخ می‌دهد و چه تعریفی از نقطه پرحادثه وجود دارد مبانی تعریف نقطه پرحادثه بر رخداد حوادثی است که دلیل بنیادی (Root Cause) آنها مشابه است. به عنوان مثال اگر در نقطه‌ای از محور یک حادثه رانندگی از نوع برخورد جلو به عقب و یک حادثه رانندگی دیگر از نوع واژگونی رخ دهد، در مبانی تعریف نقطه پرحادثه نباید این دو حادثه با یکدیگر تجمیع شوند چرا که معمولاً حادثه برخورد جلو به عقب دارای ماهیت بنیادی متفاوت با حادثه واژگونی است. عکس این وضعیت نیز صادق است؛ تصور کنید که در نقطه‌ای از محور عبوری، ورود عابر پیاده منجر به حادثه برخورد

سطح از رسیدگی برای بخش کوچکی از حوادث رانندگی انجام می‌شود و استقلال کارشناسان (عدم وابستگی تشکیلاتی آن‌ها به نهادهای مرتبط با راهداری و راهسازی، مدیریت حمل و نقل و نظارت بر حمل و نقل و ترافیک) از الزامات فعالیت در این سطح است چرا که انتظار می‌رود نهاد یا کارشناس بدون ملاحظات اداری نسبت به ارائه دلایل بنیادی حادثه با ارائه شواهد متقن و مستدل به ارائه نظریه بپردازند. در بسیاری از کشورهای پیشرفته این وظیفه از طریق قرارداد به بخش خصوصی واگذار می‌گردد و نظارت بسیار مؤثری نیز بر عملکرد بخش خصوصی وجود دارد. اطلاعات بدست آمده در این سطح؛ در نظام فنی و مهندسی جمع‌آوری و تحلیل شده و مورد استفاده قرار می‌گیرند و راهکارهای ارتقای ایمنی ترافیک مبتنی بر دلایل ارزیابی شده و به اثبات رسیده ناشی از این مطالعات در فرآیند برنامه‌ریزی ایمنی بکار گرفته می‌شوند. نهادهای بین‌المللی همواره تلاش می‌کنند که کشورهای آسیب‌پذیر در حوزه ایمنی ترافیک را به راه‌اندازی این سطح از رسیدگی حادثه ترغیب نمایند. سطح سوم؛ سطح رسیدگی دقیق (عمقی) به حوادث (In-depth Crash Investigation) است که در آن علاوه بر تشخیص و ارتباط دلایل بروز حوادث رانندگی، به مبانی اعمال تغییرات و اصلاحات در فرآیندهای عملیاتی حمل و نقل و نظارت بر حمل و نقل نیز پرداخته می‌شود. این نوع از رسیدگی بخش بسیار کوچکی از حوادث رانندگی را شامل می‌شود که حتی ممکن است به نیم درصد از حوادث منجر به فوت هم نرسد اما نتیجه آن تأثیری شگرف بر حمل و نقل و ترافیک در کشور مورد مطالعه یا حتی در دنیا می‌گذارد. متأسفانه به دلیل ماهیت هزینه‌بر چنین سطحی از رسیدگی و نیاز به متخصصان حرفه‌ای، در حال حاضر به جز در چند کشور پیشرفته، توان و دانش فنی رسیدگی سطح سوم به حوادث رانندگی وجود ندارد و کشورهایی که اهتمام خود را بر برنامه‌های حرفه‌ای

مهندسی در حوزه ارتقای ایمنی حمل و نقل که همواره متخصصان ایمنی ترافیک با آن‌ها دست به‌گریبان هستند و مسئولین اجرایی حوزه فنی و مهندسی نیز بدون آشنایی با اصول و مبانی اقدامات ارتقای ایمنی و عدم دسترسی به داده‌های معتبر هزینه‌های هنگفتی را صرف اقدامات مهندسی بدون نتیجه می‌نمایند. در واقع بروز این مسایل را می‌توان ناشی از عدم وجود ساختار و نظام رسیدگی به حوادث رانندگی در کشورهای در حال توسعه بشمار آورد که در بهترین شرایط، در تعامل با دستگاه‌های اجرایی از داده‌های رسیدگی سطح اول حوادث رانندگی در امور فنی و مهندسی ایمنی استفاده می‌کنند و به این نکته که سطح رسیدگی به حوادث رانندگی در ایران سطح رسیدگی قضایی است نه فنی و مهندسی، توجه کافی ندارند.

بنابراین در پاسخ به سؤال ابتدای بحث می‌توان اذعان داشت که متخصصان حق دارند در ارزیابی راهکارهای ارتقای سطح ایمنی ترافیک در ایران محتاط باشند چرا که نظام رسیدگی به حوادث که نه از استقلال کافی کارشناسی برخوردار است و نه اطلاعات ثبتی آن قابلیت استفاده فنی و مهندسی دارد، توان پاسخگویی به نیازهای متخصصان را در ارزیابی برنامه‌های ایمنی در ایران ندارد.

بر این اساس مسئولین حمل و نقل کشور باید به این امر مهم توجه داشته باشند که هر چه زودتر ساختاری کارآمد برای نحوه رسیدگی دقیق به حوادث رانندگی و ارزیابی دلایل بنیادی آنها در کشور را راه‌اندازی نمایند که ضمن حفظ استقلال تیم‌ها یا اعضای کارشناسی از دستگاه‌های اجرایی، توان و دانش بررسی فنی بخشی از حوادث را نیز داشته باشند. همچنین کارشناسان رسیدگی به حوادث رانندگی نیز باید این نکته را مد نظر قرار دهند که داشتن اختیار قانونی الزاماً تضمین‌کننده دانش فنی نیست و نباید در گزارش‌های کارشناسی مواردی را درج نمود که دستگاه‌های اجرایی را در برنامه‌های خود دچار گمراهی کند همچنین توجه داشته باشند که در کدام یک از سطوح رسیدگی به حادثه قرار دارند و تا چه حدی ساختار و مقررات حاکم بر ارزیابی دلیل حوادث، آنان را در مراحل ارزیابی دقیق محدود می‌نماید.

وسيله نقلیه با عابر شده است. چند روز بعد در همین محور به دلیل ورود عابری دیگر به سطح راه، راننده برای اجتناب از برخورد با عابر ترمز نموده و در همین حال وسیله نقلیه دیگری از پشت به او برخورد می‌کند. از نظر نظام قضایی رسیدگی به حادثه، به دلیل عدم برخورد وسیله با عابر امکان درج تردد عابر در فرم ثبت اطلاعات وجود ندارد و این در حالی است که علاوه بر عدم رعایت فاصله طولی مجاز راننده دوم، دلیل بنیادی بروز حادثه ورود عابر به سطح راه بوده است. این دو مثال در این زمینه آشکار می‌سازد که نمی‌توان به دلایل قضایی بروز حوادث برای اتخاذ تصمیم در خصوص مسایل فنی و مهندسی اتکا نمود و اگر سطح رسیدگی توان تشخیص دلیل بنیادی را به مهندسان نهد، آن‌ها در ارائه راهکار ایمنی تصمیم اشتباه خواهند گرفت.

ب: فراوانی حوادث؛ در سال‌های اخیر موضوعی در رسانه‌های عمومی مطرح می‌شود که بیش از هفتاد درصد حوادث رانندگی در سی کیلومتری شهرها رخ می‌دهند. مبانی مهندسی ایمنی ترافیک چنین معیاری را در خود ندارد. اصول و مبانی فراوانی آماری حوادث رانندگی در مهندسی ترافیک فقط در دو عبارت نقاط پرحادثه (Black Spots) و محورهای با ریسک بالا (High Risk Corridors) طبقه‌بندی می‌شوند. علاوه بر آن که چنین مفهومی در مبانی علمی موضوع تعریف نشده است، برای کارشناسان نیز این سؤال پیش می‌آید که در استان‌های گیلان، مازندران، گلستان و حتی تهران و البرز، محدوده خارج از سی کیلومتری حاشیه شهرها را کجا می‌توان یافت؟ یا بر عکس، تفاوت فنی و مهندسی بین کیلومترهای ۱۰ و ۳۵ در محورهایی مانند خرنق به طبس در استان یزد، انار به رفسنجان در استان کرمان، نایین به اردکان در استان اصفهان، زاهدان به زابل در استان سیستان و بلوچستان چیست؟ اشتباه در بکارگیری عباراتی از این دست در رسانه‌های عمومی و مکاتبات اداری که در مبانی مهندسی ایمنی ترافیک نیز وجود ندارند، ناشی از عدم وجود ساختار و نظام رسیدگی مستقل به حوادث رانندگی و ثبت اطلاعات آنها در ایران می‌باشد که تا این حد مسئولین را به اشتباه انداخته است.

موارد فوق نمونه‌هایی است از بسیاری از مشکلات فنی و

مدیریت بهره‌وری سرمایه

پرویز احمدپور

کارشناس رسمی دادگستری در رشته حسابداری و حسابرسی

مقدمه

در شرایط کنونی که کشورمان درگیر تحریم‌های سخت و طاقت فرسا بوده و عوامل خارجی بشدت اقتصاد و شرایط حاکم بر کسب و کار را متأثر کرده است، مقوله بهره‌وری و بویژه بهره‌وری در استفاده از منابع در اختیار مدیران بخش‌های دولتی، خصوصی و تعاونی اهمیت مضاعفی پیدا کرده است.

امروزه روش‌های افزایش بهره‌وری عمدتاً بر بهره‌وری جامع تمرکز یافته‌اند که بهره‌وری جامع به بهره‌وری سرمایه نیز می‌پردازد.

هدف نهایی بهره‌وری سرمایه استفاده بهینه از منابع موجود بمنظور رسیدن به سطح سودآوری مناسب است بگونه‌ای که بهره‌وری سرمایه، سودآوری شرکت را بالا برده و با افزایش سودآوری، دوام و ماندگاری آن واحد تجاری و تولیدی نیز بالا خواهد رفت.

در این راستا مدیران باید دانش حسابداری خود را تقویت نمایند تا بتوانند ضمن درک مفاهیم مندرج در صورت‌های مالی، از آن برای برنامه‌ریزی، تعیین استراتژی مناسب، بکارگیری کنترل‌های دقیق و هدایت مجموعه تحت مدیریت خود استفاده نمایند.

در این مقاله سعی بر آن است تا با بیانی ساده مفاهیم حسابداری و مدیریت مالی برای علاقمندان به رشته تحریر درآید.

مفاهیم اصلی

الف: بهره‌وری

بهره‌وری: استفاده بهینه از زمان، امکانات، سرمایه و سایر نهاده‌های موجود در راستای تحقق اهداف سازمان است که با نسبت خروجی به ورودی نشان داده می‌شود.

خروجی → فرآیند → ورودی

بهره‌وری را می‌توان به دو مؤلفه تقسیم کرد: مؤلفه نخست کارایی و مولفه دیگر اثربخشی انجام فعالیت

کارایی: به توانایی بدست آوردن ستاده از داده کمتر اطلاق می‌گردد (یا به عبارتی خوب کار کردن).

اثربخشی: به تطبیق نتایج حاصل از انجام کار با هدف‌های مورد نظر اطلاق می‌گردد (یا به عبارتی کار خوب کردن).

بهره‌وری = اثربخشی + کارایی

به عبارت دیگر

بهره‌وری عبارت است از درست انجام دادن کار درست

ب: سودآوری

سودآوری از اهداف اصلی هر واحد کسب و کار است و مدیریت با بسیج همه منابع و امکانات سعی در افزایش آن دارد و لازمه بقاء هر واحد اقتصادی سودآوری مناسب است.

سودآوری تابعی از حاشیه سود و نسبت گردش سرمایه گذاری است که در قالب فرمول‌های زیر قابل محاسبه است:

نرخ گردش سرمایه‌گذاری × حاشیه سود = سودآوری

فروش ÷ سود = حاشیه سود

(مجموع‌داری‌های سرمایه‌گذاری شده) ÷ فروش = نرخ گردش سرمایه‌گذاری

ج: فروش (درآمد)

کلید دریافت‌های فعلی و آتی (نقدی یا تعهدی) شرکت یا بنگاه تجاری از محل عرضه کالا یا خدمات

د: هزینه‌ها

کلید پرداخت‌های فعلی و آتی (نقدی و تعهدی) بمنظور خرید و فراهم آوردن امکان تولید کالا یا عرضه خدمت به مشتریان هزینه محسوب می‌گردد، که شامل هزینه‌های ثابت و هزینه‌های متغیر است:

هزینه ثابت: بخشی از هزینه‌ها که در مقیاس معینی از تولید و بازه زمانی کوتاه مدت، مستقل از مقدار تولید هستند به آن هزینه‌های ثابت گفته می‌شود مانند هزینه‌های استهلاک و سایر هزینه‌های سربار و اداری

هزینه متغیر: به بخشی از هزینه‌ها که مستقیماً متناسب با اندازه تولید است، هزینه‌های متغیر گفته می‌شود:

مانند مواد اولیه و هزینه های دستمزد مستقیم تولید

ذ: سود (زیان)

آنچه پس از کسر درآمد از هزینه ها باقی می ماند سود نامیده می شود.

(هزینه های ثابت + هزینه های متغیر) - درآمد = سود (زیان)

ر: دارایی ها

خود به دو بخش دارایی های جاری و دارایی های ثابت تقسیم می شوند:

دارایی های جاری: دارایی هایی با ماندگاری کوتاه مدت که انتظار می رود طی یک دوره یک ساله یا یک چرخه عملیات به وجه نقد تبدیل شود. مانند موجودی نقد، موجودی مواد اولیه، کالا و اسناد دریافتنی.

دارایی های ثابت: این دارایی ها با استمرار زمانی بیش از یک سال بوده که اغلب شامل ساختمان ها و ماشین آلات هستند.

ز: بدهی ها

نیز شامل بدهی های کوتاه مدت با سررسید حداکثر یک سال و بدهی بلند مدت با سررسید بیش از یک سال است.

س: سرمایه (حقوق صاحبان سهام): از مابه التفاوت جمع کل دارایی ها و بدهی ها آنچه باقی می ماند متعلق به صاحبان سهام یا مالکان شرکت یا بنگاه بوده که سرمایه نیز نامیده می شود.

تحلیل مالی دوپونت

در این مقاله با استفاده از مدل دوپونت که وسیله ای برای تحلیل سودآوری و تعیین بازده سرمایه گذاری است سعی شده تصویری از بهره وری سرمایه شرکت در استفاده از منابع و میزان سودآوری آن نمایش داده شود.

مدل دوپونت:

محور مدل دوپونت بر محاسبه بازده دارایی ها و حقوق صاحبان سهام است؛ بوسیله آن محاسبه و تحلیل اینکه چه میزان از سرمایه در جهت سودآوری استفاده شده، امکان پذیر است همچنین از این طریق بهره وری سرمایه نیز قابل مشاهده، اندازه گیری و تحلیل می گردد.

این تحلیل مدل بسیار خوبی برای نشان دادن ارتباط بین عواملی است که از طریق آن ها سودآوری ایجاد می شود و ابزاری برای توضیح این نکته است که چگونه عوامل مختلف بر نتیجه نهایی اثر گذاشته و می تواند به عنوان

وسیله ای برای تحلیل سودآوری مورد استفاده قرار گیرد.

مفهوم اساسی که در مدل دوپونت مورد تاکید قرار گرفته این است که سودآوری می تواند از طریق افزایش حاشیه سود و یا نرخ گردش سرمایه گذاری و یا هر دو بهبود یابد.

در تحلیل دوپونت با بهره گیری از ارقام ترازنامه و ارقام سود و زیان در دو بعد عملیاتی (سود و زیانی) و سرمایه ای (بازده سرمایه گذاری) فعالیت شرکت تحلیل می گردد.

وجه عملیاتی مدل دوپونت؛ با توجه به تغییر در عملیات فروش و انجام هزینه ها که در نهایت منتج به سود یا زیان شرکت خواهد شد تحقق می یابد.

وجه سرمایه ای مدل دوپونت؛ ترازنامه وضعیت مالی یک شرکت را در نقطه ای از زمان به شکل تلخیصی نشان می دهد که مبنای تهیه آن معادله حسابداری زیر است:

وجه سرمایه ای مدل دوپونت

تراز نامه وضعیت مالی یک شرکت را در نقطه ای از زمان به شکل تلخیصی نشان می دهد مبنای تهیه آن معادله حسابداری زیر است:

بدهی ها + حقوق صاحبان سهام = دارایی ها

با ذکر مثالی ساده از یک شرکت فرضی تاثیر عوامل تاثیر گذار در بازده خالص سرمایه گذاری را در دو حالت مقایسه می کنیم:

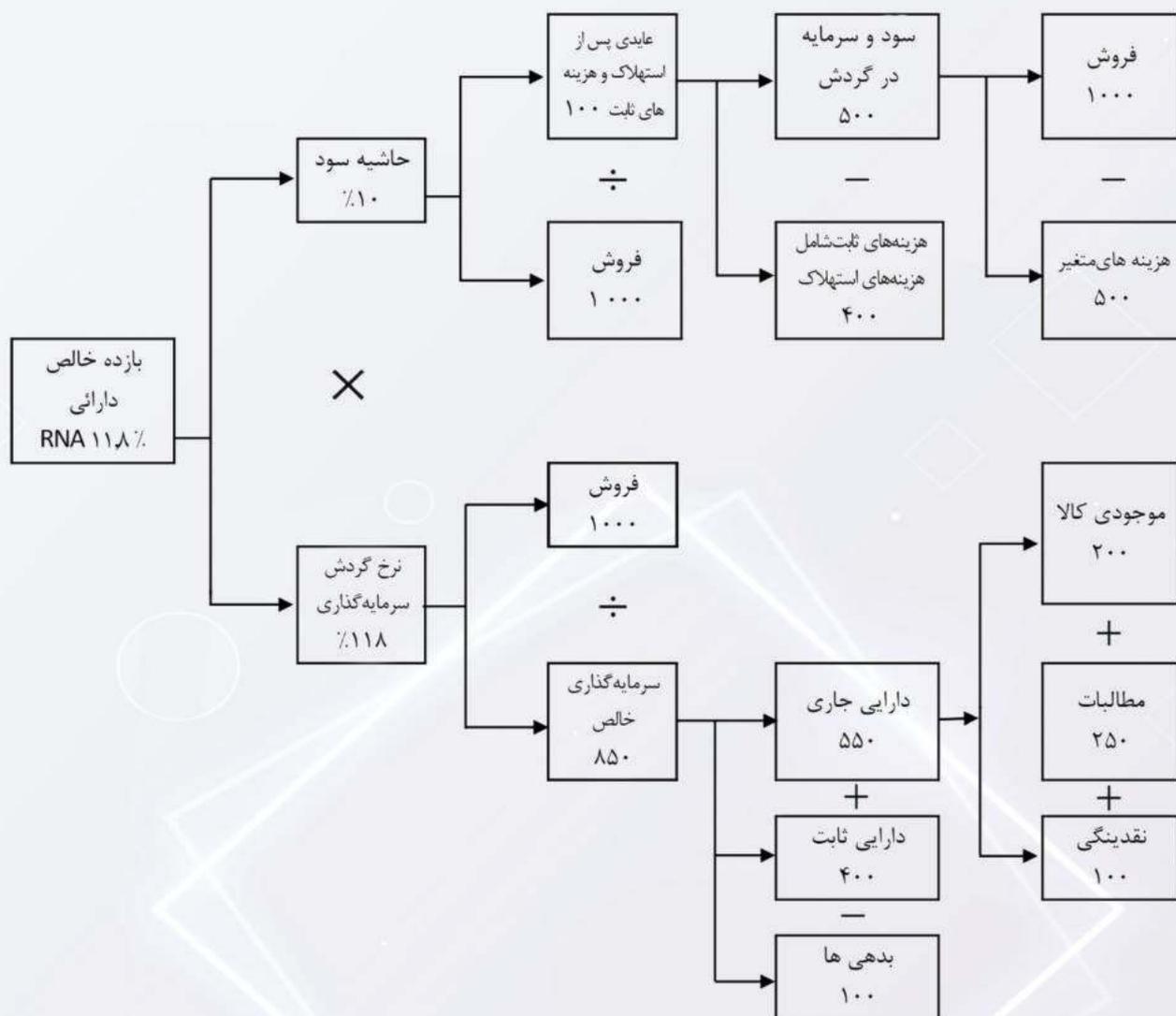
فروش ۱۰۰۰ واحد پولی
 هزینه مواد مستقیم ۳۰۰ واحد پولی
 هزینه دستمزد مستقیم ۲۰۰ واحد پولی
 هزینه های غیر مستقیم (بجز استهلاک) ۳۶۰ واحد پولی
 هزینه استهلاک ۴۰ واحد پولی

تراز نامه شرکت / بنگاه

دارایی ها	مبلغ	بدهی و سرمایه	مبلغ
تقدینگی	۱۰۰	بستانکاران	۱۰۰
مطالبات	۲۵۰	وام بانکی	۶۰۰
عواد اولیه	۵۰	جمع بدهی ها	۷۰۰
کالای در جریان	۷۰		
کالای ساخته شده	۸۰		
جمع دارایی جاری	۵۵۰		
ماشین آلات	۱۵۰		
ساختمان	۲۵۰		
جمع دارایی ثابت	۴۰۰	سرمایه (حقوق صاحبان سهام)	۲۵۰
جمع کل دارایی	۹۵۰	جمع بدهی و سرمایه	۹۵۰

اگر اطلاعات مثال فوق را در مدل دوپونت وارد نماییم و خالص بازده سرمایه گذاری را بدست آوریم میزان بازده خالص دارایی برابر ۱۱.۸ درصد خواهد بود.

نتیجه

۱- در قرارداد خرید و فروش خودرو؛ تعهد و شرط ضمنی ایمنی و سلامت خودرو از جانب فروشنده وجود دارد و در صورت وجود یا بروز نقص قابل پیش بینی؛ تولیدکننده و فروشنده مسئول هستند.

۲- خریدار خودرو در صورت مشاهده نقص و بروز حادثه‌ای که ناشی از نقص خودرو باشد می‌تواند علیه تولیدکننده یا فروشنده اقامه دعوی نماید.

۳- در اقامه دعوی خریدار بایستی ثابت کند اول: عیب و نقص در زمان تحویل کالا وجود داشته، دوم: عیب و نقص موجود سبب ورود خسارت شده، سوم: ورود خسارت و خطر ناشی از عیب و نقص قابل پیش بینی بوده است.

۴- قانون مدنی، قانون مسئولیت مدنی، قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان، ضوابط مؤسسه استاندارد و دیگر ضوابط مرتبط؛ حمایت لازم از خریدار یا به عبارتی دیگر مصرف‌کننده را دارند.

منابع:

۱- دکتر ناصر کاتوزیان، الزام‌های خارج از قرارداد (مسئولیت‌های خاص و مختلط)

۲- جهانگیر منصور، قانون اساسی، قانون مدنی، چاپ بیست و هشتم، ۱۳۸۶

۳- ایرج عزیزی، قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان

گرفتن ارزش دارد، در ماده یک قانون مسئولیت مدنی نیز این حمایت دیده می‌شود.

هرچند که مواد دیگری از قانون مدنی و دیگر ضوابط مرتبط در این خصوص شامل رهنمودهای لازم هستند اما بصورت خلاصه این نکته ذکر می‌شود که مصرف‌کننده بر چه مبنایی می‌تواند دعوی ورود خسارت را اقامه نماید.

با توجه به مطالب ذکر شده و ضوابط موجود؛ می‌توان گفت که مصرف‌کننده بر سه مبنای می‌تواند دعوی خود را مطرح نماید:

۱- تقصیر فروشنده ۲- نقض تعهد ایمنی ۳- مسئولیت محض

یعنی اینکه خریدار بایستی اولاً ثابت کند که فروشنده در مقام تولید و عرضه محصول خود مرتکب تقصیر شده و ضرر و خسارت وارده به وی ناشی از تقصیر تولیدکننده یا فروشنده است. ثانیاً بایستی توجه داشت که در قرارداد خرید و فروش این تعهد و شرط ضمنی وجود دارد که خودرویی که به فروش می‌رسد سالم و ایمن است و در صورت وجود یا بروز نقص، تقصیر متعهد مفروض است. ثالثاً تولیدکننده خودرو در برابر هر عیبی که خودرو را با مشکل و خطر مواجه نماید قهراً مسئولیت قانونی دارد؛ خواه عیبی که سبب ورود خسارت شده ناشی از تقصیر تولیدکننده باشد یا سازنده قطعات یدکی.

افزایش داد.

با شناسایی مراکز هزینه و اعمال مدیریت صحیح در هر کدام از مراکز هزینه و کاهش هر چند اندک هزینه های غیرضروری، می توان تاثیر قابل توجهی در بازده خالص دارایی ها ایجاد نمود.

با اعمال برنامه های تعمیر و نگهداری و همچنین برنامه های پیشگیری از هزینه ها؛ تعمیر ماشین آلات، روش های صحیح انبارداری، خرید مواد اولیه، کنترل هزینه های سوخت و انرژی، جلوگیری از ایجاد ضایعات و... در بخش حاشیه ی سود، با اعمال مدیریت صحیح در بخش پیگیری وصول مطالبات و با بکارگیری ظرفیت بلااستفاده می توان بطور محسوسی قیمت تمام شده را کاهش داد و در قیاس با رقبا سود بیشتری را نصیب شرکت کرد.

منابع :

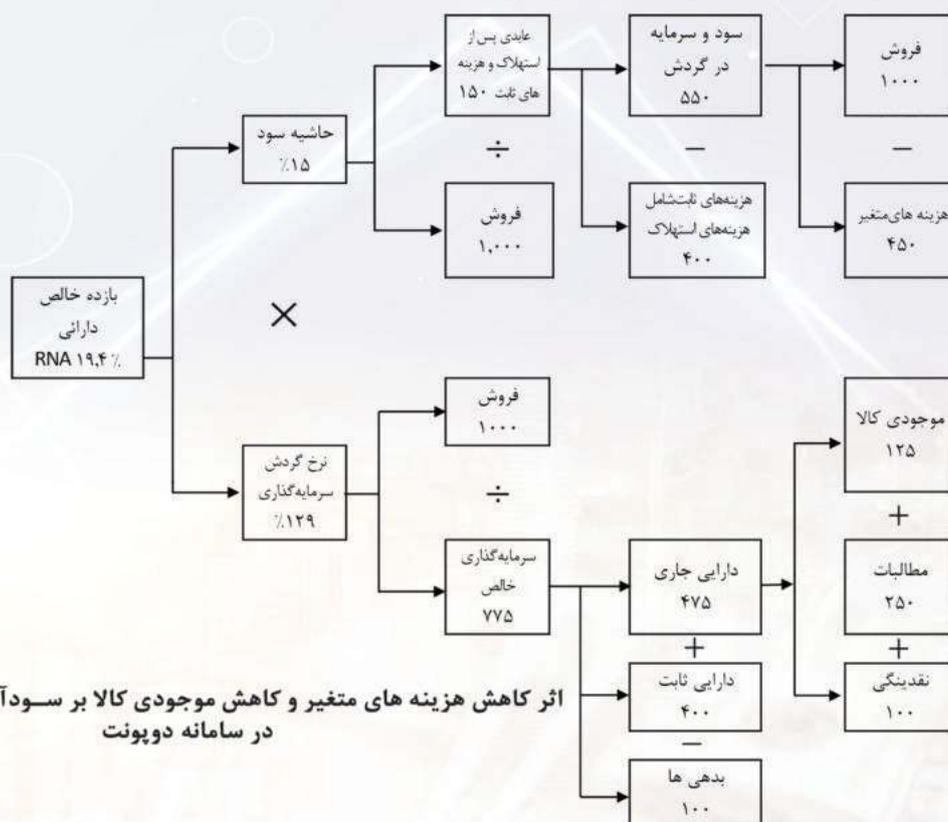
- ۱- مدیریت مالی؛ ریموند پی نوو، ترجمه و اقتباس علی جهانخانی و علی پارسایان، انتشارات سمت
- ۲- حسابداری مدیریت؛ دکتر رضا شبانگ، انتشارات سازمان حسابرسی

حال اگر بتوان با اجرای مدیریت موثر، علاوه بر کاهش هزینه های مستقیم در مثال فوق، با اعمال روش های بهینه خرید مواد اولیه و با پیگیری مستمر وصول مطالبات و کاهش حجم مطالبات، میزان دارایی ها را بدون اینکه به تولید و کارآیی لطمه بخورد افزایش داد؛ یا به عبارتی می توان گفت با استفاده از ظرفیت حداکثری تولید و استفاده از ظرفیت بلااستفاده تولید بصورت ترکیبی بازده دارایی ها افزایش خواهد یافت و به بهبود بازده و افزایش سودآوری کمک قابل ملاحظه ای خواهد شد، تاثیرات آن در جدول زیر قابل مشاهده است که بازده خالص دارایی ها به ۱۹.۴ درصد افزایش یافته است.

خلاصه و نتیجه گیری

با ارائه مثال ساده ای مدل دوپونت که مدلی پرکاربرد در مدیریت مالی است را تشریح نموده و با تغییر عوامل تاثیر گذار بر آن، تحلیل حساسیت را نیز بر روی آن اعمال نمودیم.

همچنین نشان دادیم که با مدیریت صحیح و کارآ در مورد هر کدام از عوامل تشکیل دهنده، چه در بخش حاشیه سود و چه در بخش نرخ گردش سرمایه گذاری و چه بصورت ترکیبی می توان، خالص بازده دارایی ها و به تبع آن سود آوری را

اثر کاهش هزینه های متغیر و کاهش موجودی کالا بر سودآوری و بازده دارایی در سامانه دوپونت

40

مسئولیت تولیدکننده و فروشنده خودرو

در قبال وجود نقص در خودرو

سرهنگ نعمت‌اله اعتمادی

کارشناس رسمی دادگستری در رشته امور وسائط نقلیه موتوری زمینی

در آن به تعاریف زیر برمی‌خوریم:

مصرف کننده: هر شخص حقیقی یا حقوقی است که کالا یا خدمتی را خریداری می‌کند.

عرضه‌کنندگان کالا و خدمات: به کلیه تولیدکنندگان، واردکنندگان، توزیع‌کنندگان، فروشندگان کالا و ارائه‌کنندگان خدمات اعم از فنی و حرفه‌ای، همچنین کلیه دستگاه‌ها، مؤسسات و شرکت‌هایی که شمول قانون بر آن‌ها مستلزم ذکر یا تصریح نام است و بطور مستقیم یا غیرمستقیم بصورت کلی یا جزئی به مصرف‌کنندگان خدمت ارائه نمایند اطلاق می‌شود.

ضمانتنامه کالا یا خدمات: سندی است که تولیدکننده، واردکننده، عرضه‌کننده یا تعمیرکننده هر دستگاه فنی به خریدار یا سفارش‌دهنده کالا و خدمات می‌دهد تا چنانچه ظرف مدت معین عیب یا نقص فنی در کالای فروخته شده یا خدماتی که ارائه گردیده مشاهده شود، نسبت به رفع عیب یا تعویض قطعه یا قطعات یا دستگاه بدون اخذ وجه و یا پرداخت خسارات وارده اقدام کند.

عیب: منظور از عیب در این قانون زیاده، نقیصه یا تغییر حالتی است که موجب کاهش ارزش اقتصادی کالا یا خدمات گردد.

در ماده ۱۸ فصل پنجم این قانون آمده است: چنانچه کالا یا خدمات عرضه شده توسط عرضه‌کنندگان کالا یا خدمات معیوب باشد و به واسطه آن عیب خساراتی به مصرف‌کننده وارد گردد، متخلف علاوه بر جبران خسارات، به پرداخت جزای نقدی حداکثر تا معادل چهار برابر خسارت محکوم خواهد شد.

علاوه بر این که قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان حمایت لازم از خریدار را در نظر گرفته است، قانون مدنی نیز در مبحثی تحت عنوان خیاریعیب، خریدار را مشمول حمایت قرار می‌دهد و بیان می‌دارد در صورتی که مورد معامله معیوب باشد، خریدار حق فسخ معامله یا نگهداری آن و

امروزه اتومبیل نقش قابل توجهی در زندگی مردم پیدا کرده است و هر کس بنا بر ضرورت شغلی و زندگی خود سعی بر تهیه اتومبیل، به هر شکل ممکن دارد. برخی به ایمنی خودرو توجه دارند، عده‌ای به قیمت و بعضی به نوع و سیستم اتومبیل؛ ولی وجه مشترک تمامی انتخاب‌ها داشتن نقیصه کمتر و ایمنی بیشتر اتومبیل است اما در مجموع انتخاب اتومبیل بستگی به وضعیت مالی شخص دارد.

باتوجه به این شرایط و عدم وجود بازار رقابت در تولید و ارائه خودرو ایمن، مردم ناگزیرند به تولیدات چند کارخانه موجود داخلی روی آورند. باتوجه به نقش تحریم‌ها و بعضاً ضعف در حاکمیت اخلاق حرفه‌ای نزد برخی از دست‌اندرکاران، مشاهده شده است که خریدار پس از تحویل خودرو به وجود نقایصی در اتومبیل پی می‌برد، برخی از این نواقص جزئی و در نمایندگی‌های مجاز قابل رفع است ولی در برخی موارد رفع نقص مستلزم صرف هزینه‌های گزاف است یا وجود نقص موجب بروز حوادث ناگواری می‌گردد. به این علت خریدار مجبور به اقامه دعوی در مراجع قضایی می‌شود و برای مدتی طرفین پرونده درگیر روند دادرسی می‌شوند. این مسأله موجب شد تا در این نوشتار اشاره‌ای به مسئولیت مترتب بر تولیدکنندگان و فروشندگان خودرو داشته باشیم.

حمایت از مصرف‌کننده مقوله‌ای است که از مدتی پیش مورد توجه قرار گرفته است و در این رابطه قواعدی نیز وضع شده که می‌توان نخست به قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد مصوب ۱۳۷۱ اشاره کرد که مقرر می‌دارد: «مؤسسه موظف است نسبت به تعیین کیفیت ویژگی‌های کالاهای ساخت داخل و وارداتی که از نظر ایمنی و بهداشت عمومی حائز اهمیت می‌باشد اقدام و نتایج حاصل را جهت اطلاع عموم و مراجع ذیربط اعلام نماید.»

در این رابطه قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان در یکم تیرماه سال ۱۳۸۵ و مهر و آبان سال ۱۳۸۸ به تصویب رسید که

نتیجه:

۱- در قرارداد خرید و فروش خودرو؛ تعهد و شرط ضمنی ایمنی و سلامت خودرو از جانب فروشنده وجود دارد و در صورت وجود یا بروز نقص قابل پیش بینی؛ تولیدکننده و فروشنده مسئول هستند.

۲- خریدار خودرو در صورت مشاهده نقص و بروز حادثه‌ای که ناشی از نقص خودرو باشد می‌تواند علیه تولیدکننده یا فروشنده اقامه دعوی نماید.

۳- در اقامه دعوی خریدار بایستی ثابت کند اول: عیب و نقص در زمان تحویل کالا وجود داشته، دوم: عیب و نقص موجود سبب ورود خسارت شده، سوم: ورود خسارت و خطر ناشی از عیب و نقص قابل پیش بینی بوده است.

۴- قانون مدنی، قانون مسئولیت مدنی، قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان، ضوابط مؤسسه استاندارد و دیگر ضوابط مرتبط؛ حمایت لازم از خریدار یا به عبارتی دیگر مصرف‌کننده را دارند.

منابع:

- ۱- دکتر ناصر کاتوزیان، الزام‌های خارج از قرارداد (مسئولیت‌های خاص و مختلط)
- ۲- جهانگیر منصور، قانون اساسی، قانون مدنی، چاپ بیست و هشتم، ۱۳۸۶
- ۳- ایرج عزیزی، قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان

گرفتن ارزش دارد، در ماده یک قانون مسئولیت مدنی نیز این حمایت دیده می‌شود.

هرچند که مواد دیگری از قانون مدنی و دیگر ضوابط مرتبط در این خصوص شامل رهنمودهای لازم هستند اما بصورت خلاصه این نکته ذکر می‌شود که مصرف‌کننده بر چه مبنایی می‌تواند دعوی ورود خسارت را اقامه نماید.

با توجه به مطالب ذکر شده و ضوابط موجود؛ می‌توان گفت که مصرف‌کننده بر سه مبنای می‌تواند دعوی خود را مطرح نماید:

۱- تقصیر فروشنده ۲- نقض تعهد ایمنی ۳- مسئولیت محض

یعنی اینکه خریدار بایستی اولاً ثابت کند که فروشنده در مقام تولید و عرضه محصول خود مرتکب تقصیر شده و ضرر و خسارت وارده به وی ناشی از تقصیر تولیدکننده یا فروشنده است. ثانیاً بایستی توجه داشت که در قرارداد خرید و فروش این تعهد و شرط ضمنی وجود دارد که خودرویی که به فروش می‌رسد سالم و ایمن است و در صورت وجود یا بروز نقص، تقصیر متعهد مفروض است. ثالثاً تولیدکننده خودرو در برابر هر عیبی که خودرو را با مشکل و خطر مواجه نماید قهراً مسئولیت قانونی دارد؛ خواه عیبی که سبب ورود خسارت شده ناشی از تقصیر تولیدکننده باشد یا سازنده قطعات یدکی.

پدیده های ساده و پیچیده

پروفسور غلامحسین ارجایی
استاد بخش ریاضی دانشگاه شیراز

تبیین معادله ای باشیم حل آن بسیار پیچیده و گاهی نیز غیر ممکن است.

اینک طرح یک سوال خارج از موضوع نیست آنکه اگر از شما خواسته شود دلیل تمام پژوهش‌های بشر را در یک یا چند کلمه خلاصه کنید چه جوابی خواهید داد؟ به نظر نگارنده بهترین پاسخ؛ پیش بینی پدیده ها و آینده نگری است. اجازه دهید کمی این پاسخ را مورد کنکاش قرار دهیم. به عنوان نمونه در علوم پزشکی همواره شنیده ایم که پیشگیری آسانتر و بهتر از درمان است. در اقتصاد یک پیش بینی درست جامعه ای را از فلاکت نجات خواهد داد و در سیاست مشهور است که اولین اشتباه آخرین اشتباه است.

حال با توجه به اینکه بیشتر پدیده ها موجود غیر خطی و پیچیده است و تجزیه و تحلیل این پدیده ها بسیار مشکل و گاهی غیر ممکن است؛ پس در این دنیای با این همه پیچیدگی چگونه باید در انشعابات زندگی بهترین تصمیم را گرفت؟ پاسخ به این سوال نه ساده است و نه در این مجمل می‌گنجد. اما اشاره به چند نکته ضروری می‌نماید؛ اولین و مهمترین مسأله اشتباه نگرفتن پدیده های پیچیده با پدیده‌های ساده است. متأسفانه اکثریت انسان‌ها این دو پدیده را جا به جا متوجه میشوند. دلیل این اشتباه نیز مشخص است؛ نداشتن اطلاعات کافی درباره پدیده مورد نظرا بنابراین بمنظور اجتناب از اخذ تصمیم اشتباه در حل پدیده های پیچیده، داشتن حداقل اطلاعات یا مراجعه به تجربیات و دانش دیگران ضروری بنظر می‌رسد. مسأله دوم یافتن پاسخ پیچیده در یک مسأله ساده و بر عکس یافتن پاسخ ساده در یک مسأله پیچیده است. تشخیص این چنین اشتباهی خیلی سخت نیست. مثلاً اگر شخصی ادعا کرد که در فلان روز یا فلان ساعت زلزله ای در فارس رخ خواهد داد بدیهی است که چنین شخصی یا جاهل است یا دروغگو. چون تشخیص وقوع زلزله در زمان کنونی بطور دقیق هنوز مسأله ای باز و حل نشده است.

اگر از دید ریاضی به پدیده های طبیعی یا مصنوعی بنگریم می‌توان آنها را به دو دسته تقسیم کرد: پدیده های خطی یا ساده و پدیده های غیر خطی یا پیچیده؛ تعریف این دو پدیده با دو مثال قابل دریافت است. در مثال اول فرض می‌کنیم که شخصی سه کیلو سیب به قیمت هر کیلو ده هزار تومان برای مصرف خانگی خریداری می‌کند. بدیهی است که قیمت کل پرداختی وی سی هزار تومان خواهد بود. این موضوع را می‌توان با یک معادله ساده ریاضی بصورت $y=10x+b$ تبیین کرد. در این معادله x متغیر تعداد کیلو و y می‌تواند عددی ثابت مثل تخفیف کلی (عدد منفی) و یا هزینه ظرف (عدد مثبت) باشد و بدیهی است که y مقدار کل هزینه پرداختی را نشان می‌دهد. به عبارتی دیگر روشن است که خروجی مضربی از ورودی به اضافه و یا منهای یک عدد ثابت است. این چنین پدیده هایی را پدیده خطی یا ساده گویند. ما بسیاری از پدیده های ساده را در طول زندگی روزمره مشاهده می‌کنیم.

حال برای روشن شدن تعریف پدیده های غیر خطی و پیچیده همان مثال اول را بگونه ای دیگر مورد بررسی قرار می‌دهیم. تصور کنید که شخصی برای خرید سیب به بازار مراجعه می‌کند اما این بار نه برای خرید سه کیلو سیب بلکه برای خرید هزار کیلو سیب برای مصرف در یک مهمانی بزرگ، بدیهی است که در این خرید سوالات زیر بایستی مورد توجه وی قرار گیرد. به عنوان نمونه: قیمت هر کیلو سیب، رنگ و نوع آن‌ها، بزرگی و کوچکی سیب‌ها، تعداد آن‌ها، نحوه حمل و نگهداری آن‌ها تا زمان مصرف و سوالات احتمالی دیگر، بنابراین تصمیم گیری برای خرید و پرداخت مبلغ کل فقط وابسته به یک یا دو عامل ورودی نیست بلکه به متغیرهای متعددی وابسته است. پس در این مثال همانند پدیده ساده بالا خروجی فقط مضربی از یک متغیر ورودی نیست. حتی تبیین یک معادله برای چنین پدیده ای کار ساده ای نخواهد بود و اگر موفق به

یادمان هست که مقادیری آشغال که مسیر سیلاب دروازه قرآن شیراز را مسدود کرده بود منجر به وقوع فاجعه ای در بهار امسال شد که جان و مال بسیاری از هموطنان را گرفت. این یکی از تعاریف پدیده آشوب است که احتمالا پیشتر شنیده اید. پس پدیده آشوب در سیستم‌های پیچیده گاهی در چند قدمی ماست. یک تغییر یا اشتباه کوچک کافی است تا فاجعه رخ دهد. پس همواره بایستی مراقب پدیده‌های پیچیده بود و با حداکثر توان و دانش به تجزیه و ترکیب آنها پرداخت تا از پدیده آشوب جلوگیری شود.

آنچه بطور خلاصه در این نوشتار آمد برداشتی از نظریه سیستم‌های پویا و آشوب است، برای پژوهش بیشتر در این زمینه می‌توانید به منابع زیر مراجعه کنید.

$$2+3=5$$

منابع:

- 1.G. Baker and J. P. Gollub, Chaotic Dynamics: An Introduction, Press Syndicate of the University of Cambridge, 1990.
- 2.H. Poincaré, The Foundation of Science, Science and Method, Eng. Translation, TheScience Press, New York, 1921.
- 3.Lorenz, E.N. (1963) Deterministic Non-Periodic Flow, J. Atoms. Sci. 20, 130-141.

همگی مسأله پیش بینی هوا توسط هواشناسان را تجربه کرده ایم. بارها پیش آمده که بسیاری از منابع هواشناسی اعلام کرده اند: فلان روز و ساعت در مکان خاصی ده میلی متر باران می‌بارد اما یک قطره هم نمی‌بارد. دلیل این امر پیش بینی یک مسأله پیچیده است که از احتمال خطای بالایی برخوردار است. این موضوع را دانشمندی ریاضی دان به نام ادوارد لارنس در سال ۱۹۶۴ میلادی توسط یک دستگاه معادلات ریاضی غیر خطی به اثبات رساند. این دانشمند در واقع پیش بینی دانشمند دیگری به نام هنری پوینکره را اثبات کرد. هنری پوینکره در سال ۱۹۲۰ میلادی تلاش می‌کرد یک مسأله پیچیده غیر خطی از معادلات دیفرانسیل را حل کند که موفق نشد (البته این مسأله هنوز هم حل نشده است) اما این دانشمند ریاضی و فیزیک دان به نتیجه‌ی جالبی دست یافت. او در حل معادلات غیر خطی (پدیده‌های پیچیده) به این نتیجه رسید: این شدنی است که یک تغییر کوچک در مقادیر اولیه (تغییری کوچک در یک ورودی) تغییرات بسیار زیادی را با گذشت زمان بوجود بیاورد که کاملاً غیر قابل پیش بینی است.

مقاله حاضر تعبیر و تفسیر این جمله پوینکره است؛ پدیده‌های پیچیده در تغییر ورودی‌ها بسیار حساس هستند، در حالی که هیچ پیش بینی‌ای برای اتفاقات غیرمترقبه وجود نداشته باشد؛ فاجعه یکباره رخ خواهد داد.

بزرگ ترین دشمن آگاهی جهل نیست، بلکه این توهم است که "می دانم".

نکاتی در مورد حقوق سر قفلی، کسب یا پیشه

مهندس شاهرخ ابراهیمی قاجار

قرار دارند که مالک قصد تخریب و نوسازی آن را دارد. بدیهی است که اگر مستاجر مالک "حق سر قفلی" مغازه باشد، موجر میبایستی آن حق را از مستاجر بخرد یا با مستاجر به توافق برسد که پس از احداث ساختمان جدید، مغازه ای با مشخصات توافق شده به مستاجر بدهد. (در این شرایط مستاجر شهرت کسی خود را نگه می دارد).

ولی در بعضی از مغازه هایی که قبل از سال ۱۳۶۵، بدون پرداخت مبلغی به عنوان حق سر قفلی اجاره شده اند ممکن است کسب پر رونقی در آن در حال انجام نباشد یا حتی به علت عدم احتیاج مردم به کالا یا خدمات ارائه شده {مانند نفت فروشی در منطقه ای که گاز لوله کشی شهری به ساختمان ها داده شده، پنبه زنی، لحاف دوزی، نعل بندی، سفیدگری و علافی (به معنی علف فروشی برای حیواناتی مانند اسب و قاطر است)} مغازه بسته باشد. در این شرایط بعضی از مستاجرین برای تخلیه مغازه مطالبه مبلغی به عنوان "حق کسب و پیشه" می نمایند و اغلب دادگاه ها نیز در قرار خود، تعیین ارزش "حق کسب و پیشه" مستاجر در موضوع مورد بررسی را از کارشناس می خواهند که منظور همان "حق کسب یا پیشه" است.

در حال حاضر تعدادی از همکاران کارشناس بر این باورند که چون در قرار دادگاه تعیین ارزش حق کسب یا پیشه از کارشناس خواسته شده، یعنی به تشخیص دادگاه حق کسب یا پیشه "ایجاد شده" و کارشناس "باید" مبلغی را که در قوانین هم معیاری برای آن تعیین نشده، محاسبه و تعیین نماید.

لازم به توجه است که ماده ۱۹ قانون روابط مالک و مستاجر، مصوب ۱۳۳۹ تنها قانونی است که در آن تعریف عوامل موثر در تعیین ارزش حق کسب یا پیشه یا تجارت آورده شده است.

این عوامل به تفکیک و به شرح زیر آورده شده است:

{لازم به ذکر است که: این قانون برای حفظ "حقوق کسب یا پیشه" کاسب ها یا پیشه‌ورها تهیه و تصویب شده است.}

در بسیاری از قرارهای صادره توسط دادگاه ها، از کارشناس خواسته می شود که ارزش "حق کسب و پیشه" مستاجر در مورد اجاره تعیین شود. در مراجعه به ماده ۱- ماده یک و ماده ۵ قانون روابط موجر و مستاجر سال ۱۳۵۶ و ۲- تبصره یک ماده ۸ قانون روابط موجر و مستاجر سال ۱۳۶۲ و ۳- مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام مورخ ۲۵ دی ماه ۱۳۶۹، ملاحظه می شود که از "حق کسب یا پیشه یا تجارت" استفاده شده است. یعنی در موارد مذکور، بجای استفاده از "و" در بین لغات مربوط به سه حق مورد نظر از "یا" استفاده شده است. معلوم می شود که حداقل در این قوانین و مصوبه مذکور، تفاوتی بین سه حق متفاوت کسب، پیشه و تجارت قائل شده اند. یعنی هر یک از سه حق می تواند بصورت جداگانه وجود داشته باشد.

چنانچه قرار دادگاه بصورت "حق کسب و پیشه" آورده شود، به این معنی است که مشخص شده مستاجر در محل مورد اجاره به "کسب" و "پیشه" بصورت همزمان اشتغال دارد و حقوق او در مورد هر دو حق مورد نظر است.

برای روشن شدن بعضی از نکات، توجه به معانی کسب یا پیشه یا تجارت می تواند راهگشا باشد.

• "کاسب" فردی است که به خرده فروشی اشتغال دارد. مانند مشاغلی اعم از بقالی، سبزی یا میوه فروشی، آجیل فروشی، فروشنده لوازم تحریر، لوکس فروشی و موارد مشابه که جنسی را دریافت و بدون تغییر ماهیتی بر روی جنس، آن را برای فروش عرضه می نماید.

• "پیشه ور" فردی است که با تغییر در مواد اولیه، آن ها را به شکل مورد نیاز مردم در می آورد. مانند نجار، آهنگر، ماست بند و موارد مشابه.

• "تاجر" فردی است که به عمده فروشی یک یا چند نوع کالا اشتغال دارد.

در پرونده های دادگستری که نیاز به نظر کارشناس در مورد تعیین ارزش حق کسب یا پیشه وجود دارد، اغلب تعیین این حق برای مغازه هایی است که در ساختمانی

تقریباً همه مشتریان مغازه از دست رفته‌اند و در نتیجه حق کسب و یا پیشه ای ایجاد نشده است.

نکته دوم: نتیجه حسن شهرت و معروفیت محل کسب، به صورت فروش زیاد و درآمد زیاد نسبت به سرمایه گذاری نشان داده می‌شود. لذا اگر مغازه ای که دارای شهرت کسبی زیادی بوده، ولی چنانچه برای مدت قابل توجهی بسته باشد (یا به علت افت کیفیت خدمات یا کالای ارائه شده)، شهرت کسبی و درآمد زیاد خود را از دست می‌دهد. نتیجه گرفته می‌شود که برای این نوع محل های کسب، چیزی به نام «حق کسب یا پیشه» ایجاد نمی‌شود.

نکته سوم: برای بررسی این که آیا حق کسب یا پیشه ای ایجاد شده یا نه، لازم است تا سود بانکی سرمایه گذاری انجام شده با سود ایجاد شده از طریق کاسبی مقایسه شود. یعنی به نظر نویسنده، اگر سود بدست آمده از کاسبی، نسبت به سود سرمایه گذاری با نرخ سود بانکی (که می‌تواند با ضریبی مانند ۲۰ درصد محاسبه گردد)، حق کسب یا پیشه، فقط زمانی می‌تواند ایجاد شود که سود بدست آمده بیشتر از ۲۰ درصد مبلغ سرمایه گذاری باشد.

نکته چهارم: نوع کسب یا پیشه تعیین کننده نوع کسبی است که هنوز مورد استفاده و نیاز جامعه است. لذا شغل های منسوخ شده دیگر نمی‌توانند شهرت کسبی داشته باشند.

نکته پنجم: طبق تبصره ۲ ماده ۱۹ قانون روابط موجر و مستاجر سال ۱۳۵۶، انتقال حق کسب یا پیشه فقط از طریق سند رسمی معتبر است. یعنی فقط در صورتی که موجر بخواهد و حاضر به تنظیم سند رسمی باشد، در مقابل پرداخت مبلغی به عنوان حق کسب یا پیشه به مستاجر، مستاجر می‌تواند چیزی مانند نام و شهرت کسبی را تحویل موجر بدهد.

۱- موقعیت و مرغوبیت محل کسب و پیشه یا تجارت، (متأسفانه از عبارت کسب و پیشه استفاده شده است).

۲- شرایط و کیفیات اجاره از لحاظ مزایایی که در عقد اجاره برای موجر و مستاجر منظور گردیده است.

۳- طول مدت اشتغال مستاجر به کسب و پیشه یا تجارت در مورد اجاره و حسن شهرت او که در معروفیت محل مزبور موثر افتاده است. (توجه: اگر مغازه بسته است، مستاجر در آن به شغلی اشتغال ندارد که بخواهد در آن "شهرت کسبی و درآمدی" ایجاد شود).

۴- وضع محل اجاره از نظر نوع بنا

۵- مخارجی که مستاجر بمنظور آماده نمودن محل مزبور از حیث قفسه بندی و تهیه اشیاء مورد لزوم و سایر تزئینات داخلی متحمل گردیده است.

۶- نوع کسب و پیشه و تجارت

لازم به ذکر است که بند های ۱، ۲، ۳ و ۴ در واقع شرح عوامل موثر در ارزش حق سرقتی است.

در قانون ۱۳۳۹ فقط بندهای ۳ و ۶ بصورت مستقیم راجع عوامل موثر در ایجاد حق کسب یا پیشه است. در این بندها عوامل مؤثر در ایجاد حق کسب یا پیشه را ۱- طول مدت اشتغال ۲- حسن شهرت او ۳- که در محل مزبور موثر افتاده باشد و ۴- نوع کسب و پیشه تعیین نموده است.

نکته اول: بدیهی است که منظور از طول مدت اشتغال، مدت اخیری است که مستاجر به کسبی با معروفیت بالا اشتغال داشته است. یعنی اگر در پنج سال اولیه از بیست سال گذشته به کسب موفقی اشتغال داشته و مشتریان زیادی را جلب نموده بوده ولی در پانزده سال اخیر مغازه یا بسته بوده یا رونق کسبی نداشته، حق کسب یا پیشه ای برای او ایجاد نشده است. چون یکی از شرایط تحقق حق کسب یا پیشه، حسن شهرت و معروفیت کاسب است که با بسته بودن مغازه اشتغالی در کار نیست و این حق از بین رفته است. این بدان معنی است که اگر شخصی حق کسب و یا پیشه یک مغازه (به صورت نام کسب) را خریداری نماید، به دلیل بسته بودن مغازه در پانزده سال اخیر، به احتمال خیلی زیاد، تقریباً همه

* قانون الحاق یک ماده به قانون روابط موجر و مستاجر مصوب ۱۵ آبان ۱۳۶۵

گرافولوژی چیست؟

سرهنک غلامرضا صابری نژاد

کارشناس رسمی دادگستری در رشته تشخیص اصالت خط، امضا و اثر انگشت

آیا تا به حال فکر کرده اید چرا هر فردی دست خط خاص خود را دارد؟ آیا دقت کرده اید که همه افراد در مدرسه شیوه مشخصی را برای یادگیری نوشتن سپری می کنند، حال آنکه دست خط هر شخصی با دیگری متفاوت است؟

گرافولوژی و سبک حروف متغیر

فردی که سبک نوشتن حروف او در یک متن متغیر است، معمولاً دمدمی مزاج و غیر قابل پیش بینی است.

انواع روش های نوشتن

در هنگام نوشتن دست خط فردی به سمت چپ و دیگری به سمت راست منحرف می شود، یک نفر رو به بالا می نویسد و یکی رو به پایین، بعضی ها تو در تو می نویسند و بعضی با فاصله، یکی تند و سریع می نویسد در حالی که دیگری با خودداری می نویسد؛ این تفاوت عادات در هنگام نوشتن را به گرایش های مختلف خلق و خوی نویسنده نسبت می دهند.

دلیل بدخط بودن نابغه ها چیست؟

شواهد نشان داده بسیاری از نوابغ دست خط خوبی ندارند زیرا که مغزشان سریع تر از دستشان عمل می کند.

علم گرافولوژی شیوه نگارش حروف و کلمات، فاصله میان آن ها و همچنین میزان فشار و انرژی اعمال شده در نگارش را مورد بررسی قرار داده و اطلاعات مهمی درباره فیزیکی و روان افراد به دست می دهد.

از نظر روان شناسان دست خط بد یا نتیجه اختلالات روانی است و یا ناشی از هوش بالای افراد؛ به عنوان مثال انیشتین از جمله دانشمندانی بود که دست خط خوبی نداشت، حتی استیو جابز؛ مخترع، بنیان گذار و مدیر اجرایی ارشد شرکت اپل در گروه افراد باهوش اما بد خط قرار دارد. با این اوصاف می توان نتیجه گرفت که دست خط بد گاهی هم از ویژگی های خوب محسوب می شود.

چرا آدم ها خط خطی می کنند؟

۱- بیان بی قراری و اینکه رنجیده خاطر و خسته ایم یا منتظر اتفاقات مهیج تری هستیم.

۲- رهایی از تنش؛ اگر این فرض درست باشد حداقل این کار به نسبت روش های دیگر تسکین استرس مانند کشیدن سیگار، عادت مثبت تری است.

۳- بی هدف؛ برخی روانشناسان معتقدند این اشکال شامل مجموعه ای از علائم، خطوط و نقوشی هستند که بی هدف و بی جهت ترسیم می شوند اما حاوی مطالب زیادی در مورد شخصیت افراد هستند. این نقش ها را می توان به عنوان فعالیت خلاقانه سمت راست مغز نیز ارزیابی کرد.

۴- آزاد سازی مغز از فعالیت های ذهنی

۵- خیال پردازی؛ به نظر برخی روانشناسان سه نوع خیال پردازی وجود دارد:

الف) بر آورده شدن آرزو ها (ب) غصه خوردن (ج) برنامه ریزی برای آینده

به عقیده آن ها این خطوط و اشکال معمولاً با حس لذت بر آورده شدن آرزو ها در ارتباط است.

پاسخ این سوال ها را در علم گرافولوژی می توان یافت.

گرافولوژی؛ روش مطالعه و بررسی شخصیت و خصوصیات فردی بر اساس نوشتن است. نوع خط هر شخص، برگرفته از ساختار عصبی و ویژگی های روانی وی، سن او و نیز فرهنگ و شغل اوست.

همین موضوع سبب می شود که دست خط افراد مختلف با هم فرق داشته باشد. افراد از عضلات و انگشت ها برای نوشتن استفاده می کنند، این اعمال، تحت کنترل ضمیر ناخودآگاه او هستند و از آنجایی که ضمیر ناخودآگاه رفتار های فرد را کنترل کرده و مسئول بخش بزرگی از ویژگی های شخصیتی اوست، پس دست خط فرد می تواند بسیاری از ویژگی های شخصیتی وی را به نمایش بگذارد.

کاربرد های گرافولوژی

مهم ترین کاربرد گرافولوژی، گزینش از میان متقاضیان استخدام است که از فرد خواسته می شود فرمی را بصورت دست نویس پر کند و با استفاده از علم گرافولوژی شخصیت فرد را مورد تحلیل قرار می دهند و اگر ویژگی هایی که از دست خط وی استخراج می شود با ویژگی های مورد نیاز شغل همخوانی داشته باشد، احتمال استخدام فرد بالا می رود.

همچنین از گرافولوژی می توان در زمینه های جرم شناسی نیز استفاده کرد.

اصول و قواعد گرافولوژی

از نظر گرافولوژیست ها هرخطی مانند کاری است که انجام شده است. کاری که فرد باید سالیان دراز صرف کند تا آن را بیاموزد و با تمرین فراوان بتواند نوشته اش را کامل کند. هر خط بر کاغذ، اثری است که باقی می ماند و حرکات و احساس نویسنده هنگام نوشتن، انبساط خاطر، یا شک و تردید و عکس العمل فرد در مقابل واقعیت ها را منعکس می کند.

گرافولوژی و سبک حروف بزرگ

افرادی که با حروف بزرگ می نویسند افرادی برونگرا هستند، این افراد معمولاً دارای اعتماد به نفس بالا، هیجان انگیز و بخشنده هستند.

جالب است بدانید که در هنگام نوشتن یک مطلب، اگر از آن مطمئن باشید، سبک حروفتان بزرگ تر خواهد بود؛ این نکته در آزمون ها نمایانتر است، زمانی که شما از پاسخ مطمئن هستید آن را با حروف بزرگ تر می نویسید در حالی که اگر مطمئن نباشید آن را با حروف کوچک تر می نویسید.

گرافولوژی و سبک حروف کوچک

شخصی که با حروف کوچک می نویسد، تمرکز خوبی داشته و دقت بالایی دارد. همچنین ممکن است محافظه کار بوده و اعتماد به نفس پایینی داشته باشد.

آشنایی با مفاهیم اولیه عکس برداری هوایی و تفسیر عکس هوایی و ماهواره‌ای

دکتر حسن روستا

کارشناس رسمی دادگستری در رشته نقشه برداری و اطلاعات مکانی

پی نوشت:

عکس ثبت شده از رشته کوه های هیمالیا از قاب دوربین بزرگ با
فرمت دستی از مأموریت شاتل فضایی STS41-G ، ناسا

هرگز زمین زیرپای خود را از هوا و از درون هواپیما یا هلیکوپتر ندیده‌اند، این مساله مشکل تر بنظر می‌رسد.

عکس‌های هوایی، حاوی ثبت جزئیات عوارض روی زمین هنگام عکسبرداری هستند. یک مفسر عکس، بطور سیستماتیک عکس‌ها را بررسی می‌کند و بطور متناوب از سایر موارد کمکی نظیر نقشه‌ها و گزارش مشاهدات میدانی، بهره می‌جوید. بنابراین مطالعه، تعبیر و تفسیر عکس‌های هوایی بر طبق طبیعت فیزیکی عوارض و پدیده‌های موجود روی عکس‌ها انجام می‌گیرد.

مفسر خوب و باتجربه، همیشه، دانستنی‌های ذهنی خود را با درک عینی و داده‌های عکس، در تشخیص عوارض طبیعت و شرایط مربوطه، توأم کرده و با در نظر گرفتن عوامل مهم، می‌تواند عکس‌های هوایی را تعبیر و تفسیر نماید.

مواردی که بر ادراکات مفسر در هنگام تفسیر عکس‌های هوایی تاثیر مستقیم و قطعی دارند عبارتند از:

- حساسیت ترکیب فیلم و فیلتر یا حساسیت سایر دستگاه‌های کشف و ضبط
- فرآیند تثبیت و چاپ تصویر و عکس
- تغییر فصول سال
- ساعت عکسبرداری
- اثرات اتمسفر
- مقیاس تصویر
- قدرت نقش‌گیری یا تجزیه‌پذیری مجموعه سیستم ضبط تصویر
- حرکت تصویر در لحظه عکاسی
- پارالاکس استریوسکپی
- قدرت دید، درک و تشخیص مفسر
- ابزار و تکنیک تعبیر و تفسیر
- تعبیر و تفسیر عکس‌های هوایی ممکن است از لحاظ پیچیدگی در سطوح مختلف انجام گیرد؛ این پیچیدگی می‌تواند از تشخیص ساده پدیده‌های روی زمین تا استخراج اطلاعات جزئی با توجه به پیچیدگی فعل و انفعالات بین عوارض سطحی و زیر سطح زمین باشد. موفقیت در تفسیر عکس‌های هوایی به کمک موارد زیر تغییر می‌کند:
- آموزش و کسب تجربه مفسر
- ماهیت عوارض یا پدیده‌های مورد تفسیر قرار گرفته

اولین عکسبرداری هوایی در فرانسه، بوسیله‌ی نادار (Nadar) و در سال ۱۸۵۸ در پاریس انجام شد، همزمان با او، شخص دیگری به نام Laussedat با دوربین عکاسی و فیلم‌های شیشه‌ای، که با خود در بالن داشت، از دهکده‌ای نزدیک پاریس عکسبرداری نمود. در آمریکا، اولین عکس هوایی که با بالن گرفته شد، به تاریخ ۱۳ اکتبر ۱۸۶۰ ثبت گردیده است. در اتحاد جماهیر شوروی، تاریخ اولین عکسبرداری هوایی به سال ۱۸۸۶ برمی‌گردد. پس از اختراع هواپیما توسط برادران رایت، اولین فیلمبرداری هوایی، بوسیله ویلبرت رایت، در سال ۱۹۰۹ اتفاق افتاد، و برای مصارف غیر نظامی، از جنگ جهانی دوم بطور وسیع آغاز شد.

با پیشرفت صنایع شیمیایی و امکان تهیه فیلم بهتر و همچنین تکنولوژی هوایی، این شاخه از علم توسعه پیدا کرد. مثلاً، قشر ژلاتین در ۸۷۲ پوسیله Madox و فیلم بصورت حلقه در ۱۸۸۵ توسط East man بوجود آمد. دوربین‌های عکسبرداری هوایی، با پیشرفت‌های شگرف در صنعت و هنر ساختمان عدسی‌ها، به حد بسیار مرغوب رسید. ساختمان انواع فیلم‌های سفید و سیاه، به صورت پانکروماتیک و مادون قرمز توسعه یافت و فیلم رنگی نیز از سال ۱۹۳۵ بصورت کداکرم عرضه گردید و فیلم‌های رنگی کاربردی گسترده در تفسیر عکس هوایی یافت.

تکامل هواپیماهای دور پرواز با دوربین‌های مخصوص عکسبرداری هوایی، توسعه بیشتری به کار تهیه عکس داد و در نهایت، اعزام اولین قمر مصنوعی به نام Spatnik در ۴ اکتبر ۱۹۵۷ توسط شوروی سابق و سپس فرستادن ماهواره‌های دیگر بخصوص سری ماهواره‌های نقشه برداری منابع طبیعی به نام Landsat بوسیله آمریکا و تهیه عکس‌های متنوع در طول موج‌های گوناگون، ابعاد جدیدی در علم سنجش از دور بوجود آورده است.

در شناخت عوارض عکس‌های مایل، یا آنها که بوسیله دوربین‌های دستی گرفته می‌شوند، کمتر کسی دچار مشکل می‌شود، چون آنچه در عکس تصویر شده، مطابق شکل‌هایی است که انسان روزانه با چشم غیر مسلح می‌بیند، در حالیکه در عکس‌های هوایی عمودی، که از ارتفاع چند هزار متری زمین برداشته شده‌اند، شناخت اجسام، کار چندان ساده‌ای نیست، بخصوص برای افرادی که

فرض درخصوص تفسیر عکس هوایی ملاک عمل قرار می‌دهیم لحاظ کرد.

در تفسیر عکس های هوایی پارامترهایی وجود دارند که برای یک مفسر باتجربه، کم اهمیت جلوه می‌کند، لیکن می‌تواند چالش قابل توجهی را برای مفسر کم تجربه در تجزیه و تحلیل یک تصویر بوجود آورد، این موارد عبارتند از:

• نمایش ناآشنای پلان پدیده ها نسبت به نمایش متداول و آشنای سه بعدی (پرسپکتیو) آنها

• کاربرد متداول طول موجهای خارج از بخش مرئی طیف نوری

• نمایش سطح زمین در مقیاس و قدرت تفکیک ناآشنا در پایان می‌توان گفت مفسرین با شناخت چالش های پیش رو و کسب تجربه از موقعیت های کاری و دریافت آموزش های به روز می‌توانند در راستای افزایش کیفیت نظریات کارشناسی خود اقدام کنند.

• کیفیت عکسهای مورد بهره برداری

بطور کلی ماهرترین مفسرین (کسانی که عکس های هوایی را تفسیر می‌کنند) دارای قدرت ویژه مشاهداتی توأم با تصور و تفکر قوی و صبر و حوصله فراوان هستند؛ همچنین دریافت کلی مفسر از پدیده تحت مطالعه و آشنایی با شرایط جغرافیایی منطقه مورد مطالعه حائز اهمیت است.

مطالعات تفسیر عکس های هوایی، معمولاً شامل چندین خصوصیت اساسی پدیده های نشان داده شده بر روی یک عکس است. برای هر منظور خاص، طریقه و خصوصیات دقیق و مفیدی که بستگی به حوزه کاربرد آنها دارد، مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای شناسایی عوارض روی عکس های هوایی، خصوصیات اساسی یا تغییرات آنها، از هفت معیار عمده استفاده می‌شود:

شکل، اندازه، الگو، تن (ته رنگ)، بافت، سایه ها، مکان و ارتباط

البته معیارهای مذکور را باید، ورای مواردی که بصورت پیش

اهمیت گلخانه ها از منظر اقتصادی و مصرف بهینه آب

مهندسی امید ابراهیم پور
کارشناس رسمی دادگستری در رشته کشاورزی و منابع طبیعی

مقدمه

در دنیای امروز و با توجه به نیاز به بهره برداری بهینه از آب، خاک، نهاده ها و نیروی انسانی بمنظور رشد درآمد ناخالص ملی و تأمین مواد غذایی جمعیت کشور، احداث شهرک‌های گلخانه ای اجتناب ناپذیر است. بکارگیری آخرین دانش و فن آوری روز دنیا همراه با برنامه ریزی جامع و امروزی می تواند در تحقق این اهداف مؤثر باشد.

هدف از احداث یک گلخانه، ایجاد شرایط اقلیمی مناسب و ضروری برای تولید گیاه در طی دوره رشد آن و کنترل فاکتورهای اقلیمی برای تأمین شرایط بهینه رشد گیاه است؛ باید توجه داشت که انواع مختلفی از سیستم های گلخانه ای وجود دارند که لازم است پس از انجام مطالعات اولیه با شرایط اقلیمی و بسته به نوع گیاه مورد نظر در سیستم های مختلف و سازگار با آن منطقه توصیه گردند تا از هدر رفتن سرمایه، انرژی، آب و تکرار تجارب ناموفق جلوگیری شود. با توجه به معرفی سیستم های سازه ای و تنوع گلخانه های مورد استفاده در سطح دنیا براساس استانداردهای موجود، امکان آشنایی و انتخاب سازه مناسب با توجه به تشابهات اقلیمی موجود در مناطق مورد استفاده این گلخانه ها و مناطق اقلیمی کشورمان وجود دارد. امید است حرکت هایی که در جهت استاندارد شدن سیستم های گلخانه ای در سطح کشورمان آغاز شده، ادامه یابد و افزایش کیفیت تولیدات گلخانه ای و تأثیرات مثبت آن (از نظر مالی در اقتصاد کشاورزی کلان در سطح کشور و افزایش درآمد کشاورزان و از جنبه زیست محیطی؛ کاهش مصرف ذخایر آبی و سفره های زیر زمینی) را به همراه داشته باشد.

تعریف گلخانه

گلخانه سازه ایست که با مواد شفاف پوشیده شده و در آن دما، نور، رطوبت نسبی و سایر موارد قابل کنترل است لذا در گلخانه شرایط رشد مطلوب گیاه در تمام طول سال را می توان فراهم نمود.

فاکتورهای رشد مانند نور، دما، رطوبت و ترکیب هوا باید برای رشد گیاه تا سطوح مطلوب رسانده شده و ابقاء شوند.

نور روزانه؛ یعنی بخش مرئی اشعه خورشید، از فاکتورهای ضروری برای گلخانه است، بنابراین باید گلخانه ها با پوششی طراحی و ساخته شوند که در فصولی که نور کمتر است نیز، نور کافی به گیاه برسد.

در برخی گلخانه ها، گونه های خاصی از گیاهان محافظت می شوند که در طی دوره رشد، به علت زیاد بودن اشعه خورشید به سایه نیاز دارند.

زمانی که دمای بیرون گلخانه کاهش می یابد ضروری است که گرمای مطلوب داخل گلخانه تأمین شود، همچنین باید از طریق مواد پوششی از تلفات گرما تا حد امکان کاسته شود. پوشش گلخانه باید تأمین کننده بیشترین انتقال نور و حداقل نیاز گرمایی در طی فصول سرد باشد.

در صورتیکه افزایش دمای داخلی گلخانه بیش از حد مطلوب باشد باید دما از طریق تهویه دفع شده و در حالی که دمای بیرون گلخانه نیز بالا باشد خنک سازی انجام گیرد.

گیاهان گلخانه ای

روش های معمول کشت در هوای آزاد بر اساس مساعد بودن شرایط محیطی صورت می گیرد. معمولاً در اکثر مناطق کشور، کاشت در بهار و برداشت در اواخر تابستان و در صورت مساعد بودن هوا تا اوایل پاییز به طول می انجامد. در روش های معمول کشت، تمامی عملیات کاشت تا برداشت تابع شرایط محیطی است، در صورتی که در تولید خارج از فصل باید عوامل محیطی (دما، رطوبت نسبی و نور) را کنترل کرد.

روش استفاده از تونل پلاستیکی بمنظور کنترل عوامل محیطی:

در این روش پس از کشت بذر در خاک، روی بستر بذر پلاستیک کشیده شده و به محض مساعد شدن شرایط محیطی

(دما، رطوبت و ...) پوشش پلاستیک برداشته می شود.

هدف این روش زودرسی محصول است، مانند کشت گوجه فرنگی، فلفل، بادنجان و خیار که در منطقه جیرفت مورد استفاده می گیرد.

اهداف کشت گلخانه ای

استفاده از گلخانه هایی با پوشش های (پلاستیکی، شیشه ای، فیبر شیشه و غیره) به دلایل زیر انجام می شود:

- تولید خارج از فصل سبزی های گلخانه ای
- تولید محصول در محلی که آن محصول تولید نمی شود.
- تولید در زمانی که کشت محصول در هوای آزاد غیر ممکن است.

مزایای کشت گلخانه ای

۱- افزایش تولید در واحد سطح (حداقل ۱۰ برابر هوای آزاد) در کشت گلخانه ای خیار؛ ۲۰ کیلوگرم در هر متر مربع گلخانه بجای ۲ کیلوگرم در هر متر مربع هوای آزاد تولید می شود.

۲- امکان تولید بیش از یک محصول در سال (خیار ۳ بار تولید در سال و گوجه فرنگی ۲ بار تولید در سال)

۳- افزایش کیفیت محصول تولیدی از طریق کنترل بهتر آفات و بیماری ها با روش های کنترل بیولوژیک و نیز کاهش مصرف سموم که موجب افزایش کیفیت محصول و افزایش صادرات و حفظ محیط زیست خواهد شد.

۴- صرفه جویی در مصرف آب با استفاده از روش های آبیاری نوین؛ با در نظر گرفتن شرایط کم آبی، خشکسالی و کم بارانی این روش می تواند بهترین روش کشت و استفاده (بهینه از آب باشد)

۵- استفاده از اراضی غیر قابل کشت با روش هایی مانند آبکشت یا هیدروپونیک؛ مانند گلخانه های پرورش سبزی در جزیره کیش

۶- عدم وابستگی تولید به شرایط محیطی و امکان بازاریابی مناسب و تنظیم برنامه کشت مطابق نیاز بازار، مثلاً تاریخ کاشت خیار بگونه ای تنظیم شود که زمان برداشت اواخر اسفند ماه باشد.

۷- استفاده از اوقات بیکاری کشاورزان در پاییز و زمستان از طریق تداوم کار و تولید محصول در تمام فصول با توجه به امکان کنترل عوامل محیطی و تنظیم شرایط مورد نیاز گیاه

۸- آزادسازی زمین ها برای کاشت گیاهان استراتژیک مانند گندم

۹- کاهش جذب فلزات سنگین توسط گیاهان و حفظ سلامت جامعه با روش آبکشت یا هیدرو پونیک که امکان جذب کمتر این عناصر را فراهم می سازد.

۱۰- جلوگیری از تغییر کاربری زمین برای ساختمان سازی (به علت سودمند بودن تولیدات گلخانه ای)

۱۱- جلوگیری از مهاجرت روستاییان به شهر، با احداث گلخانه و کشت در محیط های کنترل شده، زیرا روستاییان با آب و زمین محدود نیز قادر به کسب در آمده خواهند شد.

۱۲- ایجاد فرصت های شغلی برای جوانان، زنان روستایی و دانش آموختگان کشاورزی

معایب کشت گلخانه ای

• هزینه اولیه کشت گلخانه ای زیاد است که قسمت اعظم این هزینه صرف احداث گلخانه می شود. البته در صورت سود مند بودن محصول تولیدی، هزینه های اولیه در مدت سه سال برگشت داده می شود.

• کشت گلخانه ای نیاز به مراقبت دائمی دارد. بر خلاف کشت در هوای آزاد که با مراقبت کمتر نیز می توان به سود قابل قبولی دست یافت.

در کشت های گلخانه ای حتی لحظه ای غفلت می تواند خسارت جبران ناپذیری وارد کند؛ مثلاً کاهش شدید دما در گلخانه در یک شب سرد زمستانی می تواند باعث نابودی کامل خیار گلخانه ای یا محصول کشت شده شود.

در صورت تصمیم به کشت گلخانه ای چه باید کرد؟

۱- تعیین بازار فروش؛ باید مشخص شود محصول تولیدی در کجا به فروش خواهد رسید؟

۲- تعیین اوقات مختلف سال از نظر میزان فروش، زمان کسادی و اشباع بازار یا خلاء و نیاز شدید بازار

۳- تعیین نوع و ویژگی های محصول مورد نیاز بازار؛ مثلاً گوجه فرنگی درشت یا ریز، گیلایی یا گلابی شکل، مورد پسند مصرف کننده است؟ کدام نوع فلفل زرد، سبز یا قرمز مورد پسند مردم است؟

۴- جمع آوری اطلاعات هواشناسی منطقه مورد نظر کشت شامل؛ میانگین ده ساله کمینه دما در سردترین شب سال،

۲ - ۱۲ - هزینه های جاری

الف - هزینه آب، برق، گاز، گازوئیل، تلفن و...

ب - خرید بذر

ج - خرید کود

د - خرید سم

و - هزینه کارگری (از کاشت تا برداشت)

کل هزینه ها = هزینه های ثابت + هزینه های جاری

سود = فروش کل (عملکرد کل × قیمت) - کل هزینه ها

اهمیت اقتصادی سبزی های گلخانه ای

بر اساس آمار وزارت جهاد کشاورزی کشت سبزی های گلخانه ای مساحتی حدود ۳۶۰۰ هکتار را تشکیل می دهند که از مساحت ذکر شده ۲۷۰۰ هکتار بصورت فعال کار می کنند. حدود ۹۷ درصد سطح زیر کشت گلخانه ها خیار، ۲ درصد گوجه فرنگی، ۰/۷ درصد فلفل و بقیه را سایر سبزی ها تشکیل می دهند.

اگر در هر هکتار از این گلخانه ها حدود ۲۰۰ تن محصول تولید شود، تقریباً کل تولید ۵۴۰ هزار تن می باشد و اگر قیمت هر کیلوگرم آن ۲۰۰ تومان فرض شود، رقمی حدود ۱۰۰ میلیارد تومان عاید می شود که اهمیت بسزایی در اقتصاد کشور دارد. نکته مهم امکان کشت سبزی های گلخانه ای در سطحی بسیار کوچک (مثلاً ۱۰۰۰ متر مربع) است که در صورت رعایت کلیه جوانب و برنامه ریزی صحیح می تواند سود قابل قبولی عاید کشاورز کند. مثلاً اگر در یک گلخانه ۱۰۰۰ متر مربعی، ۳۰۰۰ بوته خیار کشت شده باشد و هر بوته بطور متوسط پنج کیلوگرم خیار تولید کند، در مجموع ۱۵۰۰۰ کیلوگرم خیار تولید می شود و اگر سه بار کشت در یک سال در نظر گرفته شود، با احتساب قیمت ۲۰۰ تومان برای هر کیلوگرم خیار، درآمد کل حاصل از فروش مبلغ ۹/۰۰۰/۰۰۰ تومان خواهد شد. دستیابی به چنین درآمدی در محصولات کاشته شده در هوای آزاد تقریباً غیر ممکن است. بنابراین می توان نتیجه گرفت که کشت گلخانه ای سبزی ها در صورت توجه به کلیه جوانب آن می تواند سود اقتصادی قابل توجهی داشته باشد.

میانگین بیشینه دما در گرمترین روز سال، میانگین ده ساله بارندگی، میانگین تعداد روزهای آفتابی، میانگین تعداد روزهای ابری، میانگین تعداد روزهای یخبندان و...

۵- تعیین جهت های چهارگانه جغرافیایی، جهت وزش باد غالب و باد خسارت زا

۶- تعیین ویژگی های خاک مانند بافت، ساختمان، PH، EC، میزان عناصر پرمصرف و کم مصرف، میزان آهک و ظرفیت تبادل کاتیونی و...

۷- مشخص کردن وضعیت آب منطقه از نظر کمی و کیفی

به ازای هر متر مربع بستر خاکی در گلخانه حدود یک متر مکعب آب می باید در دسترس باشد PH، EC، کل مواد جامده حل شده در آب (TSS)، بیکربنات، سدیم، کلر و فلور آب باید در حد مطلوب باشد.

۸- تعیین فاصله گلخانه تا بازار مصرف

۹- محاسبه دستمزد کارگر در منطقه ای که قرار است گلخانه احداث شود.

۱۰- جمع آوری اطلاعات علمی در مورد کاشت، داشت، برداشت، آفات، بیماری ها و انبارداری گیاه مورد نظر

۱۱- بازدید از گلخانه های پرورش سبزی و جمع آوری اطلاعات عملی و تجربی (بمنظور جلوگیری از تکرار اشتباه دیگران و درس گرفتن از آن ها)

۱۲- بررسی اقتصادی و تعیین هزینه های تولید

۱۲-۱- هزینه های ثابت

الف - هزینه احداث گلخانه

ب- هزینه تاسیسات گرم کننده

ج- هزینه تاسیسات خنک کننده

د- هزینه تاسیسات آبیاری

ه- خرید سمپاش

و- خرید زمین

ز- خرید دماسنج، رطوبت سنج، pH متر، EC متر، تانسیومتر، نورسنج

ح- خرید گلدان

مدیریت پسماند های شهری

مهندس بهزاد قنبری

کارشناس رسمی دادگستری در رشته مهندسی محیط زیست

اولین گام های مدیریت پسماند با سوزاندن زباله و تولید انرژی از آنها آغاز شد.

مدیریت پسماند به مجموعه مقررات منسجم و سیستماتیک در خصوص تولید، ذخیره، جمع آوری، حمل و نقل، پردازش و دفع پسماند گفته می شود که منطبق بر اصول زیست محیطی و بهداشت عمومی است.

عناصر مدیریت پسماند

اصولاً سیستم های مدیریت پسماند شهری دارای هشت عنصر اصلی به شرح ذیل هستند:

۱. کاهش در مبدأ

به مجموعه اقداماتی که در طراحی، تولید، عرضه و استفاده از محصولات بکار گرفته می شود تا در پایان فرآیند مصرف حجم پسماندهای تولیدی کاسته شود، کاهش در مبدأ گفته می شود. اجرای این برنامه ها در کشورهای صنعتی، منجر به بروز نسل جدیدی از فناوری به نام فناوری پاک در دنیا شده است.

۲. راه های کنترل تولید مواد زائد جامد

اساس طراحی سیستم مدیریت پسماند شهری، شناخت کمیت و کیفیت تولید است. کمیت تولید در حجم سرمایه گذاری برای ماشین آلات، ظروف ذخیره در محل، ایستگاه های انتقال، ظرفیت دفع سازماندهی و تشکیلات مناسب مؤثر است. در حالیکه کیفیت مواد بر نوع پردازش ماشین آلات و روش دفع تأثیر گذار است. بطور کلی مشکل اصلی جوامع انسانی، تولید روزافزون پسماند بوده و کم کردن حجم تولید مواد زائد، نیازمند انقلابی در صنعت و همچنین تغییر در نگرش انسان به منابع طبیعی و محیط زیست است.

۳. ذخیره، پردازش و اداره در محل

سومین عنصر مهم در سیستم مدیریت پسماند؛ ذخیره، پردازش و اداره پسماند در محل است. انجام درست این فرآیند بستگی کامل به نحوه و چگونگی اطلاع رسانی و آموزش های همگانی از طرف سیستم مدیریت پسماند دارد. این عنصر نقش مهمی در بهداشت شهری داشته زیرا دقیقاً اینجاست که زباله برای مدتی بدون متولی در معابر رها می شود.

چند سال پیش بود که مردم ناپل ایتالیا که بیشتر با نام دیه گو مارادونا نابغه آرژانتینی جهان فوتبال شناخته می شوند، نسبت به وضع آشفته شهر که در آن بیش از دو هزار تن زباله در خیابان ها، گذرگاه های عمومی و مقابل خانه های شهر انباشته شده بود اعتراض های گسترده ای برپا کردند. ناامیدی و خشم شهروندان از اوضاع اضطراری شهر با گرم شدن هوا بیشتر شد و شهروندان تلاش کردند بسیاری از زباله های رها شده در سطح خیابان را برای رهایی از بوی تعفن آن به آتش بکشند. برخی از شهروندان خشمگین نیز با واژگون کردن سطل های زباله و پخش زباله ها در خیابان ها، باعث ایجاد ترافیک در سطح شهر شده و بیشتر مغازه ها و فروشگاه های شهر نیز به دلیل شرایط نامناسب بهداشتی به تعطیلی کشیده شدند.

کمیسیون اروپا پیش از آن نیز دولت ایتالیا را بخاطر عدم حل بحران زباله در شهر ناپل و نداشتن برنامه برای بازیافت زباله ها و شیوع بیماری های مختلف در منطقه محکوم کرده بود. اگر چه در آن زمان دلایل بحران پیچیده ناپل، موارد زیادی از جمله برخی اشتباهات محاسباتی، فنی - اداری و همچنین پاره ای ملاحظات یا منافع سیاسی، صنعتی و مافیایی گزارش گردید اما بدون شک سوء مدیریت پسماندها عامل اصلی این رخداد اجتماعی بود. اما پسماند و مدیریت پسماند شهری چیست؟

بطور خلاصه پسماند به مواد جامد، مایع و گاز (غیر از فاضلاب) گفته می شود که پس از مصرف، دور ریخته می شوند. پسماندها در تعاریف علمی به شش گروه شهری، صنعتی، خطرناک، بیمارستانی، الکترونیکی و فضایی تقسیم بندی می شوند. در گذشته با توجه به ساده بودن سبک و نوع زندگی، نزدیک بودن انسان به طبیعت و مصرف همگن با طبیعت، پسماندهای تولید شده براحتی قابل برگشت به محیط زیست بودند. با افزایش جمعیت، صنعتی شدن جوامع و تغییر الگوهای مصرف، این پسماندها به مرور باعث بروز مشکلات پیچیده ی زیست محیطی شدند تا جایی که از یک سده پیش، کشورهای پیشرفته صنعتی به فکر چاره افتاده و

۴. پردازش

به هر روش یا سیستمی که موجب تغییر شکل فیزیکی یا شیمیایی مواد جامد شود، پردازش گفته می شود. هدف از پردازش بهبود کارایی سیستم های مدیریت پسماند، بازیافت مواد قابل استفاده و تولید انرژی از بازیافت مواد می باشد. پردازش شامل تکنیک های مختلفی از جمله کاهش شیمیایی حجم (احتراق و زباله سوزی)، کاهش مکانیکی حجم (فشرده‌گی)، کاهش مکانیکی اندازه (خرد کردن، خشک کردن) و آبگیری است.

۵. جمع آوری

جمع آوری عمدتاً شامل برداشتن مواد زائد از محل تولید، بارگیری در وسایل نقلیه و حمل آنها به محل هایی که مواد باید در آنجا تخلیه شوند، است. این عنصر از جنبه بهداشتی مانند جلوگیری از آلودگی آب، هوا و خاک، تجمع حشرات و جوندگان و از نظر اقتصادی و زیبایی شناختی محیطی حائز اهمیت بسیار است.

۶. حمل و نقل

ششمین عنصر مهم در این سیستم حمل و نقل است. توجه به این عنصر زمانی ضرورت پیدا می کند که فاصله محل دفع، از مراکز تولید مواد زیاد باشد. در این صورت باید زباله های جمع آوری شده از وسایل نقلیه کوچک تر به کامیون های بزرگتر بارگیری شوند. این پروسه در مکانی به نام ایستگاه های انتقال صورت می گیرد.

۷. بازیافت

بازیافت یعنی تبدیل مواد زائد و بلااستفاده به موادی که مجدداً قابل استفاده باشند. این فرآیند باعث صرفه جویی در هزینه، انرژی، منابع طبیعی و کاهش آلودگی محیط می شود. همچنین فروش مواد بدست آمده، مخارج جمع آوری و سایر هزینه‌ها را جبران می کند. بازیافت فقط به تولید محصول منجر نمی شود، بلکه تولید انرژی هم می تواند از نتایج بازیافت باشد. از سه روش مختلف شامل: سوزاندن یا احتراق مستقیم مواد آلی، پیرولیز مواد آلی و تولید گاز و سوخت مایع، هضم بیولوژیکی همراه با لجن فاضلاب و یا بدون آن و تولید گاز متان می توان مواد آلی زباله را به انرژی تبدیل کرد.

۸. دفع

کلیدهی روش‌های از بین بردن یا کاهش خطرات ناشی از پسماندها از قبیل بازیافت، دفن بهداشتی و زباله سوزی، دفع نام دارد. هیچ یک از روش های دفع زباله به تنهایی برای همه شرایط مناسب نیستند. انتخاب یک روش مناسب باید بر پایه عوامل محلی مانند هزینه، در دسترس بودن زمین، کارگر و غیره باشد. روش های دفع زباله عبارتند از:

- تلنبار کردن زباله (منسوخ شده)
- دفن در اعماق دریا (منسوخ شده)
- خوراک دام و طیور (حذف به دلایل بهداشتی)
- آسیاب کردن و ریختن زباله در فاضلاب (نیازمند بسترسازی مناسب)
- تهیه کود از زباله (کمپوست)
- تولید بیوگاز از زباله
- سوزاندن در کوره های مخصوص یا زباله سوزها
- دفن بهداشتی

مدیریت پسماند در برخی کشورهای جهان

مدیریت پسماند جامد شهری در کشورهای پیشرفته یکی از چالش های مهم مدیریتی در سال های اخیر بوده که تلاش های فراوانی در بهبود این مدیریت صورت گرفته است. اجتناب از آلودگی محیط زیست، کاهش گازهای گلخانه ای و حفظ منابع مواد و انرژی از مهمترین اهدافی است که در مدیریت پسماند جامد شهری دنبال می شود. از میان عناصر مختلف مدیریت پسماند شهری پس از کاهش تولید پسماند، بازیافت در بالاترین بخش هرم مدیریتی پسماند قرار دارد. بازیافت در راستای هماهنگی کامل با توسعه پایدار، علاوه بر کاهش آلودگی های وارد بر محیط زیست، از طریق بازگشت مواد قابل بازیافت به حفظ ماده و انرژی نیز یاری می رساند.

سوئیس به عنوان یکی از مهم ترین کشورهای فعال در زمینه بازیافت زباله شناخته می شود؛ این کشور با میزان بازیافت بیش از ۵۰ درصد زباله های تولیدی، در بین کشورهای پیشرفته در رتبه بالایی جای می گیرد.

در آلمان و استرالیا، بازیافت به ترتیب با نرخ ۶۲٪ و ۵۲٪ به عنوان مکانیسم مدیریتی غالب در این دو کشور اجرا می شود. آلمانی ها خود را قهرمان محیط زیست جهان می دانند.

در سال ۱۳۷۰ با تصویب وزارت کشور، در شهرداری تهران سازمانی تحت عنوان سازمان «بازیافت و تبدیل مواد» تشکیل و مدیریت زباله‌ها در شهر تهران به این سازمان محول شد. سپس این سازمان در سایر مراکز استان نیز ایجاد شد و انجام فعالیت‌هایی در زمینه ساماندهی و بهینه‌سازی عملیات جمع‌آوری، حمل و نقل، بازیافت و دفع پسماندها را به عهده گرفت. از اقدامات قابل توجهی که در زمینه قانونمند کردن مدیریت پسماند در کشور انجام شد؛ تصویب قانون مدیریت پسماند توسط مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۱۳۸۳/۲/۲۰ بود که می‌توان از آن به عنوان نقطه عطفی در شکل‌گیری قانونمند مدیریت پسماند در کشور یاد کرد.

بنا بر گزارش‌های غیر رسمی، متوسط سرانه تولید روزانه زباله در کشور ۷۱۰ گرم است. روزانه بیش از ۵۰ هزار تن و سالانه بیش از ۲۰ میلیون تن زباله و پسماند در کشور تولید می‌شود که ۸۰ درصد آن در شهرها است. بر اساس این گزارش‌ها نرخ بازیافت در ایران در حدود ۱۶ درصد برآورد می‌گردد. بدین ترتیب سالانه ۱۶ میلیون تن زباله در کشور در زیر خاک دفن می‌شود و تنها ۲ درصد دفن‌ها بصورت بهداشتی است. با توجه به ترکیب پسماند ایران در مقایسه با سایر کشورهای پیشرفته، که حاوی بخش آلی بیشتری است، پتانسیل افزایش نرخ بازیافت (در قالب کمپوست) و انحراف جریان پسماند از مراکز دفن وجود دارد. بنظر می‌رسد با روند فعلی برنامه‌ها و شیوه‌های موجود جمع‌آوری و دفع زباله، جوابگوی نیازهای آتی کشور نخواهد بود. بدیهی است استفاده از هر نوع تکنولوژی، بدون شناخت مواد و سازگاری با عوامل محلی و محیطی نتیجه مطلوبی به همراه نخواهد داشت. لذا باید با انجام مطالعه و پژوهش‌های میدانی و کاربردی و توجه بیشتر به شرایط اقلیمی کشور و همچنین بهره‌گیری از تجارب جهانی، به راهکارهای عملی و سودمند برای مدیریت پسماندهای شهری دست یابیم.

جداسازی زباله‌های خانگی از مدت‌ها پیش امری مهم برای مردم آلمان تلقی می‌شده است؛ چنانکه در هر آپارتمان معمولاً ۵ سطل برای ۵ نوع زباله وجود دارد که با رنگ‌های جداگانه مشخص شده‌اند.

به علت موقعیت جغرافیایی و غالب بودن زباله‌سوزی در ژاپن (بیش از ۷۰ درصد)، نرخ بازیافت در این کشور ۲۰ درصد است. در حالیکه با وجود غالب بودن دفن در آمریکا (به دلیل وسعت سرزمین و فرهنگ مصرف‌گرایی) نرخ بازیافت در این کشور به ۳۵ درصد می‌رسد.

یونان در بحث بازیافت زباله حدود ۱۵ سال عقب‌تر از سایر کشورهای اتحادیه اروپاست. جداسازی زباله برای مردم یونان چندان مهم نبوده و دولت می‌کوشد تا با تشویق شهروندان، خود را به استانداردهای اروپایی برساند. در نتیجه این روند، آتن؛ پایتخت این کشور در حال حاضر با بحران مدیریت زباله به دلیل نبود روش‌های جایگزین روبه‌روست.

مدیریت پسماند در ایران

در ایران؛ اولین برنامه ریزی‌ها برای برخورد صنعتی با زباله از سال ۱۳۴۶ آغاز شد. در این سال اولین واحد تولید کمپوست از زباله توسط بخش خصوصی و بصورت نیمه صنعتی در شهر اصفهان راه‌اندازی شد. بعد از آن در سال ۱۳۴۸ شهرداری تهران طی قراردادی با یک شرکت انگلیسی، اولین کارخانه کمپوست تهران را در جنوب شهر در محلی به نام صالح آباد احداث کرد.

بعد از انقلاب اسلامی، در وزارت صنایع، ستادی تحت عنوان «ستاد کود گیاهی» تشکیل شد. این ستاد در سال ۱۳۶۱ با تدوین برنامه‌ای، احداث ۵ کارخانه کمپوست را در ۵ شهر بزرگ اصفهان، مشهد، تبریز، شیراز و رشت در دستور کار خود قرار داد. احداث این کارخانه‌ها بعدها به شهرداری‌های همان شهرها محول شد.

در سال ۱۳۷۰ با تصویب وزارت کشور، در شهرداری تهران

چگونه یک دوربین عکاسی تهیه کنیم؟

شهرام کاتوزیان

کارشناس رسمی دادگستری در رشته حوادث ناشی از کار

حفظ خاطره عکس بگیریم، شاید هم به عنوان یک حرفه و هنر به عکاسی نگاه می کنیم، به هر حال برای عکس گرفتن به دوربین نیاز داریم، ممکن است این دوربین در تلفن همراه ما باشد یا شاید با داشتن یک دوربین SLR بخواهیم جدی تر عکاسی کنیم.

شرکت های بزرگ و معروف با ترفندهایی که امروزه در موبایل ها بکار می برند و با افزایش کیفیت ال سی دی موبایل ها، موفق شده اند در ذهن بعضی از مردم چنین القاء کنند که تصاویر دوربین موبایل های ساخته شده توسط آن ها، از دوربین های حرفه ای هم بهتر عکس می گیرند، اما اگر چنین است، چرا عکاسان حرفه ای، دوربین های نسبتاً بزرگ و سنگین و گران قیمت خود را کنار نمی گذارند و به سراغ موبایل های سبک و ارزان قیمت نمی روند؟ (ارزان قیمت نسبت به یک دوربین حرفه ای) و یک بار برای همیشه خودشان را از شر مخارج سنگین دوربین ها و تجهیزات آن ها، رها نمی کنند؟

آیا برآستی لنز بزرگ و سنگین یک دوربین SLR با لنز کوچک و سبک دوربین موبایل، از لحاظ میزان نوری که وارد بدنه دوربین می کند، قابل مقایسه است؟ آیا کیفیت عکس این دو از لحاظ رزولوشن (تعداد پیکسل های موجود در هر

آماده ای؟ سر بالا، به دوربین عکاس زندگی لبخند بزن

که عکاس زندگی همه ما خداست...

تصویری که به دست نقاش یا عکاسی به ثبت می رسد، به مثابه نوشته و شعری است که سخن های بسیاری در دل دارد و می توان از آن برداشت های زیادی کرد، برای نوشتن داستان و شعر به قلم احتیاج داریم و برای ثبت تصویر عکاسی به دوربین نیاز است، دوربین در دستان توانای عکاس مانند قلمی است در دستان توانای نویسندگان و شاعران، امروزه با وجود دوربین های مختلف، مخصوصاً دوربین تلفن های همراه، همه عکس می گیرند، گاهی برای موضوعات کاری و گاهی برای تفنن و یادبود، اما برآستی فرق یک عکاس و کسی که دوربین دیجیتال خود را روی حالت اتوماتیک (خودکار) می گذارد و عکس می گیرد چیست؟ آیا صرفاً با خرید دوربینی گران قیمت می توان عکاس شد؟ (عکاس به معنای کسی که با گرفتن عکس به شکل و نحوه ای خاص مانند یک نویسنده یا هنرمند با ما سخن می گوید) قطعاً چنین نیست، اما مسلماً عکاس با داشتن دوربین مناسب (الزاماً نه گران قیمت) بهتر می تواند آنچه را که مورد نظر اوست به ثبت برساند و با مخاطب خود ارتباط برقرار کرده و او را تحت تاثیر قرار دهد، بنابراین اگر به هنر عکاسی علاقه مند هستیم، باید به دنبال یک دوربین خوب و مناسب باشیم تا بوسیله آن بتوانیم وارد دنیای عکاسی شویم.

آیا برای وارد شدن به دنیای عکاسی باید از همان ابتدا دوربین و تمام تجهیزات لازم را از گرانترین نوع آنها انتخاب کنیم؟ آیا با داشتن یک دوربین گران قیمت فول فریم (full-frame) می توانیم تبدیل به عکاس حرفه ای شویم؟ خیلی وقت ها صرفاً می خواهیم از اطراف و خانواده برای

آن است، که امروزه از جنس پلاستیک فشرده و مقاوم و یا ترکیبی از پلاستیک و آلیاژهای فلزی مانند منیزیم و تیتانیوم ساخته می شوند و اگر در مقابل ورود رطوبت و گرد و غبار هم مقاوم شده باشند که صد البته بهتر است، جنس بدنه و ویژگی های آن بر قیمت دوربین تاثیر گذار است، باید به نوع کاربرد دوربین توجه داشته باشیم تا متحمل هزینه اضافی نشویم، مثلاً اگر می خواهیم از دوربین در محیط های سخت مانند طبیعت و کوهستان استفاده کنیم، باید دوربین دارای بدنه ای با استحکام و مقاومت کافی در مقابل رطوبت و گرد و غبار باشد، اما اگر می خواهیم از دوربین در محیط آتلیه یا عکاسی عروسی و خانواده استفاده کنیم، استحکام زیاد دوربین اهمیت چندانی نخواهد داشت. دوربین دارای استحکام بیشتر به معنای پرداخت پول بیشتر برای خرید آن است.

۲- لنز (lense): اولین برخورد نور برای ورود به داخل دوربین از طریق لنز دوربین است، لنز دوربین از قطعات متعددی مانند تعدادی عدسی و پره های دیافراگم (برای کنترل میزان نور ورودی) تشکیل شده است که با توجه به اندازه دهانه و جنس عدسی و ترتیب قرار گرفتن عدسی ها و اندازه دیافراگم، میزان نور ورودی به دوربین تعیین می شود، هر چه اندازه دهانه لنز (قطر دهانه لنز) بزرگتر باشد می تواند نور بیشتری برای ورود به دوربین جمع کند، همچنین جنس عدسی ها در میزان نور ورودی به دوربین دارای اهمیت است و همه این عوامل شفافیت لنز یا میزان F که همان میزان گشودگی لنز باشد را تعیین می نمایند، بطوریکه هر چه F دوربین به عدد یک نزدیک تر باشد، این لنز دارای گشودگی و شفافیت بیشتری است (به معنای دیگر لنز سریعتری است) برای داشتن چنین لنز هایی باید پول بیشتری بپردازیم. برای مقایسه، لنز دوربین یک موبایل با قطر دهانه ۱mm و لنز یک دوربین حرفه ای با قطر دهانه ۴۰mm را در نظر بگیرید (با توجه به

اینچ از عکس رزولوشن آن را تعیین می کند) در هنگام بزرگ نمودن عکس، بمنظور تشخیص قسمت های کوچک تصویر یکسان است؟

بی شک هنگام عکاسی از اوراق یک پرونده رزولوشن تصویر حاصل از دوربین موبایل و رزولوشن تصویر حاصل از دوربین SLR هم ارزش هستند، زیرا مقصود ما در اینجا تنها خوانا بودن عکس است، اما آیا رزولوشن یک تصویر در هنگام عکاسی ماکروگرافی با دوربین موبایل و دوربین SLR با لنز ماکرو نیز هم ارزش هستند؟ مسلماً تصویر دوربین SLR دارای رزولوشن و کیفیت بسیار بیشتری است.

انتخاب دوربین عکاسی مناسب

همانطور که می دانید با عبور نور از لنز دوربین و تمرکز نور بر روی سنسور، تصویری از افراد و هر آنچه در مقابل دوربین است بر روی سنسور (صفحه حساس به نور) تشکیل می شود و پیکسل های حساس به نور با جذب نور و تبدیل آن ها به سیگنال های دیجیتالی و ارسال آن ها به پردازشگر دوربین (Digital Signal Processor) و فرآیند های پردازشی در پردازشگر، باعث ثبت تصویر در حافظه دوربین می شوند. کاملاً مشخص است که باید نور مناسب و کافی به صفحه حساس به نور (sensor) برخورد نماید تا تصویر با کیفیت مناسب ثبت شود.

در ادامه قسمت های مختلف دوربین را که در تعیین ارزش آن نقش اساسی دارند مورد بررسی قرار می دهیم؛ هر دوربین دیجیتال شامل قسمت های مختلفی به شرح زیر است:

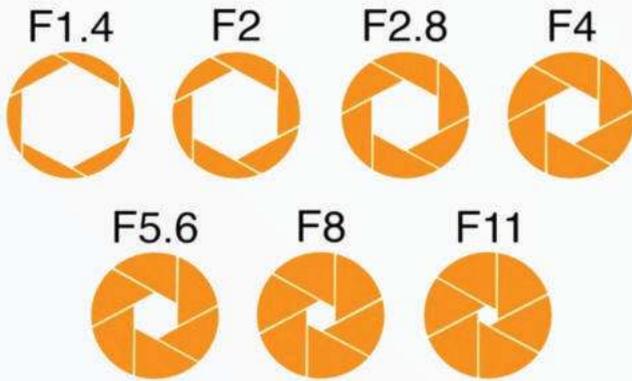
- ۱- بدنه دوربین، ۲- لنز، ۳- دیافراگم، ۴- شاتر، ۵- سنسور، ۶- کلید چرخان، ۷- دکمه شاتر، ۸- باتری، ۹- سنسور

البته بعضی ویژگی های دیگر دوربین نیز در تعیین قیمت و ارزش دوربین مؤثر هستند که تا جای ممکن درباره آن ها صحبت خواهیم کرد.

۱- بدنه دوربین: یکی از مهمترین قسمت های دوربین بدنه

۳- دیافراگم (Aperture): همانطور که اشاره شد در داخل لنز دوربین قطعه‌ای به نام دیافراگم وجود دارد که از پره‌های در هم فرورونده‌ای تشکیل شده است. با تغییر میزان درهم‌روندگی پره‌ها می‌توان روزنه وسط آن را کوچک و بزرگ نمود و به این وسیله میزان نور ورودی به داخل دوربین را تغییر داد. عملکرد آن به مانند مردمک چشم انسان است، با کوچک شدن آن میزان نور ورودی به داخل لنز کم می‌شود و با بزرگ شدن آن میزان نور ورودی افزایش می‌یابد. البته کوچک و بزرگ شدن دیافراگم بر عمق میدان عکس نیز اثر گذار است، که می‌توان در مقاله‌های دیگر در مورد آن توضیح داد.

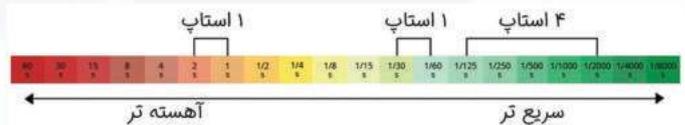
۴- شاتر (shutter): شاتر دوربین؛ یک قطعه‌ی پرده‌مانند است که با فشردن دکمه، شاتر برای مدت زمان معینی (بسته به تنظیم سرعت شاتر) از مقابل سنسور کنار رفته، اجازه عبور نور و رسیدن نور به سنسور دوربین را می‌دهد، مشخص است که هر چه بازه تغییرات سرعت شاتر بیشتر باشد، دوربین ارزشمندتر و گران‌قیمت‌تر است. سرعت باز شدن شاتر از حالت BALB (زمان نامحدود باز ماندن دهانه شاتر) تا چند هزارم ثانیه مثلاً ۱/۸۰۰۰ ثانیه و حتی سرعت بالاتر نیز می‌تواند تغییر کند. بازه بزرگتر سرعت شاتر در دوربین به معنای قیمت بالاتر آن است.

عدسی‌های هریک) به نظر شما کدامیک توانایی جمع‌آوری نور بیشتر دارند؟ پس چگونه بعضی از مردم تصویر گرفته شده با دوربین پیشرفته یک موبایل را با تصویر گرفته شده یک دوربین حرفه‌ای، مقایسه می‌کنند و با دیدن تصویر آنها بر روی صفحه LCD موبایل و دوربین گاهی فکر می‌کنند که تصویر گرفته شده با موبایل بهتر و شفاف‌تر است؟ در واقع این هنر سازنده موبایل‌های پیشرفته است که با پردازش‌هایی که بر روی تصویر موبایل انجام می‌دهند، تصویر موبایل بر روی LCD آن بهتر و شفاف‌تر به نظر می‌رسد ولی واقعیت چیز دیگری است و اگر تصاویر این دو را روی مانیتور یک رایانه حرفه‌ای با هم مقایسه کنیم، واقعیت مشخص می‌گردد. باید بدانیم که ویژگی‌های یک لنز که باعث گشودگی بیشتر آن می‌شود بر قیمت آن تاثیر گذار است، بطوریکه عکاسان حرفه‌ای از لنزهای گران‌قیمت خود به مانند جواهر نگهداری می‌کنند و گاهی جای چنین لنزهایی در گاو صندوق است.

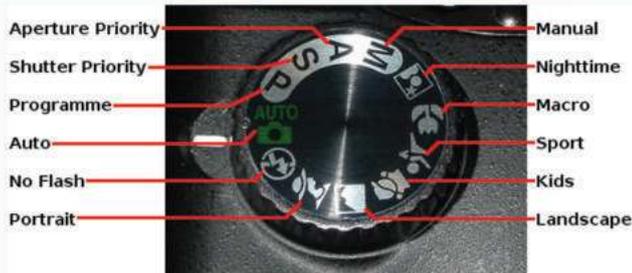
در بعضی دوربین ها تغییرات سرعت شاتر (Shutter Speed) مطابق جدول زیر است:

۵- مانیتور LCD: در دوربین های دیجیتال صفحه نمایش یا همان مانیتور LCD وجود دارد، که توسط آن تصویری که روی حسگر دوربین دیده می شود را می توان بلافاصله مشاهده کرده و عکاسی نمود، همچنین برای دیدن تصویری که در دوربین به ثبت رسیده از آن استفاده می شود. LCD دوربین های گران قیمت تر چرخان هستند که می توان در هنگام عکاسی در زوایای مختلف از آن بهره برد، بعضی دوربین های دیجیتال فقط صفحه LCD دارند و در بعضی دوربین های حرفه ای تر منظره یاب چشمی (viewfinder) که به آن ویزور هم گفته می شود نیز وجود دارد، که برای عکاسی در نور شدید بسیار کارآمد است، البته به ازاء وجود منظره یاب چشمی در دوربین گاهی باید تا یک و نیم میلیون تومان تفاوت قیمت بردازید، اما به نظر می رسد وجود ویزور در دوربین ضروری است.

۶- کلید چرخان انتخابگر مدهای دوربین (Camera Mode Dial) انتخاب حالت های مختلف عکاسی دوربین با یک کلید چرخان که معمولا در قسمت بالای بدنه دوربین قرار دارد انجام می شود، حالت های اتوماتیک، تقدم شاتر، تقدم دیافراگم، حالت انتخاب شاتر و دیافراگم یا همان انتخاب دستی (Manual) و غیره. در بعضی از دوربین ها این کلید چرخان بصورت تصویر متحرک دیجیتالی و مجازی در صفحه LCD قرار دارد، که انتخاب حالت عکاسی با آن انجام می شود، معلوم است که وجود یک کلید چرخان انتخابگر واقعی بر روی بدنه دوربین یک مزیت است و کار با دوربین را سرعت می بخشد.

۷- دکمه شاتر (Shutter Button)

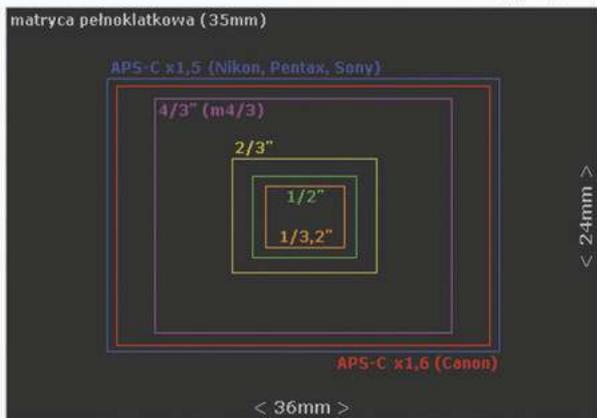
پر کاربردترین دکمه دوربین دکمه شاتر است، عملکرد آن بصورتی است که اگر تا نیمه فشرده شود، عمل فوکس روی موضوع مورد نظر در تصویر توسط فوکس اتوماتیک دوربین انجام می شود و اگر بطور کامل فشرده شود، عمل کرده و تصویر مورد نظر را ثبت می کند. البته دکمه شاتر در تمام دوربین ها وجود دارد و تأثیری در قیمت آنها ندارد، اما مکان دکمه شاتر بر ارگونومی دوربین تأثیر گذار است.

۸- باتری دوربین عکاسی (Battery)

بطور معمول دو نوع باتری در دوربین ها بکار می رود، گاهی کارخانه سازنده باتری های AA را برای دوربین در نظر گرفته است، مزیت این نوع باتری آن است که می توان این نوع باتری را براحتی از فروشگاه های مختلف

CMOS (که امروزه این نوع سنسور بیشتر مورد توجه سازندگان و خریداران است) دو فاکتور تعیین کننده وجود دارد که بر کیفیت عکس بدست آمده موثر است، یکی اندازه سنسور و دیگری تعداد پیکسل های سنسور، بطور کلی هر چه اندازه سنسور و تعداد پیکسل های آن بیشتر باشد، سنسور بهتری در اختیار داریم، اما بین اندازه و تعداد پیکسل های آن باید همخوانی وجود داشته باشد، به عبارت دیگر سازنده نمی تواند به دلخواه تعداد پیکسل ها را افزایش دهد، چرا که اگر تعداد پیکسل ها بیش از اندازه زیاد شود نتیجه معکوس می دهد و کیفیت عکس پایین می آید، معلوم است که یک سنسور دارای ابعاد $24 \text{ mm} \times 35 \text{ mm}$ مگاپیکسلی بر یک سنسور با ابعاد $15/7 \text{ mm} \times 23/6 \text{ mm}$ مگاپیکسلی ارجحیت دارد و البته اگر اندازه سنسور های دو دوربین برابر باشد، دوربینی که سنسور آن دارای تعداد پیکسل بیشتری باشد به شرط همخوانی اندازه سنسور با تعداد پیکسل بهتر است، اما همیشه تعداد پیکسل بیشتر به معنای سنسور بهتر و در نتیجه دوربین بهتر نیست، هیچگاه کیفیت تصویر یک دوربین کامپکت ۱۶ مگاپیکسلی بخوبی یک دوربین دیجیتالی فول فریم ۱۲ مگاپیکسلی نیست، بنابراین در هنگام انتخاب دوربین بیش از اهمیت به تعداد پیکسل های سنسور دوربین باید به ابعاد سنسور دوربین توجه کنیم و به آن اهمیت بدهیم.

در هر زمان تهیه کرد، یعنی براحتی در دسترس هستند، اما عیب بزرگ آنها این است که سرعت انرژی ذخیره شده در آنها به پایان می رسد (خیلی زود تخلیه می شوند) البته نوع قابل شارژ آنها هم قابل تهیه است، اما آنها نیز همان عیب تخلیه الکتریکی سریع را دارند، نوع دیگر باتری هایی که در دوربین های دیجیتال بکار می روند، باتری های کتابی لیتیوم-یونی هستند که با هر بار شارژ، دفعات بیشتری می توان با آنها عکاسی نمود که به میزان بار الکتریکی ذخیره شده در آنها بستگی دارد و هر چه عدد میلی آمپر ساعت (mAh) نوشته شده روی آنها بیشتر باشد باتری مناسب تری هستند، البته تمامی این عوامل به کارخانه سازنده دوربین بستگی دارد که چه نوع کاربردی را برای دوربین ساخته شده در نظر گرفته است. بنابراین باید به نوع باتری مناسب دوربین که کارخانه سازنده برای دوربین در نظر گرفته است توجه کنیم، بهتر است دوربینی را انتخاب کنیم که دارای باتری کتابی لیتیوم-یونی هستند.

۹- سنسور (Sensor)

یکی از مهمترین قطعات دوربین عکاسی دیجیتال، سنسور یا همان صفحه حساس به نور آن است، که در داخل بدنه دوربین جا دارد، سنسور هر دوربین گرانترین قطعه بکار رفته در بدنه دوربین است که تاثیر زیادی بر قیمت بدنه دوربین دارد، در واقع سنسور هر دوربین به جای فیلم عکاسی در دوربین آنالوگ قرار می گیرد، با عبور نور از داخل لنز تصویر سوژه مقابل دوربین بر روی سنسور تشکیل می شود و سنسور با تبدیل پالس های نوری به الکتریکی، پالس های الکتریکی حاصل را به پردازشگر دوربین فرستاده و پردازشگر با عملیاتی که بر روی پالس های الکتریکی انجام می دهد باعث ثبت تصویر در حافظه دوربین می شود، در هر سنسور از نوع (که امروزه این نوع بیشتر مورد توجه سازندگان و

نتیجه گیری نهایی:

بهتر است در خرید دوربین به عوامل زیر توجه کنیم:

۱- کیفیت بدنه: آیا در ساخت بدنه از آلیاژهای فلزی استفاده شده است؟ آیا بدنه نسبت به ورود رطوبت و گرد و غبار عایق شده است؟

۲- لنز: هر چه گشودگی دهانه لنز بیشتر باشد (لنز شفاف تر باشد) یعنی عدد F لنز دوربین عدد کوچکتری باشد لنز بهتری داریم و چنین لنزی ارزشمند تر و گران قیمت تر است. عدد F لنز دوربین یکی از فاکتورهای مهم دوربین است که در ویژگی های دوربین بیان می شود و بر روی دهانه لنز نوشته می شود.

در تصویر زیر ۵۰mm فاصله کانونی لنز است و عدد ۱:۱.۸ مربوط به عدد F لنز می باشد که نشان می دهد عدد F لنز ۱/۸ است که میزان گشودگی نسبتاً خوبی است، این لنز جزء لنز های گران قیمت است.

۳- سنسور: به مشخصات سنسور دقت می کنیم، سنسور بزرگتر با تعداد پیکسل بیشتر بهتر است، یعنی نباید فقط به تعداد پیکسل های سنسور دقت کنیم، در واقع باید به اندازه سنسور بیشتر از تعداد پیکسل سنسور اهمیت بدهیم، البته اگر دو سنسور هم اندازه با تعداد پیکسل متفاوت داشته باشیم، سنسوری که تعداد پیکسل اش بیشتر است، ارجحیت دارد (کارخانه سازنده به همخوانی اندازه سنسور و تعداد پیکسل اهمیت می دهد و همخوانی آن ها را رعایت می کند).

۴- وجود کلید انتخاب تنظیمات دوربین در روی بدنه دوربین، نوع باتری دوربین، وجود فرمت Raw علاوه بر فرمت JPEG، وجود لرزش گیر در داخل بدنه دوربین، تعداد عکس پی در پی که دوربین می تواند در واحد زمان بگیرد، سایز LCD، وجود چشمی یا همان ویزور در بدنه دوربین، دارای تکنولوژی هوشمند و بی سیم در دوربین و نوع باتری دوربین نیز از مواردی است که باید در هنگام انتخاب دوربین به آن ها دقت شود، البته موارد دیگری هم وجود دارد که در این مبحث نمی گنجد.

در یاد کوچه ها...

مهندس احمدعلی فرهام

کارشناس رسمی دادگستری در رشته کشاورزی و منابع طبیعی

آن سایه های خسته چشم انتظار کو
آن مانده تا نهایت شب بی قرار کو
دیگر نمی شناسمت ای کوچه غریب
آن های و هوی و خنده بی اختیار کو
کو از دحام سرخوش گنجشک های صبح
آواز غمگانه ای آن رهگذار کو
من آمدم که باز بر آن خانه در زخم
در نیست، خانه نیست نشانی ز یار کو
ای آشنای خلوت اندوهناک من
دیگر کسی نمانده، دلی غمگسار کو
زخمی که بر درخت ز ما یادگار بود
در دل به جای مانده ولی یادگار کو
گاهی به خواب هم به سراغم نیامدی
غوغای عشق و آن همه قول و قرار کو
در من هزار پنجره پاییز مانده است
ای کهنه روزگار، نسیم بهار کو
در انتظار آمدنم هیچکس نبود
آن سایه های خسته چشم انتظار کو

با بیماری فراموشی بیشتر آشنا شویم...

آلزایمر چیست؟

مرکز تحقیقات علوم و اعصاب شیراز
آزمایشگاه تشه برداری مغزی و انجمن آلزایمر استان فارس

آلزایمر؛ بیماری پیشرونده زوال حافظه و کارکردهای مهم ذهنی است که منجر به از دست دادن مهارت های فکری و اجتماعی می شود و زندگی روزمره فرد را تحت تاثیر قرار می دهد. در آلزایمر، تخریب و مرگ سلول های مغزی و نیز تخریب ارتباط بین آن ها باعث کاهش دائم حافظه و عملکرد شناختی می شود. اقدامات پزشکی و حمایتی برای بیماری آلزایمر می تواند، علائم را بهبود بخشد و در افزایش کارایی و حفظ استقلال بیمار مؤثر است. از آن جا که درمانی قطعی برای بیماری آلزایمر وجود ندارد، قرار گرفتن هر چه سریع تر بیمار در شبکه خدمات حمایت کننده بسیار مهم است.

آیا دمانس همان بیماری آلزایمر است؟

زوال عقل یا دمانس اصطلاحی عمومی است که بمنظور توصیف علائم و نشانه های گروه بزرگی از اختلالات و بیماری ها با ویژگی مشترک افت پیشروندهی عملکرد شناختی فرد بکار می رود و انواع مختلفی دارد. بیماری آلزایمر شایع ترین علت زوال عقل یا دمانس در بزرگسالان است و مشکلات عروقی مغز از دیگر علت های دمانس است.

چه چیزی باعث بوجود آمدن آلزایمر می شود؟

علت بوجود آمدن این بیماری نا شناخته است، اما بطور کلی آنچه سبب پدیدار شدن بیماری آلزایمر می شود، رسوب غیر عادی برخی مواد پروتئینی در سلول های مغز است. این رسوبات ارتباط سلول های مغز را با یکدیگر مختل کرده و مانع رسیدن پیام های عصبی می شوند.

علائم و نشانه های آلزایمر چیست؟

۱- اختلال حافظه، ۲- اختلال در انجام وظایف روزمره، ۳- گم کردن زمان و مکان ۴- اختلال در گفتار ۵- اختلال در قضاوت ۶- تغییر در خلق خو (افسردگی، پرخاشگری) ۷- جا به جا گذاشتن وسایل ۸- تغییرات رفتاری (اجتماع گریزی عدم اعتماد به دیگران تغییر در عادات خواب، پرسه زنی، هنجارشکنی، هذیان؛ مثلاً اینکه چیزی از آن ها دزدیده شده است).

چه اقداماتی در پیشگیری و کنترل آلزایمر مؤثرند؟

در حال حاضر درمان قطعی برای بیماری آلزایمر وجود ندارد اما داروهایی وجود دارند که موقتاً علائم بیماری را کاهش داده

و پیشرفت آن را کند می کنند.

برای پیشگیری از آلزایمر می توان فعالیت های زیر را انجام داد:

- تمرینات فکری؛ مطالعه، انجام بازی های فکری و حل جدول
  - تمرینات بدنی؛ مانند ورزش، باغبانی و تمیز کردن وسایل منزل
  - عدم مصرف دارو های متعدد؛ ترکیب بعضی از داروها باعث گیجی و فراموشی می شود. بنابراین پزشک معالج باید از تمام دارو هایی که فرد مصرف می کند آگاه باشد.
  - پیروی از رژیم غذایی سالم؛ روزانه باید از میوه های مختلف و سبزی های تازه استفاده کرد. سبزیجات پهن برگ مثل اسفناج، کاهو و بروکلی مفید هستند. خوردن ماهی بویژه پخته یا کباب شده حداقل یک بار در هفته
  - نواختن یا گوش دادن به موسیقی؛ باعث افزایش عمر مغز می شود.
  - داشتن ارتباطات اجتماعی مستمر؛ که باعث می شود مغز فرد جوان بماند. انجام سرگرمی هایی که ترکیبی از فعالیت های اجتماعی، فیزیکی و فکری باشد بهترین محافظ در برابر این بیماری است.
  - خواب کافی و منظم شبانه؛ برای تقویت حافظه و بهبود عملکرد شناختی مفید است.
  - پرهیز از دخانیات و کاهش مصرف مواد قندی و چربی در پیشگیری از دمانس بسیار مؤثر است.
- چه زمانی به پزشک مراجعه کنیم؟**
- از آن جایی که علائم بیماری آلزایمر شروع تدریجی دارند، ممکن است به اشتباه تصور شود که این تغییرات بخشی از روند طبیعی پیری است لذا بیماری دیر تشخیص داده شود؛ در حالی که با تشخیص زود هنگام می توان پیشرفت بیماری را کند کرد. بنابراین با دیدن یک یا چندی از علائم و نشانه های نام برده به پزشک متخصص مراجعه کنید.
- آزمایش های تشخیصی که با هدف تشخیص و پیگیری درمان مشکلات حافظه انجام می شود:
- ۱- آزمایشات جسمی و نورولوژیک ۲- بررسی های آزمایشگاهی؛ مثل:
  - آزمایش خون ۳- بررسی وضعیت عصب- روانشناختی ۴- تصویر برداری از مغز

رایحه درمانی یا آروماتراپی (Aromatherapy)

مهندس محمد حسن کرد

کارشناس رسمی دادگستری در رشته کشاورزی و منابع طبیعی

مهندس احمد یوسفی

گاتفوسه پس از سوختگی در انفجار آزمایشگاهش متوجه خواص درمانی اسطوخودوس در روند بهبود سوختگی هایش شد. پس از آن شروع به تجزیه و تحلیل خواص شیمیایی روغن های ضروری و نحوه استفاده از آن ها برای درمان سوختگی ها، عفونت های پوستی و زخم های سربازان در طول جنگ جهانی اول کرد. امروزه بسیاری از لوسیون ها، شمع ها و محصولات زیبایی به عنوان "آروماتراپی" فروخته می شوند. با این حال، بسیاری از این محصولات حاوی عطر مصنوعی هستند که خواص مشابهی با روغن های ضروری ندارند.

کاربردهای رایحه درمانی یا آروماتروپی

آروماتراپی در طیف گسترده ای از موارد - از سالن های بهداشتی تا بیمارستان ها - برای بهبود انواع شرایط استفاده می شود. بطور کلی، به نظر می رسد که رایحه درمانی؛ درد را کاهش، حالت روحی را بهبود و احساس آرامش را افزایش می دهد.

در واقع برخی از اسانس های موجود؛ از جمله اسطوخودوس، گل رز، نارنجی، ترنج، لیمو و چوب صندل برای کاهش اضطراب، استرس و افسردگی مفید بوده اند.

درمان ماساژ با اسانس های طبیعی، برای افراد مبتلا به افسردگی نیز مفید است. برخی از این اسانس ها باعث تحریک احساسات مثبت در ناحیه مغز در قسمت حافظه و احساسات می شوند. البته نحوه مصرف نیز بر کارایی آن ها تاثیر بسزایی دارد.

نتایج آزمایشگاهی نیز ترکیبات شیمیایی برخی از اسانس های گیاهی، خواص ضد باکتری و ضد قارچی این محصولات را نشان داده است. برخی از شواهد نیز نشان می دهد که عصاره مرکبات سیستم ایمنی را تقویت و عصاره نخود فرنگی به هضم غذا کمک می کند.

کاربردهای دیگر آروماتروپی

- آلورپی آریاتا (ریزش مو)
- کاهش اضطراب
- رفع یبوست (با ماساژ شکم با استفاده از آروماتراپی)
- درمان بیخوابی
- التیام درد
- رفع خارش

رایحه درمانی استفاده از اسانس گیاهان و روغن های معطر استخراج شده از گیاهان و گل ها برای درمان بیماری های مختلف و بهبود وضعیت سلامتی است. این روغن ها را می توان از طریق استنشاق، حمام یا ماساژ مورد استفاده قرار داد.

اگرچه کلمه "Aroma" به معنای عطر؛ این تصور را بوجود می آورد که محصولات آروماتروپی فقط از طریق استنشاق قابل استفاده هستند، ولی از طریق ماساژ بر روی پوست و در موارد نادری از طریق خوراکی نیز قابل استفاده هستند. البته هرگز نباید این مواد را بدون تجویز متخصص حرفه ای و واجد شرایط بصورت خوراکی مصرف نمود.

در حال حاضر تاثیرات آروماتروپی به عنوان روش جایگزین در درمان بیماری هایی نظیر عفونت، استرس و دیگر بیماری ها در دست مطالعه است.

Essential oils یا اسانس های طبیعی

Essential oils یا روغن های فرار یا روغن های اتری، عصاره های متمرکز شده از ریشه ها، برگ ها، دانه ها یا شکوفه های گیاهان هستند که به آن ها اسانس طبیعی نیز گفته می شود.

هر اسانس ترکیبی منحصر بفرد داشته که این ترکیبات خاص، کاربرد اسانس را مشخص می کنند. بعضی از اسانس ها در درمان بیماری های جسمی نظیر تورم یا عفونت های قارچی استفاده می شوند و برخی نیز جنبه درمانی در حوزه بیماری های روحی و روانی دارند و موجب احساس آرامش می شوند.

تاریخچه آروماتراپی

روغن های فرار (اسانس های طبیعی) در حدود ۶۰۰۰ سال پیش برای اهداف درمانی استفاده می شده اند. چینی های باستان، سرخپوستان، مصری ها، یونانی ها و رومی ها از محصولات آروماتیک در تولید لوازم آرایشی، عطر و دارو استفاده می کردند. این اسانس ها همچنین برای مصارف معنوی (در معابد)، مصارف درمانی، بهداشتی و تقویت روحی استفاده می شدند.

در قرن اخیر، رنه موریس گاتفوسه (René-Mauric Gattefossé) شیمی دان فرانسوی؛ خواص درمانی روغن اسطوخودوس را بصورت اتفاقی کشف کرد و اصطلاح رایحه درمانی در سال ۱۹۲۰ توسط او بکار برده شد، وی معتقد بود که از رایحه درمانی برای درمان تمام بیماری های اعضای بدن می توان استفاده کرد.

راهنمای تدوین و ارائه مقاله به فصلنامه

«دیدگاه کارشناس»

۱. موضوع مقاله ترجیحاً در ارتباط با نکاتی باشد که کارشناسان در رشته‌های مختلف کارشناسی با آن روبرو هستند.
۲. مقاله حاصل مطالعات، تجربیات و تحقیقات نویسنده (یا نویسندگان) باشد.
۳. مقاله قبلاً برای هیچ‌یک از نشریات (داخلی یا خارجی) ارسال یا در هیچ‌یک از نشریات (یا مجموعه مقالات همایش‌ها) چاپ نشده باشد.
۴. مقاله با استفاده از نرم‌افزار **Word** (ترجیحاً ویرایش‌های ۲۰۰۷ به بالا) نوشته شود. برای متن فارسی از قلم **B Nazanin** با فونت ۱۲ و برای متن انگلیسی از قلم **Times New Roman** و فونت ۱۲ استفاده شود.
۵. کلیه فرمول‌ها فقط با نرم‌افزار **Word** تایپ شده باشد.
۶. ارسال مقالات به هر دو صورت **WORD** و **PDF** باشد.
۷. مقالات باید به ایمیل نشریه (kkrdfars@gmail.com) ارسال شده یا به واحد روابط عمومی واقع در طبقه دوم کانون کارشناسان رسمی دادگستری تحویل گردد. پس از دریافت فایل مقاله، فرآیند بررسی، داوری و سایر پیگیری‌ها آغاز می‌شود.
۸. یادداشت‌ها بصورت پاورقی آورده شود.
۹. فهرست منابع جداگانه به ترتیب حروف الفبا (ابتدا فارسی و سپس انگلیسی) آورده شود و از تکرار منابع خودداری گردد.
۱۰. در ذکر منابع از الگوی زیر استفاده شود:
  - ۱-۱۰) کتاب تألیف‌شده: نام خانوادگی، نام نویسنده، (سال نشر)، نام کتاب، محل نشر: ناشر.
  - ۲-۱۰) مقاله: نام خانوادگی، نام نویسنده (سال نشر)، عنوان مقاله، نام نشریه، دوره یا جلد، (شماره نشریه): شماره صفحات مقاله. ارجاع به صورت کامل همراه با ذکر شماره و سال انتشار و شماره صفحه باشد و از نوشتن لفظ «و دیگران» در ارجاع فارسی و موارد مشابه در ارجاع لاتین خودداری شود.
  - ۳-۱۰) کتاب ترجمه‌شده: نام خانوادگی، نام نویسنده، (سال تألیف)، نام کتاب به فارسی، نام و نام خانوادگی مترجم، محل نشر: نام ناشر.
- ۱۱) حجم مقالات با منابع، جداول و شکل‌ها حداکثر ۸ صفحه باشد.
- ۱۲) مسئولیت صحت و سقم مطالب مقاله به عهده نویسنده است.
- ۱۳) فصلنامه «دیدگاه کارشناس» در تلخیص و ویرایش مطالب ارسالی آزاد است.

از نویسندگان محترم تقاضا می‌شود جهت پیگیری مقالات با شماره تلفن ۰۷۱ ۳۶۲۹۱۵۳۷-۰۷۱-۱۲۴ تماس حاصل فرمایند.

گزارش عملکرد دوره دهم کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان فارس

آنچه در این گزارش ارائه می شود چکیده ای از ماحصل عملکرد مجموعه هیئت مدیره، بازرسین، دادستان و کارمندان کانون است.

اهداف و اولویت های هیئت مدیره کانون در این دوره

- ❖ افزایش تعامل با مجموعه های مدیریتی استان؛ دستگاه قضائی، ادارات، سازمان های اجرایی و نهادهای نظارتی و معرفی پتانسیل ها و توانمندی های کانون کارشناسان استان در حل مسائل کلان مدیریتی استان
- ❖ توزیع عادلانه ارجاعات کارشناسی؛ شامل ارجاعات از طریق کانون، محاکم قضایی و شبه قضایی
- ❖ ارتقاء جایگاه و شأن کارشناسان در نگرش جامعه و دستگاه قضائی به این قشر فرهیخته
- ❖ ارتقاء سطح علمی کارشناسان
- ❖ بازسازی و آرایش مجدد چارت سازمانی و بخش های اداری کانون
- ❖ آسیب شناسی خدمات کارشناسی از طریق بررسی پرونده های مطروحه در دادگاه انتظامی کانون
- ❖ اصلاح نگرش مسئولین قضایی استان در جهت رعایت تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری
- ❖ مصوب ریاست محترم قوه قضائیه
- ❖ تعیین تکلیف املاک کانون
- ❖ ارائه خدمات فرهنگی و تسهیلات رفاهی

افزایش تعامل با مجموعه های مدیریتی استان

در راستای حصول به این هدف، از سال ۱۳۹۴ تاکنون، هیئت مدیره کانون اقدام به برگزاری جلسات متعددی با حضور مسئولین قضائی و مدیران ارشد اجرایی استان نموده است که بمنظور جلوگیری از اطاله کلام عنوان برخی از این جلسات که در سال ۱۳۹۸ تشکیل گردیده است در ادامه ارائه می شود:

گزارش عملکرد دوره دهم کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان فارس

گزارش عملکرد دوره دهم کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان فارس

ردیف	عنوان	تاریخ برگزاری
۱	جلسه با هیئت رئیسه گروه‌های کارشناسی در بحث سیلاب	۱۳۹۸/۰۱/۱۷
۲	جلسه با رئیس محترم بازرسی منطقه ۳ کشور و بازرس کل استان فارس	۱۳۹۸/۰۱/۱۸
۳	برگزاری نشست هم اندیشی رشته وسائط نقلیه	۱۳۹۸/۰۱/۲۰
۴	جلسه با ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره)	۱۳۹۸/۰۱/۲۰
۵	جلسه با شهردار محترم شیراز	۱۳۹۸/۰۱/۲۰
۶	تشکیل کارگروه بررسی علل و مقصرین حادثه سیل شیراز و نشست های تخصصی آن	۱۳۹۸/۰۱/۲۵
۷	جلسه ارکان کانون با ریاست محترم وقت دادگستری استان جناب آقای دکتر القاصی مهر	۱۳۹۸/۰۱/۲۵
۸	جلسه با معاون محترم مالی و اداری شهرداری شیراز	۱۳۹۸/۰۱/۲۵
۹	هماهنگی و برگزاری نشست هم اندیشی قضات و کارشناسان رشته حسابداری و حسابرسی	۱۳۹۸/۰۲/۰۵
۱۰	دیدار با دکتر رحیمی استاندار محترم استان فارس	۱۳۹۸/۰۲/۰۸
۱۱	دیدار با معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری فارس دکتر رضایی کوچی	۱۳۹۸/۰۲/۰۸
۱۲	جلسه ارکان کانون با رئیس و قضات دادگاه خانواده	۱۳۹۸/۰۲/۱۰
۱۳	جلسه با رئیس اجرای ثبت شیراز	۱۳۹۸/۰۲/۱۰
۱۴	جلسه با مسئولین املاک شهرداری	۱۳۹۸/۰۲/۱۱
۱۵	دعوت از دکتر مسعود رضایی نماینده شیراز در مجلس شورای اسلامی بمنظور تشریح وضعیت و عملکرد کانون فارس	۱۳۹۸/۰۲/۱۲
۱۶	دیدار با رئیس کل دادگاه‌های عمومی و انقلاب شیراز دکتر رشیدی	۱۳۹۸/۰۲/۱۸
۱۷	شرکت در مراسم تکریم و معارفه رؤسای کل قدیم و جدید دادگستری فارس	۱۳۹۸/۰۲/۱۹
۱۸	جلسه با ریاست دادگستری و دادستان شهرستان فیروزآباد	۱۳۹۸/۰۲/۲۲

گزارش عملکرد دوره دهم کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان فارس

۱۳۹۸/۰۲/۲۲	جلسه با معاونت آموزشی دادگستری جناب آقای دکتر اشرافی	۱۹
۱۳۹۸/۰۲/۲۸	دیدار با رئیس کل جدید دادگستری استان فارس حضرت حجت الاسلام و المسلمین موسوی	۲۰
۱۳۹۸/۰۳/۰۲	برگزاری مراسم افطار با حضور مقامات و مسئولین اجرایی، قضایی استانی و شهری	۲۱
۱۳۹۸/۰۳/۲۵	دیدار با دادستان جدید شهرستان شیراز جناب آقای دکتر آسیابی	۲۲
۱۳۹۸/۰۳/۲۶	جلسه با معاونت آموزشی دادگستری استان در ارتباط با برگزاری دوره های آموزشی مشترک	۲۳
۱۳۹۸/۰۴/۰۱	جلسه با کارشناسان رشته تعیین نفقه	۲۴
۱۳۹۸/۰۴/۰۲	جلسه در بحث ادغام بانک های نظامی با هیئت ممیزی پرونده ادغام بانک ها	۲۵
۱۳۹۸/۰۴/۰۳	جلسه با مدیر کل املاک شهرداری	۲۶
۱۳۹۸/۰۴/۰۴	جلسه مدیران با شرکت پارس گستر	۲۷
۱۳۹۸/۰۴/۱۱	جلسه با مدیران بانک انصار	۲۸
۱۳۹۸/۰۵/۰۹	جلسه هم اندیشی با شورای نویسندگان نشریه دیدهگاه کارشناس	۲۹
۱۳۹۸/۰۵/۱۰	جلسه با مهندس اکبری نماینده مردم شیراز در مجلس	۳۰
۱۳۹۸/۰۵/۱۳	جلسه با رئیس کل دادگستری استان فارس	۳۱
۱۳۹۸/۰۵/۲۷	جلسه هم اندیشی با حضور رئیس کل دادگستری، معاونین، سرپرستان مجتمع های قضایی و ۱۱۰ نفر از قضات و کمیسیون های شبه قضایی	۳۲
۱۳۹۸/۰۶/۰۳	جلسه هماهنگی با مربیان کارآموزان جدید	۳۳
۱۳۹۸/۰۶/۳۰	جلسه با معاونت عمرانی استانداری فارس	۳۴
۹۸/۷/۱۰	جلسه با هیئت رئیسه رشته ها و کمیسیون های علمی و فنی و مربیان کارآموزی	۳۵

گزارش عملکرد دوره دهم کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان فارس

بمنظور معرفی پتانسیل ها و توانمندی های کانون و کارشناسان عضو به دستگاه های مدیریتی و اجرایی استان، هیئت مدیره کانون بر آن شد تا در کنار جلسات مذکور اقدام به برگزاری نشست های تخصصی هم اندیشی قضات با کارشناسان، استقرار واحد روابط عمومی در کانون، انتشار فصلنامه دیدگاه کارشناس، انجام مکاتبات گسترده با حوزه های مدیریتی، اجرایی و قضائی استان، برگزاری جلسه با اعضای محترم کانون که عهده دار مسئولیت های مدیریتی در سطح استان یا شهرستان شیراز هستند و با انعکاس مسائل کانون، از این عزیزان برای شناساندن شایسته کانون و خدمات کارشناسی به جامعه تقاضای همراهی نماید.

ماحصل جلسات مذکور، دستیابی به نتایج شایان توجه است که از جمله مهم ترین آن ها می توان به موارد زیر اشاره کرد:

❖ صدور بخشنامه های جداگانه از سوی رؤسای کل پیشین و فعلی دادگستری فارس و همچنین صدور بخشنامه ای از سوی استانداری فارس به ادارات، شوراهای حل اختلاف و کمیسیون های ماده صد بمنظور خودداری از ارجاع مستقیم کار به کارشناسان و ارجاع امر کارشناسی از مجرای کانون کارشناسان استان

❖ افزایش قابل توجه میزان کارهای ارجاعی به کانون از سوی مراجع قضایی و ادارات و نهادهای اجرایی استان

❖ انعقاد تفاهم نامه و صورت جلسات با ادارات کل و سازمان های مختلف مبنی بر همکاری متقابل بین مجموعه های مزبور با کانون استان بمنظور تسهیل امور کارشناسی

گزارش عملکرد دوره دهم کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان فارس

گزارش عملکرد دوره دهم کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان فارس

توزیع عادلانه ارجاعات کارشناسی؛ شامل ارجاعات از طریق کانون و محاکم قضایی و شبه قضایی

یکی از مهم ترین اهداف کانون کارشناسان از بدو فعالیت هیئت مدیره، تقسیم عادلانه کار بین تمامی کارشناسان در کلیه رشته ها بوده و در این راستا اقدامات مؤثری انجام گرفته است.

از جمله این اقدامات می توان به چاپ کتاب اسامی کارشناسان، تهیه نرم افزار تحت ویندوز جستجوی کارشناس شامل اسامی و اطلاعات جامع کارشناسان، تهیه اپلیکیشن اسامی و اطلاعات کارشناسان در قالب سیستم عامل های اندروید و ios اشاره کرد که از مزایای این اپلیکیشن سهولت و سرعت دسترسی به اطلاعات می باشد.

همچنین اقدام مهم دیگری که در این دوره هیئت مدیره انجام گرفت تهیه و بکارگیری سیستم اتوماسیون ارجاع کار در کانون و همینطور نمایندگی های کانون در دادگستری های شهرستان های استان بمنظور تسهیل انتخاب کارشناس دارای صلاحیت و رعایت انصاف و عدالت در ارجاع پرونده های کارشناسی به کارشناسان است که در مورد نحوه فعالیت این سیستم به تفصیل صحبت شده است.

در همین راستا و با بیان نحوه عملکرد سیستم مزبور برای مسئولین قضایی و اجرایی استان بمنظور توزیع عادلانه کارشناسی در تمامی رشته ها و همچنین جهت جلوگیری از اطاله دادرسی، شاهد صدور بخشنامه های مختلفی باهدف کاهش ارجاعات به نام از سوی محاکم قضایی و شبه قضایی و ادارات بوده، و بطور چشمگیری حجم ارجاعات بی نام از طریق کانون را افزایش داده است که حجم ریالی پرداخت های حق الزحمه کارشناسان در دوره های ۱۵ روزه شاهد این مدعاست.

گزارش عملکرد دوره دهم کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان فارس

دادگستری کل استان فارس

تاریخ: ۱۳۹۶/۰۹/۰۵
شماره: ۹۰۱۹/۴۸۳۲/۵
پیوست: ندارد

باسمه تعالی

بیانست محترم ایدرکل محترم ایدرعمال محترم اگیه دستگهای محترم ابرایی

بسلام

احتراماً؛ با توجه به مباحث مطروحه از سوی رئیس محترم کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان فارس در نشست اخیر به مناسبت روز کارشناس ، و اعلام مرجع مذکور مبنی بر اینکه ارجاعات کارشناسی از سوی برخی ادارات و سازمانها علی رغم بخشنامه شماره ۹۰۱۹/۳۱۴۶/۵-۱۳۹۶/۶/۱۵ این مرجع ، کماکان به صورت مستقیم و بدون هماهنگی با کانون انجام می شود ، لذا با عنایت به مراتب مذکور و احتمال تشابه این رویه در ارجاعات به کارشناسان رسمی قوه قضائیه ، ضروریست با توجه به مشکلات ناشی از ارجاعات مستقیم موضوعات به کارشناسان رسمی دادگستری ، از جمله عدم صلاحیت تخصصی یا حوزه کارشناسی در موضوعات ارجاعی که منتهی به ارائه گزارشات ناقص و یا غیرتخصصی شده و این امر خود زمینه ساز اطاله در روند امور و بعضاً نارضایتی مراجعین آن دستگاه و گلایه مندی سایر کارشناسان از جهت توزیع ناعادلانه ارجاعات می گردد و علاوه بر آن نظارت مستقیم مسئولین کانونهای موصوف بر عملکرد اعضا را با مشکل مواجهه خواهد ساخت ، لذا مقرر فرمایید واحدهای ذیربط آن دستگاه از ارجاعات مستقیم کارشناسی خودداری کرده و در این خصوص حسب مورد با کانون کارشناسان رسمی دادگستری یا مرکز کارشناسان رسمی قوه قضائیه در استان مکاتبه و انتخاب کارشناس به مراجع مذکور محول شود ./آ

علی القاسمی
رئیس کل دادگستری استان فارس

رونوشت- رئیس محترم کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان فارس جهت اطلاع .

رونوشت - رئیس محترم هیأت مدیره مرکز امور مشاوران حقوقی منطبقه ۶ قوه قضائیه جهت اطلاع .

تاریخ : ۱۳۹۶/۶/۲۷.....
شماره : ۵۶/۴۱/۲:۹۱۸/۹۶
پیوست : ندارد.....
خیلی فوری

استاداری فارس

بِسْمِ تَعَالَى
« سال اقتصاد مقاومتی: تولید - اشتغال »

کلیه ادارات دولتی موسسات و شرکت های دولتی و بانک های استان فارس

با سلام

احتراماً ضمن ارسال تصویر نامه شماره ۵ / ۲۶۳۸ / ۹۰۱۹ مورخ ۲۵ / ۵ / ۹۶، رئیس کل دادگستری استان فارس و ضmannم پیوست مبنی بر اقدام قانونی درخصوص نحوه ارجاع کارشناسی به اشخاص ونظربه لزوم ارجاع امر کارشناسی از طریق کانون کارشناسان رسمی دادگستری و انتخاب کارشناس از طریق ارجاع سیستمی جهت جلوگیری از ایجاد مفسده وامکان نظارت بر عملکرد کارشناسان و کنترل نظریه های کارشناسی توسط کانون کارشناسان رسمی دادگستری و لزوم اجرای قوانین و جلوگیری از تبعات منفی و حفظ حقوق قانونی و بیت المال شایسته است ترتیبی اتخاذ فرمائید تا از ارجاع مستقیم کارشناسی به افراد خودداری گردیده و جهت انجام کارشناسی : درخواست مورد نظر را به کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان فارس ارجاع تا با استفاده از سیستم ارجاع کارشناسی از بین کارشناسان دارای صلاحیت مورد نظر ، انتخاب و معرفی گردد.

عنايت الله رحيمی
مدیرکل دفتر فنی

رونوشت :

- ریاست محترم سازمان بازرسی جهت اطلاع و پیگیری لازم
- ریاست محترم دیوان محاسبات جهت اطلاع و پیگیری لازم

آدرس: شیراز- میدان امام حسین (ع) - استاداری فارس - کد پستی ۷۱۳۴۸-۵۵۵۵۵۵ تلفن: ۰۷۱-۳۲۲۳۳۸۰۲۵-۸

گزارش عملکرد دوره دهم کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان فارس

دادگستری کل استان فارس

تاریخ: ۹۸/۶/۲۰
 شماره: ۸۸۴/۱۰۴
 پیوست: .....

بسم تعالی

جناب آقای موسوی
 معاون محترم قضایی و رئیس شورای عالی اختلاف استان فارس

باسلام

احتراماً: با عنایت به اینکه طی جلسات و نشست های مشترک اخیر اینجانب با رئیس محترم کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان فارس مسائل و مشکلاتی در نحوه و چگونگی تعیین کارشناسان و ارجاعات امر به کارشناسی و بعضاً عدم تناسب حق الزحمه کارشناسان با کمیت و کیفیت امور ارجاعی، طرح گردیده که ظاهراً علی رغم مکاتبات و بخشنامه های سابق الصدور کماکان ایرادات مذکور در برخی شعب شوراهای حل اختلاف استان موجود و قابل مشاهده می باشد به نحوی که حسب اعلام مرجع مذکور و بررسی های انجام شده، ارجاعات کارشناسی در برخی شعب شوراهای حل اختلاف به صورت مستقیم و بدون هماهنگی با کانون کارشناسان رسمی دادگستری و یا هیأت مدیره کارشناسان رسمی قوه قضاییه در فارس صورت می پذیرد، لذا مجدداً تأکید می گردد با توجه به مشکلات ناشی از ارجاعات مستقیم امور به کارشناسان، از جمله عدم دقت و رعایت صلاحیت تخصصی یا حوزه کارشناسی در موضوعات ارجاعی که موجبات ارائه گزارشات ناقص و غیرفنی را فراهم خواهد ساخت و نتیجه بدیهی آن، بروز اطاله در روند دادرسی و نارضایتی اصحاب دعوی و گلابه مندی سایر کارشناسان از جهت توزیع ناعادلانه ارجاعات کارشناسی خواهد بود و همچنین نظارت مستقیم کانون های یاد شده بر عملکرد اعضا را اساساً با مشکل و چالش جدی مواجه خواهد ساخت، لذا ضروریست با توجه به اهمیت موضوع تریبی اتخاذ فرمایید رؤسا و اعضای شوراهای حل اختلاف ضمن توجه به مراتب فوق، از ارجاع مستقیم امر به کارشناس جهت اجرای قرارهای کارشناسی، تأمین دلیل و ... خودداری نمایند و از طریق مکاتبه با کانون های مذکور این امر به مراجع یاد شده محول گردد. اه

۶/۳

رئیس کل دادگستری استان فارس

-رونوشت:
 - رئیس محترم کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان فارس جهت اطلاع .
 - رئیس محترم هیأت مدیره مرکز امور مشاوران حقوقی منطقه ۶ قوه قضاییه جهت اطلاع .

بازسازی و آرایش مجدد چارت سازمانی و بخش های اداری کانون

- ✓ اقدام به الکترونیکی نمودن سیستم بایگانی کانون
- ✓ مصوب نمودن نحوه بکارگیری کارمند از طریق آزمون استخدامی و لزوم داشتن تخصص متناسب با حوزه بکارگیری کارمند
- ✓ استقرار واحد مشاوره حقوقی در کانون با هدف ارائه مشاوره به کارشناسان
- ✓ ساخت مهر همسان برای کلیه کارشناسان
- ✓ خرید سالانه لباس فرم کارکنان کانون
- ✓ تنظیم و یکسان سازی فرم های درخواست افزایش صلاحیت، تمدید پروانه و ...
- ✓ برگزاری انتخابات هیئت رئیسه گروه های کارشناسی با پررنگ نمودن جایگاه آنان در امور مختلف کانون

ارائه خدمات فرهنگی و تسهیلات رفاهی

- ✓ انجام اقدامات متنوعی در بحث خدمات رفاهی برای کارشناسان و کارکنان کانون از جمله بیمه تکمیل درمان و عمر و حوادث گروهی، خرید کارت استخر، انعقاد قرارداد و تفاهم نامه با کلینیک های دندانپزشکی، پزشکی، آزمایشگاه تشخیص طبی، چشم پزشکی، عینک سازی، مجموعه فرهنگی و رفاهی دانشگاه شیراز، مؤسسه فرهنگی هنری مهستان هنر سرورش و مؤسسه آموزشی بعثت بمنظور برگزاری دوره های آموزشی، ایجاد تغییرات و به روز رسانی سایت کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان فارس
- ✓ ارسال تاج گل، درج آگهی در روزنامه خبر و اطلاع رسانی از طریق پیامک به کارشناسان برای ابراز همدردی با همکارانی که بستگان درجه یک آن ها به رحمت ایزدی پیوسته است.
- ✓ درج پیام تبریک در روزنامه خبر به همکارانی که در استان مسئولیت می پذیرند.

ارتقاء شأن و منزلت کارشناسان در نگرش جامعه و دستگاه قضایی به این قشر فرهیخته

- ✓ یکی از اصول اولیه هیئت مدیره کانون کارشناسان فارس حفظ و ارتقاء شأن کارشناس بوده است. در راستای نیل به این هدف هیئت مدیره کانون اقدام به برگزاری سلسله مذاکراتی با رئیس کل وقت دادگستری فارس و سایر مقامات قضایی نمودند که حاصل آن دستیابی به توافقاتی در زمینه ورود و خروج کارشناسان به شعب دادگاه بدون تفتیش بدنی و دریافت تلفن همراه بود.
- ✓ برگزاری همایش بزرگداشت روز کارشناس برای نخستین بار در سال ۱۳۹۷ با حضور مدیران و مسئولین قضایی و اجرایی و کارشناسان، بمنظور معرفی توانمندی های کارشناسان به مدیران استان

گزارش عملکرد دوره دهم کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان فارس

✓ در یک اقدام هماهنگ شده با دستگاه قضایی استان، کانون وکلای دادگستری، مرکز مشاوران قوه قضائیه و مرکز کارشناسان قوه قضائیه اقدام به خریداری میز و صندلی ویژه کارشناسان و وکلا جهت استقرار در دفاتر شعب مجتمع های قضائی شهرستان شیراز گردید.

ارتقای سطح علمی کارشناسان

با توجه به جایگاه ویژه آموزش در برنامه های هیئت مدیره کانون و بمنظور تقویت جایگاه هیئت رئیسه گروه های کارشناسی برنامه های آموزشی کانون در سال های ۹۴ تا ۹۷ در دو محور دوره های عمومی ویژه کارآموزان و دوره ها و سمینارهای تخصصی ویژه کارشناسان به مرحله اجرا درآمد. پس از اعلام نتایج قطعی پذیرفته شدگان آزمون سال ۹۵، تاکنون سه دوره آموزش عمومی هرکدام با ظرفیت ۶۰ نفر برای کارآموزان برگزار گردیده است.

همچنین از سال گذشته تاکنون، تعداد ۴ جلسه نشست هم اندیشی بین قضات دادگستری و کارشناسان برگزار گردیده است.

ردیف	عنوان
۱	نشست تخصصی کارشناسان رشته نفقه با قضات دادگاه خانواده
۲	نشست تخصصی کارشناسان رشته حسابداری و حسابرسی
۳	نشست تخصصی کارشناسان رشته امور اسلحه و مهمات
۴	نشست هم اندیشی مراجع شبه قضایی با کانون کارشناسان رسمی دادگستری

بمنظور تقویت نقش هیئت رئیسه گروه های تخصصی در شناسایی و رفع مشکلات کارشناسان هر رشته و بر اساس اولویت های پیشنهادی آنان، دوره های آموزشی مورد نیاز کارشناسان برگزار گردید. برخی از دوره هایی که در سال ۹۸ برگزار شده به شرح زیر است:

گزارش عملکرد دوره دهم کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان فارس

ردیف	عنوان نشست / سمینار	رشته کارشناسی	تاریخ برگزاری
۱	اولین نشست تخصصی با موضوع آشنایی و آموزش کاربردی نرم افزار google earth	راه و ساختمان	۱۳۹۸/۰۲/۳۱ ۱۳۹۸/۰۳/۰۷
۲	دومین نشست تخصصی با موضوع آشنایی و آموزش کاربردی نرم افزار google earth	راه و ساختمان	۱۳۹۸/۰۳/۲۲
۳	اولین نشست تخصصی با موضوع آشنایی با انواع چوب و فرآورده های آن در صنعت ساختمان (درب ، کابینت ، قرنیز ، چوب نما و ...)	راه و ساختمان	۱۳۹۸/۰۴/۰۵
۴	نشست تخصصی با موضوع افت قیمت خودرو	امور وسائط نقلیه موتوری زمینی	۱۳۹۸/۰۴/۰۹
۵	دومین نشست تخصصی با موضوع آشنایی با انواع چوب و فرآورده های آن در صنعت ساختمان (درب ، کابینت ، قرنیز ، چوب نما و ...)	راه و ساختمان	۱۳۹۸/۰۴/۱۹
۶	اولین نشست تخصصی با موضوع نحوه ارزیابی خانه های تاریخی با رویکردی بر معرفی اجزاء و تزئینات معماری	راه و ساختمان	۱۳۹۸/۰۶/۱۳
۷	نشست هم اندیشی با موضوع تحریر ترکه و تقسیم اموال منقول بین وارث	لوازم خانگی و اداری	۱۳۹۸/۰۶/۱۶
۸	دومین نشست تخصصی با موضوع نحوه ارزیابی خانه های تاریخی با رویکردی بر معرفی اجزاء و تزئینات معماری	راه و ساختمان	۱۳۹۸/۰۶/۲۷

گزارش عملکرد دوره دهم کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان فارس

تعیین تکلیف املاک کانون

نظر به مصوبه اخذ شده از مجامع عمومی سال های گذشته در خصوص تبدیل به احسن املاک کانون هیئت مدیره دوره دهم، اقداماتی در این زمینه انجام داده است:

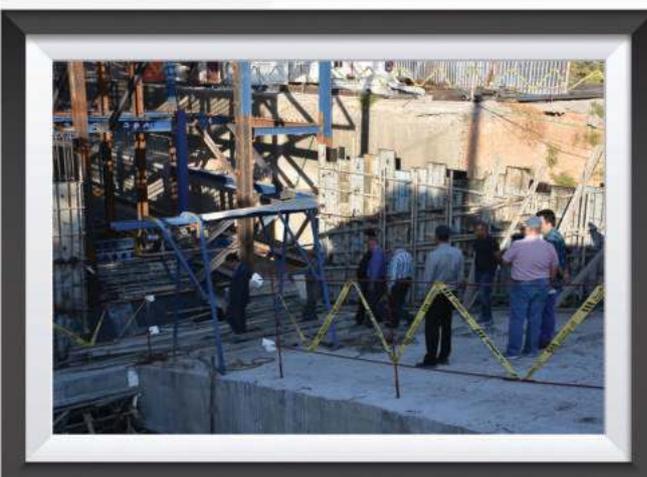
پیرو جلسات سال ۹۶ در مورد زمین های کشن، عملیات اجرایی زمین اداری شروع شد که با تلاش هیئت اجرایی، هیئت نظارت و نماینده محترم هیئت مدیره در اجرای پروژه پروانه احداث ساختمان در ۸ طبقه شامل؛ دو طبقه زیرزمین، همکف و ۵ طبقه جمعاً به مساحت ۴۷۹۳ متر مربع تمدید و اصلاح گردید، در حال حاضر اسکلت ساختمان بطور کامل اجرا شده است، همچنین فونداسیون و اسکلت بتنی سالن اجتماعات انجام و سقف آن نیز اجرا گردیده است.

آسیب شناسی خدمات کارشناسی از طریق بررسی پرونده های مطرح شده در دادگاه انتظامی کانون

پرونده های انتظامی متعددی در دادرسی انتظامی کانون بررسی شد و در مطالعات آماری، نوع و علل شکایات مطروحه مورد ارزیابی قرار گرفت که نتایج حاصل از آن مبنای برگزاری نشست های تخصصی و حرفه ای در رشته های مختلف قرار گرفت تا بدین سان ضمن ارتقاء کیفیت گزارش های کارشناسی، از حجم شکایات نیز کاسته شود.

گزارش عملکرد دوره دهم کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان فارس

مروری بر اقدامات انجام شده در دوره دهم

مروری بر اقدامات انجام شده در دوره دهم

دیدهگاه

Didgah
Karshenas

کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان فارس

فصلنامه خبری، تحلیلی، آموزشی، پژوهشی، شماره ۵، پاییز ۱۳۹۸

یکم آبان ماه

روز کارشناسان گرامری